DO
AMO

CONVERSES AMB MONS.

ESCRIVÀ DE BALAGUER

21

RIALP

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

CONVERSES AMB MONS. ESCRIVÀ DE BALAGUER

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

(Foto Catalá Roca)

UNIVERSIDAD DE NAVARRA
BIBLIOTECA DE HUMANIDADES

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

CONVERSES
AMB

MONS. ESCRIVÀ DE BALAGUER

TRADUÏT DE LA SEGONA EDICIÓ CASTELLANA
(CORREGIDA I AMPLIADA)

per Josep M.ª Pi i Jinot

EDICIONES RIALP, S. A.
MADRID - MEXIC - BUENOS AIRES - PAMPLONA

LB 281.450
R. 38.419

UNIVERSIDAD DE NAVARRA
BIBLIOTECA DE HUMANIDADES

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

© 1969 by EDICIONES RIALP, S.A. - Preciados, 44 - MADRID

Dipòsit Legal: B. 12.422 - 1970

TIPOGRAFIA CATÒLICA CASALS. — Caspe, 75 - Roger de Flor, 110 — BARCELONA-13

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

INDEX

PRESENTACIÓ 9

ESPONTANEÏTAT I PLURALISME EN EL POBLE DE DÉU. Entrevista realitzada per PEDRO RODRÍGUEZ. Publicada a *Palabra* (Madrid), octubre 1967 15

PER QUÈ VA NÉIXER L'OPUS DEI? Entrevista realitzada per PETER FORBATH, corresponsal de *Time* (New York), el 15-4-1967 47

L'APOSTOLAT DE L'OPUS DEI ALS CINC CONTINENTS. Entrevista realitzada per JACQUES GUILLEMÉ-BRULON. Publicada a *Le Figaro* (París), el 16-5-1966 65

PER QUÈ TANTS D'HOMES S'ACOSTEN A L'OPUS DEI? Entrevista realitzada per TAD SZULC, corresponsal del *New York Times*, el 7-10-1966 77

L'OPUS DEI: UNA ASSOCIACIÓ QUE PROMOU LA RECERCA DE LA SANTEDAT EN EL MÓN. Entrevista realitzada per ENRICO ZUPPI i ANTONINO FUGARDI, director i redactor, respectivament, de *L'Osservatore della Domenica* (Ciutat del Vaticà). Publicada en tres remeses els dies 19 i 26 de maig i 2 de juny de 1968 89

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

La Universitat al servei de la societat actual. Entrevista realitzada per Andrés Garrigó. Publicada a *Gaceta Universitaria* (Madrid), el 5-10-1967 117

La dona en la vida del món i de l'Església. Entrevista realitzada per Pilar Salcedo. Publicada a *Telva* (Madrid), l'1-2-1968 i reproduïda a *Mundo Cristiano* (Madrid), l'1-3-1968 133

Estimar el món apassionadament. Homilia dita al «campus» de la Universitat de Navarra el 8-10-1967 179

Taula de matèries. Els números que segueixen cada matèria corresponen a les xifres marginals que figuren en el text 191

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

PRESENTACIÓ

Es recullen en aquest llibre els textos d'algunes entrevistes atorgades aquests darrers anys per Mons. Escrivà de Balaguer, a periodistes de diverses nacionalitats. S'hi enclou també el text d'una homilia dita per Mons. Escrivà de Balaguer a la Universitat de Navarra (Espanya) a l'ocasió de l'Assemblea d'Amics de la Universitat, a la qual van assistir més de 40.000 persones que venien d'Espanya, d'Itàlia, d'Alemanya, de França, de Portugal i d'altres països europeus. L'homilia, en efecte, expressa d'una manera clara i directa alguns dels aspectes centrals de l'esperit que respiren totes les respostes donades per Mons. Escrivà de Balaguer en les diferents entrevistes.

A tothom qui coneix la vida de l'Església i en segueix els moviments de renovació, el nom de Mons. Escrivà de Balaguer evoca immediatament l'Opus Dei, l'Associació fundada per ell, i que es proposa de realitzar el cristianisme enmig de les ocupacions temporals duent al carrer, per dir-ho així, la plenitud del missatge evangèlic.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Per a molts d'altres, el nom de Josemaría Escrivà de Balaguer va lligat a un llibre, *Camí,* que ha estat anomenat *el Kempis dels temps moderns. Camí,* efectivament, és un *best seller* de la literatura espiritual. Publicat per primera vegada en 1934 sota el títol de *Consideraciones espirituales,* ja ha assolit 90 edicions en 17 llengües i el seu tiratge passa dels dos milions i mig d'exemplars. Gent dels més diversos ambients de la societat ha descobert en els consells plens d'esperit sobrenatural que componen el llibre, la manera de viure una vida d'unió amb Déu enmig del món.

* * *

Mons. Escrivà de Balaguer nasqué a Barbastre (Espanya) el 9 de gener de 1902. Un cop va haver acabat el batxillerat ingressà a la Universitat de Saragossa on va seguir la carrera de Dret, i després obtingué el doctorat. Des d'aleshores, ja no deixà mai més el contacte amb la Universitat i amb els estudis jurídics. Cursà els estudis eclesiàstics a Saragossa mateix i va ser ordenat sacerdot el 28 de març de 1925. La seva primera labor pastoral va tenir lloc entre els camperols aragonesos i els obrers i estudiants de Madrid.

A Madrid, el 2 d'octubre de 1928, fundà l'Opus Dei per ajudar persones de qualsevol condició a cercar la perfecció cristiana —la santedat— en llur propi estat, en l'exercici del seu treball ordinari. L'Opus Dei venia a recordar als cristians que *la santedat no és cap cosa per a privilegiats,* que *tots els camins de la terra poden ser divins.* Tal com es llegirà en una de les entrevistes que publiquem, Mons. Escrivà de Balaguer va ensenyar des del començament que «per estimar Déu i servir-lo no cal fer coses rares. Crist demana a tots els homes, sense excepció, que siguin perfectes com el seu Pare celestial és perfecte (Mt. 5, 48). Per la major part dels homes, ser sant suposa santificar el propi treball, santificar-se a si mateix en el seu treball, i santificar els altres amb el treball, i trobar Déu així en el camí de les seves vides». S'obria un camí perquè els homes i dones que viuen en el món, per-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

sones corrents, cerquin eficaçment la santedat i facin apostolat amb una dedicació autèntica i plenament secular, amb una espiritualitat específicament laical.

La importància de l'Opus Dei com a fenomen sociològic, es fa palesa avui als ulls de tothom. L'Associació que Monsenyor Escrivà de Balaguer dirigeix actualment com a President General, al cap de quaranta anys d'haver estat fundada, està estesa als cinc continents, i a ella pertanyen unes cinquanta mil persones de prop de setanta nacionalitats. A l'Opus Dei hi ha laics i sacerdots seculars, homes i dones, joves i vells, solters i casats, persones de totes les professions manuals i intellectuals: obrers, camperols, empleats, dones de sa casa, estudiants, metges, infermeres, militars, esportistes, mestres, artistes, secretàries, comerciants, periodistes...

L'apostolat principal de l'Opus Dei és aquell que fa personalment cada soci procurant fer del seu treball, en totes les estructures temporals, una realitat santificant i santificadora. Així i tot, no es pot prescindir d'una referència als apostolats que els membres de l'Associació dirigeixen en tot el món, comptant amb la collaboració i l'ajut de moltes altres persones, ja que la seva importància numèrica —i sobretot el fet d'encarnar un esperit i un estil de vida propis— els atribueix un lloc de relleu especial en la vida de la societat civil i de l'Església. Es tracta sempre de labors amb un fi apostòlic, dutes a terme d'una forma professional i laical, que es caracteritzen per la capacitat de reconèixer els valors de les diverses cultures i civilitzacions, i que estan obertes sense cap mena de discriminació, a persones de tots els credos religiosos i de totes les ideologies. Són, doncs, manifestacions de la irradiació de l'esperit de l'Opus Dei, expressions del seu influx espiritual en el món d'avui.

Aquesta nova florida de vida cristiana en tants d'ambients de la societat, i també allà on no es veia l'eficàcia del *sacramentum salutis,* que és l'Església, Poble de Déu i Esposa de Crist, ha fet que Pau VI digués que l'Opus Dei representa en els nostres temps una «viva expressió de la perenne joventut de l'Església».

* * *

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

El desenvolupament de l'Opus Dei i la influència del seu esperit i dels seus apostolats en la vida de l'Església i del món, expliquen l'interès que desvetlla en l'opinió pública. D'aquest interès ha nascut la iniciativa de moltes revistes i periòdics, d'adreçar unes preguntes concretes a Mons. Escrivà de Balaguer, afrontant els temes més importants per als respectius lectors. Mons. Escrivà de Balaguer respongué per escrit i d'una manera exhaustiva les preguntes que hom li havia fet.

Pedro Rodríguez, director de la revista de teologia *Palabra* (Madrid) s'ha entrevistat amb Mons. Escrivà de Balaguer qui, entre els seus títols, compta amb el de Doctor en Teologia i membre de l'Acadèmia Teològica Romana, per recollir la seva opinió autoritzada sobre els problemes més importants de l'Església en el nostre temps. La situació post-conciliar del catolicisme, l'apostolat dels laics, la presència del sacerdot entre els homes, l'animació cristiana de les coses temporals, són alguns dels temes que han estat tractats en aquesta entrevista. En ella s'hi fa veure alhora, el paper que l'Opus Dei representa dins l'Església i en el món i també s'hi glossen alguns trets del seu esperit. Una nota dominant de tota aquesta llarga conversa és el sentit de l'Església que manifesta i que fa que Mons. Escrivà de Balaguer copsi les necessitats pròpies del moment i s'hi acosti amb esperit apostòlic. Molt unit a aquesta actitud hi ha el sentit del pluralisme que s'alimenta no solament del respecte als drets i a la llibertat de l'Església, sinó de la fe en l'acció de Déu que guia l'Església, distribuint, amb una varietat inesgotable, els seus dons i els seus carismes.

Les idees exposades en aquesta primera entrevista ofereixen al lector el marc dins el qual s'enquadren les preguntes, més concretes i particulars, de les altres tres entrevistes que segueixen, realitzades per Peter Forbath, Jacques Guillemé-Brûlon i Tad Szulc, corresponsals de *Time, Le Figaro* i *New York Times* respectivament. Tots tres periodistes fan les seves preguntes pensant en milions de lectors dels seus diaris i un setmanari dels més difosos als Estats Units i a França; els temes hi són tractats des d'una perspectiva d'actualitat,

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

molts cops fent referència a persones i fets de la vida política internacional, que poden oferir al públic un marc familiar, per a endinsar-se en qüestions més profundes, de caire espiritual i apostòlic o bé fins i tot específicament teològic i canònic. L'esperit i l'apostolat de l'Opus Dei són així mateix el tema central de l'entrevista atorgada a *L'Osservatore della Domenica*. En el setmanari vaticà, la perspectiva del moment actual de l'Església presideix la llarga conversa, de la publicació de la qual han tingut cura Enrico Zuppi, director del setmanari, i Antonino Fugardi, membre de la redacció.

L'entrevista del diari parisenc *Le Figaro,* va ser publicada el dia 16 de maig de 1966 i és, per tant, la primera en l'ordre cronològic de les que s'inclouen en aquest llibre; les realitzades per Peter Forbath i Tad Szulc són inèdites, puix que van servir com a *background material* en l'elaboració de diversos serveis periodístics.

Una altra de les entrevistes fa referència a un tema especialitzat: el de la Universitat. Aquí, Mons. Escrivà de Balaguer no solament expressa els seus criteris apostòlics de fundador de l'Opus Dei, sinó les seves opinions personals sobre un tema que sempre l'ha interessat i al qual, a més, ha contribuït poderosament, tant d'una forma personal —entre altres coses és Consultor de la S. Congregació per a l'Ensenyança— com a través de l'activitat de l'Associació que va fundar. Una de les seves primeres tasques apostòliques va ser justament la Residència d'Estudiants de Ferraz, dirigida per socis de l'Obra a Madrid durant la segona república espanyola: es tractava d'un collegi universitari concebut com a auxiliar de la labor docent, per tal d'aconseguir una formació integral dels estudiants; aquesta mena d'institució educativa s'ha anat estenent de llavors ençà, i avui n'existeixen més de dues-centes en els països més diversos. Una altra labor educativa de gran importància és la Universitat de Navarra de la que Mons. Escrivà de Balaguer és el Gran Canceller; creada l'any 1952 ha assolit gran anomenada i una repercussió mundial. Per la seva estructura residencial, pel seu intent de fondre la tradició anglo-saxona amb la llatina, pel rigor científic dels seus en-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

senyaments i investigacions, per la internacionalitat del seu alumnat i del seu cos docent, la Universitat de Navarra constitueix un fet de primera importància.

Coneixedor de l'interès que Mons. Escrivà de Balaguer presta a tots els temes que pertanyen a l'educació, el director de la revista d'estudiants *Gaceta Universitaria,* Andreu Garrigó, li va fer la sèrie de preguntes que componen l'entrevista que reproduïm.

L'entrevista concedida a Pilar Salcedo, directora de *Telva* (Madrid), una de les revistes femenines de llengua castellana més conegudes, afronta amb una gran riquesa de síntesi i amb aguts detalls de bon humor, els problemes que la societat actual planteja a la dona i a la família. Són paraules concretes, cordials, que no sols tenen en compte els principis d'una sociologia familiar, sinó les qüestions del moment, la vida de la llar, la participació activa de la dona en el treball social i en la plenitud de la vida de l'Església.

El conjunt dels textos inclosos en aquest llibre permet de tenir un ampli panorama d'alguns aspectes que integren l'esperit, l'estructura i les labors de l'Opus Dei, ensems que de facetes característiques de la personalitat del seu fundador.

Els lectors podran observar en les paraules de Mons. Escrivà de Balaguer, dues notes que hi sobresurten: esperit sobrenatural i cordialitat humana. I per això volem acabar aquesta breu presentació subratllant una de les idees centrals d'aquestes converses amb el fundador de l'Opus Dei: el seu amor a la llibertat, que es manifesta alhora en la tenacitat d'aquell qui defensa els ideals en què creu, i en una inesgotable capacitat de comprensió i de convivència.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ESPONTANEÏTAT I PLURALISME EN EL POBLE DE DÉU (*)

—Voldríem encetar aquesta entrevista amb una qüestió que provoca en molts esperits les més variades interpretacions. Ens referim al tema de l'«aggiornamento». ¿Quin és, al seu entendre, el veritable sentit d'aquest mot, aplicat a la vida de l'Església?

1 *Fidelitat.* Per mi, *aggiornamento* vol dir, sobretot, això: *fidelitat.* Un marit, un soldat, un administrador, és tant més bon marit, tant més bon soldat, tant més bon administrador, com més fidelment sap fer front en cada moment, davant cada nova circumstància de la seva vida, als ferms compromisos d'amor i de justícia que un dia va contraure. Aquesta fidelitat delicada, operativa i constant —que és difícil, com ho és tota aplicació de principis a la mudable realitat de les coses contingents— és per aquest motiu la millor defensa de la persona contra la vellesa de l'esperit, l'aridesa de cor i l'anquilosi mental.

(*) Entrevista realitzada per PEDRO RODRÍGUEZ. Publicada a *Palabra* (Madrid), octubre, 1967.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Passa el mateix amb la vida de les institucions, però molt singularment amb la vida de l'Església, la qual obeeix, no a un precari projecte de l'home, sinó a un designi de Déu. La Redempció, la salvació del món, és obra de l'amorosa i filial fidelitat de Jesucrist —i de nosaltres amb Ell— a la voluntat del Pare celestial qui el va enviar. Per això, l'*aggiornamento* de l'Església —avui, com en qualsevol altra època— és fonamentalment això: una joiosa reafirmació de la fidelitat del Poble de Déu a la missió rebuda, a l'Evangeli.

És clar que aquesta fidelitat —viva i actual davant cada circumstància de la vida dels homes— pot requerir, i de fet ha requerit moltes vegades, en la història ja dos cops mil·lenària, de l'Església, i recentment en el Concili Vaticà II, oportuns desenvolupaments doctrinals en l'exposició de les riqueses del *Depositum Fidei,* així com canvis i reformes convenients que perfeccionin —en el seu element humà, perfectible— les estructures organitzatives i els mètodes missioners i apostòlics. Però fóra, si més no, superficial de pensar que l'*aggiornamento* consisteix abans que res a *canviar,* o bé que tot canvi *aggiorna.* N'hi ha prou amb pensar que no manca qui també voldria *canvis* al marge i en contra de la doctrina conciliar que farien retrocedir en molts segles d'història —almenys a l'època feudal— el camí progressiu del Poble de Déu.

—El Concili Vaticà II ha emprat abundosament, en els seus documents, l'expressió «Poble de Déu» per a designar l'Església, i ha fet veure així la responsabilitat comuna de tots els cristians en la missió única d'aquest Poble de Déu. Segons vostè, ¿quines característiques ha de tenir la «necessària opinió pública en l'Església» —de la qual ja va parlar Pius XII— perquè reflecteixi, efectivament, aquesta responsabilitat comuna? ¿Com queda afectat el fenomen de l'«opi-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

nió pública en l'Església» per les peculiars relacions d'autoritat i obediència que s'esdevenen en el si de la comunitat eclesial?

2 No concebo que hi pugui haver obediència veritablement cristiana, si aquesta obediència no és voluntària i responsable. Els fills de Déu no són pedres ni cadàvers: són sers intelligents i lliures, i elevats tots al mateix ordre sobrenatural, com la persona que mana. Però mai no podrà fer recte ús de la intel·ligència ni de la llibertat —tant per a obeir com per a opinar— aquell qui estigui mancat de la suficient formació cristiana. Per això, el problema de fons de la «necessària opinió pública en l'Església» és equivalent al problema de la necessària formació doctrinal dels fidels. Certament, l'Esperit Sant distribueix l'abundor dels seus dons entre els membres del Poble de Déu, que són tots corresponsables de la missió de l'Església, però això no eximeix ningú, sinó tot el contrari, del deure d'adquirir aquesta adequada formació doctrinal.

Jo entenc per doctrina el coneixement suficient que cada fidel ha de tenir de la missió total de l'Església i de la peculiar participació, i consegüent responsabilitat específica, que li correspon en aquesta missió única. Aquesta és, tal com moltes vegades ho ha recordat el Sant Pare, la colossal tasca de pedagogia que l'Església ha d'afrontar en aquesta època postconciliar. És en relació directa amb aquest treball que jo crec que cal posar —entre altres esperances que avui bateguen en el si de l'Església— la recta solució del problema al qual vostè alludeix, puix que no seran pas certament les intuïcions més o menys *profètiques* d'alguns *carismàtics* sense doctrina les que podran assegurar la necessària opinió pública en el Poble de Déu.

Quant a les formes d'expressió d'aquesta opinió pública, jo no crec que això sigui una qüestió d'òrgans o d'institucions. Una seu adequada, tant ho pot ser un Consell pastoral diocesà com les columnes d'un diari —encara que no sigui oficialment catòlic— o la simple carta pastoral d'un fidel al seu

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Bisbe, etc. Les possibilitats i les modalitats legítimes en què pot manifestar-se aquesta opinió dels fidels són molt variades i no sembla pas que puguin ni hagin d'*encerclar-se* creant un nou ésser o institució. Encara menys si es tractés d'una institució que corrés el perill —tan fàcil— d'arribar a ésser el monopoli o esdevenir un instrument, de fet, d'un grup o un grupet de catòlics *oficials,* fos quina fos la tendència o orientació en la qual aquesta minoria s'inspirés. Això posaria en perill el mateix prestigi de la Jerarquia i sonaria a burla a tots els altres membres del Poble de Déu.

—El concepte «Poble de Déu», al qual ens hem referit abans, expressa el caràcter històric de l'Església com una realitat d'origen diví que també es serveix en el seu caminar d'elements mudables i caducs. Segons això, ¿com ha de realitzar-se avui l'existència sacerdotal en la vida dels preveres? ¿Quin és el tret de la figura del prevere, tal com es descriu en el Decret «Presbyterorum Ordinis», que vostè accentuaria en els moments actuals?

3 Jo accentuaria un tret de l'existència sacerdotal que no pertany pas justament a la categoria dels elements mudables i caducs. Em refereixo a la perfecta unió que hi ha d'haver —i el Decret *Presbyterorum Ordinis* ho recorda moltes vegades— entre consagració i missió del sacerdot; o bé si es vol, entre vida personal de pietat i exercici del sacerdoci ministerial, entre les relacions filials del sacerdot amb Déu i les seves relacions pastorals i fraternals amb els homes. Jo no crec en l'eficàcia ministerial del sacerdot que no sigui un home d'oració.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Existeix una inquietud en alguns sectors de la clerecia a causa de la presència del sacerdot que cerca —recolzant-se en la doctrina del Concili (Const. «Lumen gentium», n. 31; Decr. «Presbyterorum Ordinis», n. 8)— expressar-se mitjançant una activitat professional o laboral del sacerdot en la vida civil —«sacerdots en el treball», etc.—. Ens agradaria saber la seva opinió davant aquest fet.

4 Abans he de dir que respecto l'opinió contrària a la que vaig a exposar, encara que la cregui equivocada per moltes raons, i que també acompanyo amb el meu afecte i amb la meva oració aquells qui personalment la duen a terme amb gran zel apostòlic.

Jo crec que en el sacerdoci exercit rectament —sense timideses ni *complexos* que d'ordinari són prova d'immaturitat humana, i sense prepotències *clericals* que denotarien un escàs sentit sobrenatural—, el propi ministeri del sacerdot assegura a bastament de si mateix, una legítima, senzilla i autèntica presència de l'home-sacerdot entre tots els altres membres de la comunitat humana als quals ell s'adreça. Generalment no caldrà res més per a viure en comunió de vida amb el món del treball, comprendre els seus problemes i participar de la seva sort. Però allò que, per descomptat, rares vegades seria eficaç —perquè la seva mateixa manca d'autenticitat ho condemnaria anticipadament al fracàs— és el recórrer a l'ingenu *passaport* d'unes activitats *laicals d'amateur* que per moltes raons, poden ofendre el bon sentit dels laics mateixos.

Ultra això, el ministeri sacerdotal —i més encara en aquests temps de tanta escassetat de clericat— és un treball terriblement absorbent, que no deixa temps per a la *doble col·locació*. Les ànimes tenen tanta necessitat de nosaltres, encara que molts cops no ho sàpiguen, que mai no es dóna l'abast. Manquen braços, temps i forces. Per això jo acostumo de dir als meus fills sacerdots que si un dia algun d'ells arribava a

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

adonar-se que li sobrava temps, aquest dia podria estar plenament segur que no havia viscut bé el seu sacerdoci.

I fixi's bé que en el cas d'aquests sacerdots de l'Opus Dei, es tracta d'homes que abans de rebre els ordes sagrats, ordinàriament han exercit molts anys una activitat professional o laboral en la vida civil: són enginyers-sacerdots, metges-sacerdots, obrers-sacerdots, etc. Tot i això, jo no en sé de cap que per a fer-se escoltar i estimar en la societat civil, entre els seus amics, collegues i companys, hagi considerat necessari d'acostar-se a les ànimes amb un regle de càlcul, amb un fonendoscopi o bé amb un martell pneumàtic. És cert que a voltes exerceixen d'una manera compatible amb les obligacions de l'estat clerical, llur respectiva professió o ofici, però mai no pensen que això esdevingui necessari per a assegurar-se una «presència en la societat civil», sinó per altres motius: de caritat social, per exemple, o bé d'absoluta necessitat econòmica, a fi de posar en marxa algun apostolat. També Sant Pau va recórrer algun cop al seu ofici de fabricant de tendes, però mai perquè Ananias li hagués dit a Damasc que aprengués a fabricar tendes per poder així anunciar degudament l'Evangeli de Crist als gentils.

Resumint, i que consti que amb això no vull prejutjar ni la legitimitat ni la rectitud d'intenció de cap iniciativa apostòlica, jo crec que l'intellectual-sacerdot i l'obrer-sacerdot, posem per cas, són figures més autèntiques i més d'acord amb la doctrina del Vaticà II, que no pas la figura del sacerdot-obrer. Llevat de la significació de labor pastoral especialitzada, que sempre caldrà, la figura *clàssica* del *capellà-obrer* pertany ja al passat: un passat en què a molts s'amagava la potencialitat meravellosa de l'apostolat dels laics.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—A vegades se senten retrets en contra d'aquells sacerdots que adopten una actitud concreta en problemes d'índole temporal i més especialment de caràcter polític. Moltes d'aquestes actituds, a diferència d'altres èpoques, solen anar encaminades a afavorir una major llibertat, justícia social, etcètera. També és cert que no és propi del sacerdoci ministerial la intervenció activa en aquest terreny, fora de casos comptats. Amb tot, ¿no creu vostè que el sacerdot ha de denunciar la injustícia, la manca de llibertat, etc., perquè no són cristianes? ¿Com conciliar concretament ambdues exigències?

5 El sacerdot ha de predicar —perquè és part essencial del seu *munus docendi*— quines són les virtuts cristianes —totes—, i quines exigències i manifestacions concretes han de tenir aquestes virtuts en les diverses circumstàncies de la vida dels homes a qui ell adreça el seu ministeri. Com també ha d'ensenyar a respectar i estimar la dignitat i la llibertat amb què Déu ha creat la persona humana, i la peculiar dignitat sobrenatural que el cristià rep amb el Baptisme.

Cap sacerdot que compleixi aquest deure ministerial seu no podrà ser mai acusat —si no és per ignorància o per mala fe— de *ficar-se en política*. Ni tan sols podria dir-se que, exposant aquestes ensenyances, interferís en l'específica tasca apostòlica que correspon als laics, d'ordenar cristianament les estructures i els treballs temporals.

—Es manifesta la preocupació de tota l'Església pels problemes del que se'n diu el Tercer Món. En aquest sentit, és sabut que una de les més grans dificultats es troba en l'escassetat del clericat i especialment de sacerdots autòc-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tons. ¿Què en pensa, d'això i, en tot cas, quina és la seva experiència en aquest terreny?

6 Penso que, efectivament, l'augment del clericat autòcton és un problema de cabdal importància per a poder assegurar el desenvolupament —i àdhuc la permanència— de l'Església en moltes nacions, especialment en aquelles que passen per moments d'un enverinat nacionalisme.

Quant a la meva experiència personal, he de dir que un dels molts motius que tinc d'agraïment al Senyor, és veure amb quina segura doctrina, amb quina visió universal, catòlica, i ardent esperit de servei —per descomptat que són més bons que no pas jo— es formen i arriben al sacerdoci dins l'Opus Dei, centenars de laics de vàries nacions —hi deu haver més de seixanta països— on el desenrotllament del clericat autòcton és per a l'Església un problema d'urgent solució. Alguns han rebut l'episcopat en aquestes mateixes nacions i ja hi han creat seminaris florents.

—Els sacerdots estan incardinats en una diòcesi i depenen de l'Ordinari. ¿Quina justificació hi pot haver perquè pertanyin a alguna Associació de diòcesi diferent, fins i tot d'àmbit universal?

7 La justificació és clara: el legítim ús d'un dret natural —el d'associació— que l'Església reconeix als clergues com a tots els fidels. Aquesta tradició de segles (pensem en moltes associacions benemèrites que tant han afavorit la vida espiritual dels sacerdots seculars) ha estat repetidament refermada en l'ensenyança i disposicions dels últims Pontífexs Romans (Pius XII, Joan XXIII i Pau VI), i també recentment pel

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

mateix Magisteri solemne del Concili Vaticà II (Cp. Decret *Presbyterorum Ordinis,* n. 8).

A propòsit d'això és interessant de recordar que, en la resposta a un «modus» on es demanava que no hi hagués més associacions sacerdotals que les promogudes o dirigides pels Bisbes diocesans, la Comissió Conciliar competent va rebutjar aquesta petició —amb la successiva aprovació de la Congregació General—, motivant clarament la negativa en el dret natural d'associació, el qual correspon també als clergues: *Non potest negari Presbyteris* —s'hi deia— *id quod laicis, attenta dignitate naturae humanae, Concilium declaravit congruum, utpote iuri naturali consentaneum* (Schema Decreti *Presbyterorum Ordinis,* Typis Polyglottis Vaticanis 1965, pg. 68).

En virtut d'aquest dret fonamental, els sacerdots poden lliurement fundar associacions o inscriure's en les que ja existeixen, sempre que es tracti d'associacions que persegueixin fins rectes, adients amb la dignitat i exigències de l'estat clerical. La legitimitat i l'àmbit d'exercici del dret d'associació entre els clergues seculars es comprèn bé —sense malentesos, reticències o perills d'anarquia— si es té en compte la distinció que necessàriament existeix i ha de respectar-se, entre la funció ministerial del clergue i l'àmbit privat de la seva vida personal.

8 Efectivament, el clergue, i concretament el prevere, incorporat pel sagrament de l'Orde a l'*Ordo Presbyterorum,* queda constituït per dret diví com a cooperador de l'Orde Episcopal. En el cas dels preveres diocesans, aquesta funció ministerial es concreta, segons una modalitat establerta pel dret eclesiàstic, mitjançant la incardinació —que adscriu el prevere al servei d'una Església local, sota l'autoritat del propi Ordinari— i la missió canònica que li confereix un ministeri determinat dins la unitat del Presbiteri, el cap del qual és el Bisbe. És evident, doncs, que el prevere depèn del seu Ordinari —a través d'un vincle sacramental i jurídic— pel que fa: a l'assignació de la seva labor pastoral concreta; a les directrius doctrinals i disciplinàries que rebi per a l'exercici d'aquest ministeri; a la justa retribució econòmica necessària;

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

a totes les disposicions pastorals que el Bisbe doni per regular la cura d'ànimes, el culte diví i les prescripcions del dret comú relatives als drets i obligacions que provenen de l'estat clerical.

Juntament amb totes aquestes relacions de dependència necessàries —que concreten jurídicament l'obediència, la unitat i la comunió pastoral que el prevere ha de viure delicadament amb el seu propi Ordinari— hi ha també legítimament en la vida del prevere secular un àmbit individual d'autonomia, de llibertat i de responsabilitat personals, dins el qual el prevere gaudeix dels mateixos drets i obligacions que tenen totes les altres persones en l'Església, quedant així diferenciat tant de la condició jurídica del menor (Cp. can. 89 del C.I.C.) com de la del religiós, el qual —en virtut de la pròpia professió religiosa— renuncia a l'exercici de tots o d'alguns d'aquests drets personals.

Per aquest motiu, el sacerdot secular, dins els límits generals de la moral i dels deures propis del seu estat, pot disposar i decidir lliurement —bé sigui en forma individual o bé associada— en tot allò que fa referència a la seva vida personal, espiritual, cultural, econòmica, etc. Cadascú és lliure de formar-se culturalment segons les seves pròpies preferències o capacitats. Cadascú és lliure de mantenir les relacions socials que vulgui i pot ordenar la seva vida com li sembli millor, sempre que compleixi com cal les obligacions del seu ministeri. Cadascú és lliure de disposar dels seus béns personals com ho cregui més oportú en consciència. I amb més raó, cadascú és lliure de seguir en la seva vida espiritual i ascètica i en els seus actes de pietat aquelles mocions que l'Esperit Sant li suggereixi, i d'elegir —entre el gran nombre de mitjans que l'Església aconsella o permet— aquells que li semblin més oportuns segons les seves particulars circumstàncies personals.

Referint-se justament a aquest darrer punt, el Concili Vaticà II —i novament el Sant Pare Pau VI en la seva recent encíclica *Sacerdotalis coelibatus*— ha lloat i recomanat vivament les associacions, tant diocesanes com interdiocesanes, nacionals o universals que —amb estatuts reconeguts per l'au-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

toritat eclesiàstica competent— fomenten la santedat del sacerdot en l'exercici del seu propi ministeri. En efecte, l'existència d'aquestes associacions, no suposa de cap manera ni pot suposar —ho he dit— un detriment del vincle de comunió i de dependència que uneix tot prevere amb el seu Bisbe, ni de la fraternal unitat amb tots els altres membres del Presbiteri, ni de l'eficàcia del seu treball al servei de la pròpia Església local.

—La missió dels laics s'exerceix, segons el Concili, en l'Església i en el món. Passa sovint que això no s'entén rectament quan hom es queda amb l'un o amb l'altre d'ambdós termes. ¿Com explicaria vostè la tasca dels laics en l'Església i la que han de realitzar en el món?

9 No crec de cap manera que hagin de considerar-se com a dues tasques diferents des del mateix moment que l'específica participació del laic en la missió de l'Església consisteix precisament a santificar *ab intra* —de forma immediata i directa— les realitats seculars, l'ordre temporal, el món.

El que hi ha, a més d'aquesta feina que li és pròpia i específica, és el fet que el laic, com els clergues i els religiosos, també té un seguit de drets, d'obligacions i de facultats fonamentals que corresponguin a la condició jurídica de *fidel* i que tenen el seu àmbit lògic d'exercici dins la societat eclesiàstica: participació activa en la litúrgia de l'Església, facultat de cooperar directament a l'apostolat propi de la Jerarquia o bé d'aconsellar-la en la seva labor pastoral si se l'invita a fer-ho, etc.

Ambdues tasques —l'específica que correspon al *laic* i la genèrica o comuna que li correspon com a *fidel*— no són pas oposades, sinó sobreposades, ni tampoc hi ha cap

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

contradicció entre elles, sinó que es complementen. El fixar-se sols en la missió específica del laic, oblidant la seva simultània condició de fidel, fóra tan absurd com imaginar-se una branca, verda i florida, que no pertanyi a cap arbre. Oblidar-se d'allò que és específic, propi i peculiar del laic, o bé no comprendre prou les característiques d'aquestes tasques apostòliques seculars i el seu valor eclesial, fóra com reduir l'arbre frondós de l'Església a la monstruosa condició d'un simple tronc.

—Vostè ve dient i escrivint des de fa molt de temps que la vocació dels laics consisteix en tres coses: «santificar el treball, santificar-se en el treball i santificar els altres amb el treball». ¿Ens podria precisar què entén vostè exactament per la primera d'aquestes coses: santificar el treball?

10 Esdevé difícil d'explicar-ho en poques paraules, perquè en aquesta expressió hi ha implicats conceptes fonamentals de la mateixa teologia de la Creació. Allò que sempre he ensenyat des de fa quaranta anys, és que tot treball humà honest, intellectual o bé manual, ha d'ésser fet pel cristià amb la major perfecció possible: amb perfecció humana (competència professional) i amb perfecció cristiana (per amor a la voluntat de Déu i en el servei dels homes). Perquè fet així, aquest treball humà, per molt humil i insignificant que la tasca sembli, contribueix a ordenar cristianament les realitats temporals —a manifestar-ne la dimensió divina— i és assumit i integrat en l'obra prodigiosa de la Creació i de la Redempció del món: s'eleva així el treball a l'ordre de la gràcia, es santifica, es converteix en obra de Déu, *operatio Dei, opus Dei.*

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

En recordar als cristians les paraules meravelloses del Gènesi —que Déu va crear l'home perquè treballés—, ens hem fixat en l'exemple de Crist, que va passar gairebé la totalitat de la seva vida terrenal treballant com un artesà en un llogarret. Nosaltres estimem aquest treball humà que Ell va abraçar com a condició de vida, va cultivar i santificar. Veiem en el treball —en la noble fatiga creadora dels homes— no solament un dels valors humans més alts, mitjà imprescindible per al progrés de la societat i per a l'ordenament cada cop més just de les relacions entre els homes, sinó un signe de l'amor de Déu a les seves criatures i de l'amor dels homes entre si i envers Déu: un mitjà de perfecció, un camí de santedat.

Per això, l'objectiu únic de l'Opus Dei sempre ha estat aquest: contribuir que hi hagi enmig del món, de les realitats i afanys seculars, homes i dones de totes les races i de totes les condicions socials, que procurin estimar i servir Déu i els altres homes en i a través del seu treball ordinari.

—El Decret «Apostolicam actuositatem», n. 5, ha afirmat clarament que l'animació cristiana de l'ordre temporal és missió de tota l'Església. Pertoca, doncs, a tothom: a la jerarquia, al clericat, als religiosos i als laics. ¿Podria dirnos com veu el paper i les modalitats de cada un d'aquests sectors eclesials en aquesta missió única i comuna?

11 En realitat, hom troba la resposta en els mateixos textos conciliars. A la Jerarquia li correspon d'assenyalar —com a part del seu Magisteri— els principis doctrinals que han de presidir i il·luminar la realització d'aquesta labor apostòlica (Cp. Cons. *Lumen gentium,* n. 28; Const. *Gaudium et spes,* n. 43; Decr. *Apostolicam actuositatem,* n. 24).

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Als laics, que treballen immersos en totes les circumstàncies i estructures pròpies de la vida secular, correspon d'una manera específica la tasca, *immediata* i *directa,* d'ordenar aquestes realitats temporals a la llum dels principis doctrinals enunciats pel Magisteri; però actuant alhora amb la necessària autonomia personal davant les decisions concretes que hagin de prendre en llur vida social, familiar, política, cultural, etc. (Cp. Const. *Lumen gentium,* n. 31; Const. *Gaudium et spes,* n. 43; Decr. *Apostolicam actuositatem,* n. 7).

Pel que fa als religiosos, que s'aparten d'aquestes realitats i activitats seculars abraçant un estat de vida peculiar, la seva missió és de donar un testimoniatge escatològic públic, que ajudi a recordar a tots els altres fidels del Poble de Déu que en aquesta terra no hi tenen una estada permanent (Cp. Const. *Lumen gentium,* n. 44; Decr. *Perfectae caritatis,* n. 5). I tampoc no es pot oblidar el servei que suposen així mateix per a l'animació cristiana de l'ordre temporal, les nombroses obres de beneficència, de caritat i d'assistència social que tants de religiosos i religioses duen a terme amb un abnegat esperit de sacrifici.

—Una característica de tota vida cristiana — sigui quin sigui el camí pel qual es realitzi— és la «dignitat i la llibertat dels fills de Déu». Així, doncs, ¿a què es refereix vostè quan tot el temps del seu ensenyament ha defensat tan insistentment la llibertat dels laics?

12 Em refereixo justament a la llibertat personal que tenen els laics de prendre, a la llum dels principis enunciats pel Magisteri, totes aquelles decisions concretes, d'ordre teòric o pràctic, —per exemple, en relació amb les diverses opinions filosòfiques, de ciència econòmica o de política, amb els corrents

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

artístics o culturals, amb els problemes de llur vida professional o social, etc.— que cadascú estimi en consciència més convenients i més d'acord amb les seves conviccions personals i aptituds humanes.

Aquest necessari àmbit d'autonomia que el laic catòlic ha de menester per tal de no veure's *capitidisminuït* enfront dels altres laics i a fi que pugui fer eficaçment el seu propi treball apostòlic enmig de les realitats temporals, cal que sigui sempre curosament respectat per tots els qui en l'Església exercim el sacerdoci ministerial. Si no és així —si es tractés de fer del laic un instrument amb propòsits que sobrepassen els que són propis del ministeri jeràrquic— hom cauria en un anacrònic i lamentable *clericalisme*. Quedarien enormement restringides les possibilitats apostòliques del laicat —que fóra condemnat a una immaturitat perpètua— però sobretot es posaria en perill, especialment avui, el mateix concepte d'autoritat i d'unitat dins l'Església. No podem oblidar que l'existència, també entre els catòlics, d'un autèntic pluralisme de criteri i d'opinió en les coses deixades per Déu a la lliure discussió dels homes, no solament no s'oposa a la lliure ordenació jeràrquica i a la necessària unitat del Poble de Déu, sinó que les enrobusteix i les defensa contra possibles impureses.

—Essent tan diverses en la seva realització pràctica la vocació del laic i la del religiós —encara que tinguin en comú, no cal dir-ho, la vocació cristiana— ¿com és possible que els religiosos, en el seu treball d'ensenyament, etc., puguin formar els cristians corrents en un camí veritablement laical?

13 Això serà possible en tant que els religiosos —la benemèrita labor dels quals al servei de l'Església jo admiro sincerament—

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

s'esforcin a comprendre ben bé quines són les característiques i les exigències de la vocació laical a la santedat i a l'apostolat enmig del món, i que les vulguin i sàpiguen ensenyar als seus alumnes.

—Quan hom parla del laicat, no és pas poc freqüent que se sol oblidar el fet de la presència de la dona, amb la qual cosa el seu paper dins l'Església queda desdibuixat. Igualment, en tractar de la «promoció social de la dona» se sol entendre simplement com a presència de la dona en la vida pública. ¿Com entén la missió de la dona en l'Església i en el món?

14 No cal dir que no veig cap motiu pel qual en parlar del laicat —de la seva tasca apostòlica, drets i deures, etc.— s'hagi de fer cap mena de distinció o discriminació pel que fa a la dona. Tothom qui ha estat batejat —homes i dones— participa igualment de la comuna dignitat, llibertat, responsabilitat dels fills de Déu. En l'Església existeix aquesta radical unitat fonamental, que Sant Pau ja ensenyava als primers cristians: *Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudaeus, neque Graecus: non est servus, neque liber; non est masculus, neque femina* (Gal. 3, 26-28); ja no hi ha cap distinció entre un jueu i un grec; entre un esclau i un lliure; ni tampoc entre home i dona.

Si hom exceptua la capacitat jurídica de rebre els ordes sagrats —distinció que per moltes raons, també de dret diví positiu, considero que cal retenir—, jo crec que, a la dona, se li han de reconèixer plenament dins l'Església —en la seva legislació, en la seva vida interna i en la seva acció apostòlica— els mateixos drets i deures que als homes: dret a l'apostolat, a fundar i dirigir associacions, a manifestar responsablement

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

la seva opinió en tot allò que afecta el bé comú de l'Església, etc. Ja sé que tot això —que teòricament no es difícil d'admetre si hom considera les clares raons teològiques que hi ajuden— toparà de fet amb la resistència d'algunes mentalitats. Encara recordo l'estupefacció i fins i tot la crítica —ara en canvi, com en tantes altres coses, tendeixen a imitar— amb què determinades persones van comentar el fet que l'Opus Dei procurava que les dones que pertanyen a la Secció femenina de la nostra Associació, també adquirissin graus acadèmics en ciències sagrades.

Malgrat tot, jo crec que aquestes resistències i reticències cediran de mica en mica. Aquesta qüestió, en el fons, no és res més que un problema de comprensió eclesiològica: adonar-se que l'Església no la formen tan sols els clergues i religiosos, sinó que els laics —dones i homes— també són Poble de Déu i tenen, per dret diví, una missió i una responsabilitat pròpies.

Però m'agradaria afegir que, tal com jo ho veig, la igualtat essencial entre l'home i la dona exigeix precisament que hom sàpiga copsar alhora el paper complementari de l'un i de l'altra en l'edificació de l'Església i en el progrés de la societat civil: perquè no és pas debades que Déu els va crear home i dona. Aquesta diversitat s'ha de comprendre no en un sentit *patriarcal,* sinó en tota la seva profunditat, tan rica de matisos i conseqüències, que allibera l'home de la temptació de *masculinitzar* l'Església i la societat; i la dona, d'entendre la seva missió, en el Poble de Déu i en el món, com una simple reivindicació de treballs fins ara privatius tan sols de l'home, però que ella pot exercir igualment de bé. Em sembla, doncs, que tant l'home com la dona s'han de sentir justament protagonistes de la història de la salvació, per bé que cada un d'ells d'una forma complementària.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—S'ha fet notar que tot i haver estat editat en 1934 en la seva primera versió, «Camí» conté moltes idees «herètiques» llavors per alguns i avui nogensmenys recollides en el Concili Vaticà II. ¿Què ens pot dir d'això? ¿Quins són aquests punts?

15 D'això si m'ho permet, en parlarem a poc a poc en una altra ocasió: més endavant. Ara em limito a dir-li que mai no donaré prou gràcies al Senyor, qui també s'ha servit d'aquestes edicions de *Camí,* en tantes llengües i en tants d'exemplars —més de dos milions i mig— per ficar dins l'enteniment i la vida de persones de races i llengües molt diverses aquestes veritats cristianes, que havien de ser confirmades pel Concili Vaticà II, duent la pau i l'alegria a milions de cristians i no cristians.

—Nosaltres sabem que des de fa molts anys, vostè ha sentit una preocupació especial per l'atenció espiritual i humana dels sacerdots, sobretot del clericat diocesà, manifestada, mentre li va ser possible, en una intensa labor de predicació i de direcció espiritual que els va anar dedicant. I manifestada també, a partir d'un moment determinat, en la possibilitat que —tot i restant plenament diocesans i amb la mateixa dependència dels seus Ordinaris— formin part de l'Obra aquells que s'hi sentin cridats. Ens interessaria saber les circumstàncies de la vida eclesiàstica que —deixant de banda altres motius— van donar ocasió a aquesta preocupació seva. Així mateix ¿podria dir-nos de quina manera aquesta activitat ha pogut i pot ajudar a resoldre alguns problemes del clericat diocesà o de la vida eclesiàstica?

16 Les circumstàncies de la vida eclesiàstica que van motivar i que motiven aquesta preocupació meva i aquesta labor —ja

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

institucionalitzada— de l'Obra, no són circumstàncies de caràcter més o menys accidental o transitori, sinó exigències permanents d'ordre espiritual i humà, íntimament unides a la vida i al treball del sacerdot diocesà. Em refereixo fonamentalment a la necessitat que té el sacerdot d'ésser ajudat —amb esperit i mitjans que no modifiquin per res la seva condició diocesana— a cercar la santedat personal en l'exercici del seu propi ministeri. Per tal que corresponguin així, amb un esperit sempre jove i amb una generositat cada cop més gran, a la gràcia de la vocació divina que van rebre i perquè sàpiguen prevenir amb prudència i promptitud les possibles crisis espirituals i humanes que molt diversos factors poden ocasionar: la solitud, les dificultats de l'ambient, la indiferència, la manca aparent d'eficàcia del seu treball, la rutina, el cansament, la despreocupació de mantenir i de perfeccionar llur formació intellectual i fins i tot —aquest és l'origen profund de les crisis d'obediència i d'unitat— la poca visió sobrenatural de les relacions amb el propi Ordinari i àdhuc amb els altres germans en el sacerdoci.

Els sacerdots diocesans que, fent ús del seu legítim dret d'associació, s'adscriuen a la Societat Sacerdotal de la Santa Creu (Opus Dei), ho fan únicament i exclusiva perquè desitgen rebre aquest ajut espiritual personal d'una manera del tot compatible amb els deures del seu estat i del seu ministeri: altrament, aquest ajut ja no ho fóra, sinó que fóra una complicació, una nosa i un desordre.

L'esperit de l'Opus Dei, en efecte, té com a característica essencial el fet de no moure ningú del seu lloc —*unusquisque, in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat* (1 C 7, 20)— sinó que fa que cadascú compleixi les feines i deures del seu propi estat, de la seva missió en l'Església i en la societat civil, amb la major perfecció possible. Per això, quan un sacerdot s'adscriu a l'Obra, no modifica ni abandona per res la seva vocació diocesana —dedicació al servei de l'Església local a la qual és incardinat, plena dependència del propi Ordinari, espiritualitat secular, unió amb els altres sacerdots, etc.— sinó que, al contrari, es compromet a viure aquesta vocació amb pleni-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tud perquè sap que ha de buscar la perfecció justament en el mateix exercici de les seves obligacions sacerdotals, com a sacerdot diocesà.

Aquest principi té en la nostra Associació un seguit d'aplicacions pràctiques d'ordre jurídic i ascètic que fóra llarg de detallar. Com a exemple, solament diré que, a diferència d'altres associacions on s'exigeix un vot o promesa d'obediència al Superior intern, la dependència dels sacerdots diocesans adscrits a l'Opus Dei, no és una dependència de règim, ja que no hi ha una jerarquia interna per a ells ni, per tant, cap perill d'un doble vincle d'obediència, sinó més aviat una relació voluntària d'ajuda i d'assistència espiritual.

El que aquests sacerdots troben dins l'Opus Dei és, sobretot, l'ajuda ascètica continuada que desitgen rebre, amb espiritualitat secular i diocesana, i independent dels canvis personals i circumstancials que pugui haver en el govern de la respectiva Església local. Afegeixen així a la direcció espiritual collectiva que el Bisbe dóna amb la seva predicació, les seves cartes pastorals, les seves converses, instruccions disciplinàries, etc., una direcció espiritual personal sollícita i contínua allà on es trobin, que complementa —sempre respectant-la com a un deure greu— la direcció comuna impartida pel mateix Bisbe. A través d'aquesta direcció espiritual personal —tan recomanada pel Concili Vaticà II i pel Magisteri ordinari— es fomenta en el sacerdot la seva vida de pietat, la seva caritat pastoral, la seva formació doctrinal continuada, el seu zel pels apostolats diocesans, l'amor i l'obediència que deuen al propi Ordinari, la preocupació per les vocacions sacerdotals i el seminari, etc.

Els fruits de tota aquesta labor? Són per a les Esglésies locals que aquests sacerdots serveixen. I d'això, se n'alegra la meva ànima de sacerdot diocesà, que a més ha tingut moltes vegades el consol de veure amb quina estimació el Papa i els Bisbes beneeixen, desitgen i afavoreixen aquest treball.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—En diverses ocasions i en referir-se al començament de la vida de l'Opus Dei, vostè ha dit que únicament posseïa «joventut, gràcia de Déu i bon humor». Cap allà els anys vint, d'altra banda, la doctrina del laicat encara no havia assolit el desenvolupament que presenciem avui. Amb tot, l'Opus Dei és un fenomen palpable en la vida de l'Església. ¿Podria dir-nos com essent aleshores un sacerdot jove, va tenir una tal comprensió que el va permetre d'anar endavant en aquest deler?

17 Jo no vaig tenir ni tinc cap altre afany que el de complir la Voluntat de Déu. Permeti'm que no doni més detalls sobre el començament de l'Obra —que l'Amor de Déu em feia *pressentir* des de l'any 1917— perquè estan íntimament units amb la història de la meva ànima i pertanyen a la meva vida interior. La sola cosa que li puc dir és que vaig actuar sempre amb la vènia i amb l'afectuosa benedicció de l'estimadíssim senyor Bisbe de Madrid, on va néixer l'Opus Dei el 2 d'octubre de 1928. Més tard, sempre també, amb el beneplàcit i l'ànim de la Santa Seu i, en cada cas, dels reverendíssims Ordinaris dels llocs on treballàvem.

—Alguns, precisament per la presència dels laics de l'Opus Dei a llocs influents de la societat espanyola, parlen de la influència de l'Opus Dei a Espanya. ¿Ens podria explicar quina és aquesta influència?

18 Em molesta profundament tot allò que pugui semblar una autopropaganda. Però penso que no fóra humilitat, sinó ceguetat i ingratitud amb el Senyor —qui tan generosament beneeix el nostre treball—, no reconèixer que l'Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

influeix realment sobre la societat espanyola. En l'ambient dels països on l'Obra ja fa anys que treballa —a Espanya, concretament, trenta-nou, perquè aquí va ser voluntat de Déu que la nostra Associació nasqués a la vida de l'Església— és lògic que aquest influx ja tingui un notable relleu social, d'una forma paral·lela al desenrotllament progressiu de la labor.

De quina mena és aquesta influència? És evident que essent l'Opus Dei una associació amb fins espirituals, apostòlics, la naturalesa del seu influx —a Espanya, com a les altres nacions dels cinc continents on treballem— no pot ésser sinó d'aquesta mena: una influència espiritual, apostòlica. Com l'Església sencera —ànima del món— l'influx de l'Opus Dei en la societat civil no és de caràcter temporal —social, polític, econòmic, etc.—, per bé que repercuteixi en els aspectes ètics de totes les activitats humanes, sinó un influx d'ordre divers i superior, que hom expressa amb un verb precís: *santificar*.

I això ens duu al tema de les persones de l'Opus Dei que vostè anomena influents. Per una Associació el fi de la qual és fer política, seran *influents* aquells membres seus que ocupin un lloc al parlament o bé en el consell de ministres. Si l'Associació és cultural, considerarà *influents* aquells membres seus que siguin filòsofs de clara fama, o premis nacionals de literatura, etc. Si allò que es proposa l'Associació, en canvi, és —com en el cas de l'Opus Dei— santificar el treball ordinari dels homes, ja sigui material o intel·lectual, és evident que s'hauran de considerar influents tots els seus membres: perquè tots treballen —el general deure humà de treballar té en l'Obra ressonàncies especials disciplinàries i ascètiques—, i perquè tots procuren de realitzar aquesta feina seva —sigui la que sigui— santament, cristianament, amb un desig de perfecció. Per això, per mi tan *influent* —tan important, tan necessari— és el testimoniatge d'un fill meu miner entre els seus companys de treball com el d'un rector d'universitat entre els altres professors del claustre acadèmic.

D'on ve, doncs, la influència de l'Opus Dei? La simple

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

consideració d'aquesta realitat sociològica ho indica: a la nostra Associació, hi pertanyen persones de totes les condicions socials, professions, edats i estats de vida: dones i homes, clergues i laics, vells i joves, solters i casats, universitaris, obrers, camperols, empleats, persones que exerceixen professions liberals o bé que treballen en institucions oficials, etc. ¿Ha pensat en el poder d'irradiació cristiana que representa una gamma tan àmplia i tan variada de persones, sobretot si es compten per dotzenes de milers i que estan animades d'un mateix esperit apostòlic: santificar la seva professió o ofici —dins de qualsevol ambient social on es moguin—, santificar-se en aquest treball i santificar amb aquest treball?

A aquestes tasques apostòliques personals, cal afegir-hi el creixement de les nostres obres corporatives d'apostolat: Residències d'estudiants, Cases de recés, la Universitat de Navarra, Centres de formació per a obrers i camperols, Instituts tècnics, Collegis, Escoles de formació per a la dona, etc. Aquestes obres han estat i són indubtablement uns focus d'irradiació de l'esperit cristià que, promoguts per laics, dirigits *com un treball professional per ciutadans laics, iguals que els seus companys que fan la mateixa feina o ofici,* i oberts a persones de tota mena i condició, han sensibilitzat grans estrats de la societat pel que fa a la necessitat de donar una resposta cristiana a les qüestions que els planteja l'exercici de llur professió o la plaça que ocupen.

És tot això el que dóna relleu i transcendència social a l'Opus Dei. No el fet que alguns dels seus membres ocupin càrrecs d'*influència humana* —cosa que no ens interessa gens ni mica i per això es deixa a la lliure decisió i responsabilitat de cadascú— sinó el fet que tots, i la bondat de Déu fa que siguin molts, facin treballs— des dels oficis més humils— divinament influents.

I això és lògic: ¿a qui se li acudiria de pensar que la *influència* de l'Església als Estats Units va començar el dia que el catòlic John Kennedy va ser elegit president?

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Alguna vegada, en parlar de la realitat de l'Opus Dei, ha afirmat que és una «desorganització organitzada». ¿Podria explicar als nostres lectors el significat d'aquesta expressió?

19 Vull dir que donem una importància primària i fonamental a l'*espontaneïtat apostòlica de la persona,* a la seva lliure i responsable iniciativa, guiada per l'acció de l'Esperit; i no a les estructures organitzatives, als mandats, tàctiques i plans imposats des del vèrtex com a seu de govern.

Evidentment que existeix un mínim d'organització, amb un govern central, que actua sempre collegialment i que té la seva seu a Roma, i governs regionals, també collegials, cadascun d'ells presidit per un Consiliari. Però tota l'activitat d'aquests organismes va dirigida fonamentalment a una missió: proporcionar als socis l'assistència espiritual necessària per a la seva vida de pietat, i una adequada formació espiritual, doctrinal-religiosa i humana. I en acabat,*som-hi!,* és a dir: cristians a santificar tots els camins dels homes, que tots tenen l'aroma del pas de Déu.

En arribar a aquest límit, a aquest moment, l'Associació com a tal ja ha acabat el seu treball —justament aquell pel qual s'associen els membres de l'Opus Dei— ja no ha de fer, ni pot ni deu fer-la, cap més indicació. Comença llavors la lliure i responsable acció personal de cada soci. Cadascun d'ells, amb espontaneïtat apostòlica, obrant amb completa llibertat personal i formant-se d'una manera autònoma la seva pròpia consciència de cara a les decisions concretes que ha de prendre, procura buscar la perfecció cristiana i donar testimoniatge cristià dins el seu propi ambient, santificant el seu propi treball professional, intellectual o manual. Naturalment que en prendre cadascú autònomament aquestes decisions en la seva vida secular, en les realitats temporals en les quals es mou, sovint es produeixen opcions, criteris i actuacions diverses: en una paraula, s'esdevé aquella beneïda *desorganització,* aquest pluralisme just i necessari, que és una

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

característica essencial de l'Opus Dei, i que a mi sempre m'ha semblat l'únic mitjà recte i ordenat de concebre l'apostolat dels laics.

I encara li diré més: aquesta *desorganització organitzada* fa la seva aparició fins i tot a les mateixes obres apostòliques corporatives que l'Opus Dei duu a terme, també amb el desig de contribuir, com a tal Associació, a resoldre cristianament aquells problemes que afecten les comunitats humanes dels diversos països. Aquestes activitats i iniciatives de l'Associació són sempre de caràcter directament apostòlic: és a dir, obres educatives, assistencials o de beneficència. Però com que el nostre esperit és precisament el d'estimular que les iniciatives surtin de la *base,* i com que les circumstàncies, necessitats i possibilitats de cada nació o grup social són peculiars i ordinàriament diverses entre si, el govern central de l'Obra deixa als governs regionals —que gaudeixen d'una autonomia pràcticament total— la responsabilitat de decidir, de promoure i d'organitzar aquelles activitats apostòliques concretes que creguin millor: des d'un centre universitari o una residència d'estudiants, fins a un dispensari o bé una granja-escola per a camperols. Com a resultat lògic, tenim un mosaic multicolor i variat d'activitats: un mosaic *organitzadament desorganitzat.*

—Segons això, ¿de quina manera creu vostè que s'insereix la realitat eclesial de l'Opus Dei en l'acció pastoral de tota l'Església?

20 Em sembla bo de fer una aclaració prèvia: l'Opus Dei no és ni pot considerar-se com una realitat que vagi lligada al procés evolutiu de l'*estat de perfecció* en l'Església, no és una forma moderna o *aggiornata* d'aquest estat. En efecte,

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ni la concepció teològica del *status perfectionis* —que Sant Tomàs, Suárez i d'altres autors han plasmat decisivament en la doctrina— ni les diverses concrecions jurídiques que s'han donat o puguin donar-se a aquest concepte teològic, no tenen res a veure amb l'espiritualitat i el fi apostòlic que Déu ha volgut per a la nostra Associació. N'hi ha prou amb el fet de considerar —perquè una exposició doctrinal completa fóra llarga— que a l'Opus Dei no l'interessen ni vots, ni promeses, ni cap forma de consagració per als seus socis, diferent de la consagració que tots van rebre ja amb el Baptisme. La nostra Associació no pretén de cap manera que els socis canviïn d'estat, que deixin d'ésser simples fidels com els altres, per adquirir el peculiar *status perfectionis*. Al contrari, allò que desitja i procura és que cadascun d'ells faci apostolat i es santifiqui en el seu propi estat, en el mateix lloc i condició que té en l'Església i en la societat civil. No traiem ningú del seu lloc ni allunyem ningú del seu treball o dels seus afanys i nobles compromisos d'ordre temporal.

La realitat social, l'espiritualitat i l'acció de l'Opus Dei s'insereixen, doncs, en una deu molt diferent de la vida de l'Església: concretament, en el procés teològic i vital que duu el laicat cap a la plena assumpció de les seves responsabilitats eclesials, i a la seva pròpia manera de participar en la missió de Crist i de la seva Església. Aquesta ha estat i és, aquests quasi quaranta anys d'existència de l'Obra, la inquietud constant —serena, però forta— amb la qual Déu ha volgut endegar, en la meva ànima i en la dels meus fills, el desig de servir-lo.

Quines són les aportacions de l'Opus Dei a aquest procés? Tal volta no és pas aquest el moment històric més adient per a fer una valoració global d'aquesta mena. Per bé que es tracti de problemes dels quals el Concili Vaticà II —amb quant de goig per a la meva ànima!— ja s'ha ocupat molt, i malgrat que no pocs conceptes i situacions relacionats amb la missió del laicat ja hagin rebut prou confirmació i llum del Magisteri, encara hi ha, amb tot, un nucli considerable de qüestions que continuen constituint, per la generalitat

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

de la doctrina, veritables *problemes límit* de la teologia. A nosaltres, dins l'esperit que Déu ha donat a l'Opus Dei i que, tot i les nostres imperfeccions personals, procurem de viure amb fidelitat, la major part d'aquests problemes discutits ja ens semblen divinament resolts, però no pretenem pas de presentar aquestes solucions com les *úniques* possibles.

21 Hi ha alhora uns altres aspectes del mateix procés de desenvolupament eclesiològic, que representen adquisicions doctrinals estupendes —a les quals, sens dubte, Déu ha volgut que hi contribuís, en part tal vegada no petita, el testimoni de l'esperit i la vida de l'Opus Dei, juntament amb altres valuoses aportacions d'iniciatives i associacions apostòliques no pas menys benemèrites—, però són adquisicions doctrinals que abans que arribin a encarnar-se realment en la vida *total* del Poble de Déu, potser passarà bastant de temps. Vostè mateix ha recordat, en les seves preguntes anteriors, alguns d'aquests aspectes: el desenvolupament d'una autèntica espiritualitat laical; la comprensió de la peculiar tasca eclesial —no *eclesiàstica* o oficial— pròpia del laic; les relacions Jerarquia-laicat; la igualtat de dignitat i la complementarietat de labors de l'home i de la dona dins l'Església; la necessitat d'assolir una opinió pública ordenada en el Poble de Déu; etc.

És evident que tot això constitueix una realitat molt fluida, i a vegades no pas mancada de paradoxes. Una mateixa cosa que dita fa quaranta anys escandalitzava tothom o quasi tothom, avui no sorprèn gairebé ningú, però encara són molt pocs, en canvi, els qui la comprenen fins al fons i la viuen ordenadament.

M'explicaré millor amb un exemple. En 1932, comentant als meus fills de l'Opus Dei alguns dels aspectes i conseqüències de la particular dignitat i responsabilitat que el Baptisme confereix a les persones, els vaig escriure en un document: «Cal rebutjar el prejudici que els fidels corrents no poden fer res més que limitar-se a ajudar el clericat, en apostolats eclesiàstics. L'apostolat dels seglars no té per què ser sempre una simple participació en l'apostolat jeràrquic:

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

a ells ja els competeix el deure de fer apostolat. I això no pas perquè rebin una missió canònica, sinó perquè són part de l'Església; aquesta missió... la compleixen a través de la seva professió, del seu ofici, de la seva família, dels seus collegues, dels seus amics».

Avui, després de les solemnes ensenyances del Vaticà II, ningú a l'Església potser no gosará dubtar de l'ortodòxia d'aquesta doctrina. Però ¿quants han abandonat realment llur concepció única de l'apostolat dels laics com a una labor pastoral *organitzada de dalt a baix*? ¿Quants són els qui superant l'anterior concepció *monolítica* de l'apostolat dels laics comprenen que n'hi pugui haver i àdhuc que també n'hi hagi d'haver, sense necessitat de rígides estructures centralitzades, missions canòniques i mandats jeràrquics? ¿Quants n'hi ha que qualificant el laicat de *longa manus Ecclesiae,* no s'estan fent una confusió al mateix temps amb el concepte Església-Poble de Déu i el concepte més limitat de Jerarquia? O bé encara ¿quants laics entenen degudament que, si no és en una delicada comunió amb la Jerarquia, no tenen dret a reivindicar llur àmbit legítim d'autonomia apostòlica?

Hom podria fer consideracions semblants sobre altres problemes, ja que encara és molt, però molt, el que resta aconseguir, tant pel que fa a la necessària exposició doctrinal, com a l'educació de les consciències i a la mateixa reforma de la legislació eclesiàstica. Jo prego molt el Senyor —l'oració sempre ha estat la meva gran arma— que l'Esperit Sant assisteixi el seu Poble, i especialment la Jerarquia, en la realització d'aquestes tasques. I el prego també que continuï a servir-se de l'Opus Dei perquè puguem contribuir i ajudar tant com estigui a la nostra mà, en aquest difícil però estupend procés de desenvolupament i de creixement de l'Església.

22 *Com s'insereix l'Opus Dei en l'Ecumenisme?,* també em pregunta vostè. Ja vaig dir l'any passat a un periodista —i sé que l'anècdota ha tingut ressonància fins i tot en publicacions de germans nostres separats— allò que una vegada vaig comentar al Sant Pare Joan XXIII, mogut per l'encís afable

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

i paternal del seu tracte: «Pare Sant, tots els homes, catòlics o no, sempre han trobat dins la nostra Obra un lloc amable: no he après l'ecumenisme de la Vostra Santedat». Ell va riure emocionat, perquè sabia que, des de 1950, la Santa Seu havia autoritzat l'Opus Dei a rebre com a associats Cooperadors els no catòlics i fins i tot els no cristians.

Són molts, efectivament —i entre ells no hi manquen pastors i àdhuc bisbes de llurs respectives confessions—, els germans separats que se senten atrets per l'esperit de l'Opus Dei i col·laboren en els nostres apostolats. I cada vegada sovintegen més —a mesura que els contactes s'intensifiquen— les manifestacions de simpatia i de cordial entesa a la qual dóna lloc el fet que els socis de l'Opus Dei centrin llur espiritualitat en el senzill propòsit de viure responsablement els compromisos i les exigències baptismals del cristià. El desig de cercar la perfecció cristiana i de fer apostolat, procurant la santificació del propi treball professional; el viure immersos en les realitats seculars, respectant-ne la pròpia autonomia, però tractant-les amb esperit i amor d'ànimes contemplatives; la primacia que en l'organització de les nostres labors concedim a la persona, a l'acció de l'Esperit en les ànimes, al respecte de la dignitat i de la llibertat que provenen de la filiació divina del cristià; el defensar, contra la concepció monolítica i institucionalista de l'apostolat dels laics, la legítima capacitat d'iniciativa dins el necessari respecte al bé comú: aquests i uns altres aspectes més de la nostra manera de ser i de treballar són punts per a un fàcil encontre, on els germans separats descobreixen —ja feta vida i provada pels anys— una bona part dels pressupostos doctrinals en els quals ells i nosaltres, els catòlics, hem posat fundadament tantes esperances ecumèniques.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Canviant de tema, ens interessaria saber la seva opinió respecte a l'actual moment de l'Església. Concretament, com el qualificaria, vostè? ¿Quin paper creu que hi poden fer en aquesta hora les tendències que d'una manera general s'han anomenat «progressista» i «integrista»?

23 Segons la meva manera de veure, l'actual moment doctrinal de l'Església podria qualificar-se de positiu i, al mateix temps, de delicat com tota crisi de creixement. Positiu, sens dubte, perquè les riqueses doctrinals del Concili Vaticà II han posat l'Església sencera —el Poble sacerdotal de Déu tot enter— davant una nova etapa summament esperançadora de renovada fidelitat al propòsit diví de salvació que se li ha confiat. Moment delicat també, perquè les conclusions teològiques a les quals s'ha arribat no són pas de caràcter —valgui l'expressió— abstracte o teòric, sinó que es tracta d'una teologia summament *viva,* és a dir, amb aplicacions immediates i directes d'ordre pastoral, ascètic i disciplinari, que toquen molt íntimament la vida interna i externa de la comunitat cristiana —litúrgia, estructures organitzatives de la Jerarquia, formes apostòliques, Magisteri, diàleg amb el món, ecumenisme, etc.— i també, per tant, la vida cristiana i la consciència mateixa dels fidels.

Una i altra realitat criden respectivament la nostra ánima: l'optimisme cristià —la joiosa certesa que l'Esperit Sant farà fructificar complidament la doctrina amb la qual ha enriquit l'Esposa de Crist—, i ensems la prudència de la part d'aquells que investiguen o governen perquè és ara, especialment, que la manca de serenitat i de ponderació en l'estudi dels problemes podria fer un mal immens.

Quant a les tendències que vostè anomena *integristes* i *progressistes,* m'és difícil d'opinar sobre el paper que poden fer en aquest moment perquè és des de sempre que he rebutjat la conveniència i fins i tot la possibilitat que puguin fer-se catalogacions o simplificacions d'aquesta mena. Aquesta divisió —que a vegades es duu fins a extrems de veritable

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

paroxisme, o que s'intenta de perpetuar com si els teòlegs i els fidels en general estiguessin destinats a una contínua *orientació bipolar*— em sembla que en el fons obeeix al convenciment que el progrés doctrinal i vital del Poble de Déu sigui resultat d'una tensió dialèctica perpètua. Jo, en canvi, m'estimo més creure —amb tota la meva ànima— en l'acció de l'Esperit Sant, que bufa on vol i a qui vol.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

PER QUÈ VA NÉIXER L'OPUS DEI? (*)

—¿Voldria explicar vostè la missió central i els objectius de l'Opus Dei? ¿Sobre quins precedents va basar vostè les seves idees respecte a l'Associació? O bé, ¿és l'Opus Dei quelcom únic, nou del tot dins l'Església i la Cristiandat? ¿Se'l pot comparar amb els ordes religiosos i amb els instituts seculars o amb associacions catòliques del tipus, posem per cas, de la «Holy Name Society», els «Cavallers de Colom», el «Christopher Movement», etc.?

24 L'Opus Dei es proposa de promoure entre persones de totes les classes de la societat el desig de la perfecció cristiana enmig del món. És a dir, l'Opus Dei pretén d'ajudar les persones que viuen en el món —l'home corrent, l'home del carrer—, a dur una vida plenament cristiana, sense modificar la seva manera de viure normal, ni el seu treball ordinari ni les seves illusions i afanys.

(*) Entrevista realitzada per PETER FORBATH, corresponsal de *Time* (New York), el 15-4-1967.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Per això, tal com ja vaig escriure fa una pila d'anys, hom pot dir que l'Opus Dei és vell com l'Evangeli i, com l'Evangeli, també nou. És recordar als cristians les paraules meravelloses que hom llegeix en el Gènesi: que Déu va crear l'home perquè treballés. Ens hem fixat en l'exemple de Crist, que va esmerçar la quasi totalitat de la seva vida terrenal a treballar com un artesà en un llogarret. El treball no és solament un dels valors humans més alts i un mitjá amb el qual els homes han de contribuir al progrés de la societat: és també camí de santificació.

Amb quines altres organitzacions el podríem comparar? No és fàcil de trobar una resposta, ja que en intentar de comparar entre si organitzacions amb fins espirituals hom corre el risc de quedar-se en aspectes externs o en denominacions jurídiques, oblidant allò que és més important: l'esperit que dóna vida i raó d'ésser a tota la labor.

Em limitaré a dir-li que, pel que fa a aquelles que ha esmentat, està molt lluny dels ordes religiosos i dels instituts seculars, i més a prop d'institucions com la *Holy Name Society*.

L'Opus Dei és una organització internacional de laics, a la qual també pertanyen sacerdots seculars (una exigua minoria en comparació amb el total de socis). Els seus membres són persones que viuen en el món, en el qual exerceixen la seva professió o ofici. En venir a l'Opus Dei, no ho fan per abandonar aquest treball, sinó al contrari, cercant una ajuda espiritual per tal de santificar el seu treball ordinari, convertint-lo també en un mitjà de santificar-se, o bé encara per ajudar tots els altres a santificar-se. No muden d'estat —continuen essent solters, casats, vidus o sacerdots—, sinó que procuren servir Déu i tots els altres homes dins el seu propi estat. A l'Opus Dei no l'interessen ni vots ni promeses. Allò que demana als seus socis és que enmig de les deficiències i dels errors propis de tota vida humana, s'esforcin a practicar les virtuts humanes i cristianes, sabent-se fills de Déu.

Si es vol buscar alguna comparació, la manera més fàcil d'entendre l'Opus Dei és pensar en la vida dels primers cris-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tians. Ells vivien profundament llur vocació cristiana; buscaven seriosament la perfecció a la qual estaven cridats pel fet, senzill i sublim, del Baptisme. No es distingien exteriorment dels altres cristians. Els socis de l'Opus Dei són persones corrents; fan un treball corrent; viuen enmig del món com el que són: ciutadans cristians que volen respondre complidament a les exigències de la seva fe.

—Permeti'm d'insistir sobre la qüestió dels instituts seculars. He llegit un estudi d'un conegut canonista, el doctor Julián Herranz, on s'assegura que alguns d'aquests instituts són secrets i que molts d'altres, pràcticament, s'identifiquen amb els ordes religiosos —utilizant hàbits, abandonant el treball professional per dedicar-se als mateixos fins als quals es dediquen els religiosos, etc.—, fins al punt que els seus membres no tenen cap inconvenient a considerar-se religiosos ells mateixos. Què en pensa, vostè, d'aquest tema?

25 El treball sobre els instituts seculars al qual vostè es refereix, ha tingut efectivament una àmplia difusió entre els especialistes. El doctor Herranz, sota la seva personal responsabilitat, expressa una tesi ben documentada; quant a les conclusions d'aquest treball, més m'estimo no parlar-ne.

He de dir-li solament, que tota aquesta manera de fer no té res a veure amb l'Opus Dei, que ni és secret, ni de cap manera comparable, ni per la seva labor ni per la vida dels seus socis, amb els religiosos, perquè els seus membres —els de l'Opus Dei— són, tal com li acabo de dir, ciutadans corrents, iguals que els altres ciutadans, que exerceixen lliurement totes les professions i fan totes les tasques humanes honestes.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—¿Voldria descriure com s'ha desenvolupat i com ha evolucionat l'Opus Dei, des de la seva fundació, tant en el seu caràcter com en els seus objectius, en un període que ha estat testimoni d'un canvi enorme dins la mateixa Església?

26 L'únic objectiu de l'Opus Dei ha estat, des del primer moment aquest que li acabo de descriure: contribuir que enmig del món hi hagi homes i dones de totes les races i condicions socials que procurin amar i servir Déu i tots els altres homes en el seu treball ordinari i a través d'ell. Tot començant l'Obra en 1928, la meva predicació ha estat que la santedat no és cosa de privilegiats, sinó que poden ser divins tots els camins de la terra, tots els estats, totes les professions, totes les feines honestes. Les implicacions d'aquest missatge són nombroses i l'experiència de la vida de l'Obra m'ha ajudat a conèixer-les cada cop més profundament i amb més riquesa de matisos. L'Obra va néixer petita, i ha anat creixent després normalment d'una forma gradual i progressiva, tal com creix un organisme viu, talment com tot allò que es desenvolupa en la història.

Però el seu objectiu i raó d'ésser no ha canviat ni canviarà per molt que pugui mudar la societat, perquè el missatge de l'Opus Dei és que qualsevol treball honest es pot santificar, siguin quines siguin les circumstàncies en què s'hi esdevingui.

Avui formen part de l'Obra persones de totes les professions: no tan sols metges, advocats, enginyers i artistes, sinó paletes, minaires, camperols; qualsevol professió: des de directors de cinema i pilots de reactors, fins a perruqueres d'alta moda. Estar al dia, comprendre el món modern, és, pels socis de l'Opus Dei, una cosa natural i instintiva, perquè són ells —juntament amb els altres ciutadans, iguals que ells— els qui fan néixer aquest món i li donen la seva modernitat.

Ja que és aquest l'esperit de la nostra Obra, comprendrà

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

que ha estat una alegria per a nosaltres de veure com el Concili ha declarat solemnement que l'Església no rebutja el món on viu, ni el seu progrés i desenvolupament, sinó que el comprèn i l'ama. D'altra banda, és una característica central de l'espiritualitat que els socis de l'Obra s'esforcen a viure —des de fa prop de quaranta anys— el saber-se al mateix temps part de l'Església i de l'Estat, assumint cadascun d'ells plenament, per tant, amb tota llibertat, la seva responsabilitat individual de cristià i de ciutadà.

—¿Podria descriure les diferències que hi ha entre la forma que l'Opus Dei compleix la seva missió com a Associació i la forma que els membres de l'Opus Dei, com a individus, compleixen la seva? Per exemple, ¿quins són els criteris que fan que es consideri millor el fet que un projecte sigui realitzat per l'Associació —un col·legi o una casa de recessos— o bé per persones individuals —una empresa editorial o comercial?

27 L'activitat principal de l'Opus Dei consisteix a donar als seus membres, i a aquelles persones que ho desitgin, els mitjans espirituals necessaris per a viure com bons cristians enmig del món. Els fa conèixer la doctrina de Crist, les ensenyances de l'Església; els proporciona un esperit que mou a treballar bé per amor de Déu i en servei de tots els homes. Es tracta, en un mot, de portar-se com cristians: convivint amb tothom, respectant la legítima llibertat de tothom i fent que aquest món nostre sigui més just.

Cadascun dels socis es guanya la vida i serveix la societat amb l'ofici que tenia abans de venir a l'Opus Dei i que exerciria si no pertanyés a l'Obra. Així, els uns són minaires, d'altres ensenyen en escoles o universitats, d'altres són co-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

merciants, dones de sa casa, secretàries, camperols. No hi ha cap activitat humana noble que un soci de l'Opus Dei no pugui exercir. El qui abans de pertànyer a la nostra Obra treballava, posem per cas, en una activitat editorial o comercial, continua fent-ho després. I si, a l'ocasió d'aquest treball o de qualsevol altre, busca una nova collocació o bé decideix, amb els seus companys de professió, de fundar una empresa qualsevol, és cosa que li pertoca de decidir lliurement, acceptant personalment els resultats del seu treball i, així mateix personalment, responent-ne.

Tota l'actuació dels Directos de l'Opus Dei es basa en un respecte exquisit a la llibertat professional dels socis: això és un punt de cabdal importància, del qual depèn la pròpia existència de l'Obra i que, per tant, hom viu amb una fidelitat absoluta. Cada soci pot treballar professionalment en els mateixos camps com si no pertanyés a l'Opus Dei, de manera que ni l'Opus Dei com a tal ni cap dels altres membres, no tenen res a veure amb el treball professional que aquest soci concret exerceix. Allò a què els socis es comprometen en vincular-se a l'Obra és esforçar-se a cercar la perfecció cristiana a l'ocasió i per mitjà del seu treball i a tenir una consciència més clara del caràcter de servei a la humanitat com ha de tenir tota vida cristiana.

La missió principal de l'Obra —ja ho he dit abans— és, doncs, la de formar cristianament els seus socis i d'altres persones que desitgin rebre aquesta formació. El desig de contribuir a la solució dels problemes que afecten a la societat, als quals tant pot aportar l'ideal cristià, fa que l'Obra com a tal, a més, dugui a terme corporativament algunes activitats i iniciatives. El criteri en aquest aspecte és que l'Opus Dei, que té fins exclusivament espirituals, només pot realitzar corporativament aquelles activitats que constitueixen d'una manera clara i immediata un servei cristià, un apostolat. Fóra absurd de pensar que com a tal, l'Opus Dei es pogués dedicar a extreure carbó de les mines o bé a promoure qualsevol mena d'empreses de caràcter econòmic. Totes les seves obres corporatives són activitats directament apos-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tòliques: una escola per a la formació de camperols, un dispensari mèdic en una zona o bé en un país subdesenvolupat, un collegi per a la promoció social de la dona, etc. És a dir, obres assistencials, educatives o de beneficència, com les que solen promoure en tot el món institucions del credo religiós que sigui.

Per totes aquestes labors, hom compta en primer lloc amb el treball personal dels socis, que a vegades s'hi dediquen de ple. Hom compta també amb el generós ajut que presten tantes persones, cristianes o no. Alguns es senten moguts a collaborar per raons espirituals; d'altres, encara que no comparteixin els fins apostòlics, veuen que es tracta d'iniciatives en profit de la societat, obertes a tothom, sense cap discriminació de raça, religió o ideologia.

—Tenint en compte que hi ha membres de l'Opus Dei en els estrats més variats de la societat i que alguns d'ells treballen o dirigeixen empreses o grups d'una certa importància, ¿es pot pensar que l'Opus Dei intenti de coordinar aquestes activitats d'acord amb alguna línia política, econòmica, etc.?

28 De cap manera. L'Opus Dei no intervé per res en política; és absolutament estrany a qualsevol tendència, grup o règim polític, econòmic, cultural o ideològic. Els fins —ho torno a dir— són exclusivament espirituals i apostòlics. Dels seus socis, només n'exigeix que visquin «en cristià», que s'esforcin a ajustar llurs vides a l'ideal de l'Evangeli. No s'immisceix, doncs, de cap manera en les qüestions temporals.

Si hi ha algú que no entén això, tal vegada es deurà al fet que no entén la llibertat personal o bé que no pervé a distingir els fins exclusivament espirituals pels quals s'asso-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

cien els membres de l'Obra, de l'amplíssim camp de les activitats humanes —l'economia, la política, la cultura, l'art, la filosofia, etc.— en les quals els socis de l'Opus Dei gaudeixen d'una llibertat plena i treballen sota llur pròpia responsabilitat.

Des del mateix moment que s'acosten a l'Obra, tots els socis coneixen bé la realitat de la seva llibertat individual, de forma que si en algun cas algun d'ells intentés de pressionar els altres imposant les seves pròpies opinions en matèria política o a servir-se d'ells per interessos humans, els altres es rebellarien i l'expulsarien immediatament.

El respecte de la llibertat dels seus socis és condició essencial de la vida mateixa de l'Opus Dei. Sense ell, ningú no vindria a l'Obra. Més encara. Si alguna vegada s'esdevingués —cosa que no ha passat, ni passa, ni —amb l'ajuda de Déu— passarà mai— una intromissió de l'Opus Dei en la política o en algun altre camp de les activitats humanes, el primer enemic de l'Obra fóra jo mateix.

—L'Associació insisteix en la llibertat dels socis per expressar les conviccions que honradament mantenen. Però, tornant al tema des d'un altre punt de vista, ¿fins on creu vostè que l'Opus Dei està moralment obligat com a associació, a expressar opinions sobre afers crucials, seculars o espirituals, públicament o privadament? ¿És que hi ha situacions en les quals l'Opus Dei exerceix la seva influència i la dels seus membres en defensa de principis que considera sagrats, com ara, recentment, a favor de la legislació sobre la llibertat religiosa a Espanya?

29 A l'Opus Dei procurem sempre i en totes les coses sentir amb l'Església de Crist: no tenim cap altra doctrina que la que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ensenya l'Església per a tots els fidels. L'única cosa peculiar que tenim és un esperit propi, característic de l'Opus Dei, és a dir, una forma concreta de viure l'Evangeli, santificant-nos en el món i fent apostolat amb la professió.

D'aquí se segueix immediatament que tots els membres de l'Opus Dei tenen la mateixa llibertat que tots els altres catòlics per poder formar lliurement les seves opinions i per poder actuar en conseqüència. Per això l'Opus Dei com a tal ni deu ni pot expressar una opinió pròpia, ni tampoc no pot tenir-la. Si es tracta d'una qüestió sobre la qual ja hi ha una doctrina definida per l'Església, l'opinió de cadascun dels socis de l'Obra serà aquesta. Si en canvi es tracta d'una qüestió sobre la qual el Magisteri —el Papa i els Bisbes— no s'ha pronunciat, cadascun dels socis de l'Opus Dei tindrà, i defensarà lliurement, l'opinió que li sembli millor i actuarà en conseqüència.

En altres paraules, el principi que regula l'actitud dels Directors de l'Opus Dei en aquest terreny, és el de respecte a la llibertat d'opció en les coses temporals, cosa ben diferent de l'abstencionisme, ja que es tracta d'encarar cada soci amb les seves pròpies responsabilitats, invitant-lo a assumir-les segons la seva consciència, obrant en llibertat. Per això és incongruent referir-se a l'Opus Dei quan hom enraona de partits, de grups o de tendències polítiques o, en general, de tasques i empreses humanes; més encara: és injust i pròxim a la calúmnia, ja que pot induir a l'error de deduir falsament que els membres de l'Obra tenen en comú alguna ideologia, mentalitat o algun interès temporal.

Certament, els socis són catòlics, i catòlics que procuren ésser conseqüents amb llur fe. Se'ls pot qualifciar així si es vol. Però tenint ben bé en compte que el fet de ser catòlic no significa formar grup ni tan sols en allò que és cultural i deològic, ni tampoc, amb més raó, en el terreny polític. Des del començament de l'Obra i no tan solament des del Concili, hom ha mirat de viure un catolicisme obert, que defineix la legítima llibertat de les consciències, que mena a tractar amb caritat fraternal tots els homes, siguin o no ca-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tòlics, i a collaborar amb tots, participant en les diverses illusions nobles que mouen la humanitat.

Anem a posar un exemple. Davant el problema racial als Estats Units, cadascun dels socis de l'Obra tindrà en compte les ensenyances clares de la doctrina cristiana sobre la igualtat de tots els homes i sobre la injustícia de qualsevol discriminació. També coneixerà i se sentirà apressat per les indicacions concretes dels bisbes americans sobre aquest problema. Defensarà, per tant, els legítims drets de tots els ciutadans i s'oposarà a qualsevol situació o projecte discriminatori. Tindrà en compte, a més, que a un cristià no li basta respectar els drets de tots els altres homes, sinó que en tothom cal que vegi germans a qui devem un amor sincer i un servei desinteressat.

Dins la formació que l'Opus Dei dóna als seus socis, s'insistirà en aquestes idees en el seu país més que no pas en altres on aquest problema concret no es presenta, o bé s'hi presenta amb menys urgència. Allò que l'Opus Dei no farà mai és dictar, i ni tan solament suggerir, una solució concreta del problema. La determinació de defensar un projecte de llei o un altre, d'apuntar-se a una o altra associació —o de no apuntar-se a cap—, de participar o no participar en una manifestació determinada, és cosa que cadascun dels socis decidirà. I de fet es veu a tot arreu que els socis no actuen en bloc, sinó dins un lògic pluralisme.

Aquests mateixos criteris expliquen que tants d'espanyols que són membres de l'Opus Dei siguin favorables al projecte de llei sobre llibertat religiosa a llur país, tal com ha estat redactada recentment. No hi ha cap dubte que es tracta d'una opció personal, com també és personal l'opinió d'aquells qui critiquen aquest projecte. Però tots han après de l'esperit de l'Opus Dei a amar la llibertat i a comprendre els homes de totes les creences. L'Opus Dei és la primera associació catòlica que, des de 1950, amb l'autorització de la Santa Seu, admet com a cooperadors els no catòlics i els no cristians, sense fer discriminacions, amb amor per a tothom.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Naturalment, vostè ja sap que en alguns sectors de l'opinió pública l'Opus Dei té fama de ser, en un cert sentit, discutit. ¿Podria donar-me la seva opinió per què això és així, i especialment com es respon a l'acusació del «secret de conspiració» i «la secreta conspiració» que sovint s'apunta contra l'Opus Dei?

30 Em molesta profundament tot allò que pugui semblar una autolloança. Però, ja que vostè planteja aquest tema, no puc dir-li sinó que em sembla que l'Opus Dei és una de les organitzacions catòliques que compta amb més amics a tot el món. Milions de persones, molts també de no catòlics i no cristians, la volen i l'ajuden.

D'altra banda, l'Opus Dei és una organització espiritual i apostòlica. Si hom oblida aquest fet fonamental —o bé si algú es nega a creure en la bona fe dels socis de l'Opus Dei que així ho afirmen— resulta impossible entendre allò que fan. Davant la impossibilitat de comprendre, hom inventa versions complicades i secrets que no han existit mai.

Veig que parla d'acusació de secret. Això ja és vell. Podria contar-li, punt per punt, l'origen històric d'aquesta acusació calumniosa. Hi va haver durant molts anys una poderosa organització de la qual prefereixo no parlar —l'estimem i l'hem estimada sempre—, que es va dedicar a falsejar allò que no coneixia. Insistien a considerar-nos com a religiosos, i es preguntaven: ¿per què no pensen tots de la mateixa manera? Per què no porten un hàbit o un distintiu? I treien com a conseqüència, illògicament, que constituíem una societat secreta.

Avui això ja ha passat i qualsevol persona mitjanament informada sap que no hi ha cap secret. Que no duem distintius perquè no som religiosos, sinó cristians corrents. Que no pensem de la mateixa manera perquè admetem el màxim pluralisme en tota cosa temporal i en aquelles qüestions teològiques que són opinables. Un coneixement millor de la

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

realitat i una superació de gelosies infundades ha acabat donant per closa aquesta trista i calumniosa situació.

Amb tot, no cal estranyar-se que de tant en tant hi hagi algú que renovi els mites vells: és perquè procurem treballar per Déu defensant la llibertat personal de tots els homes, que sempre tindrem en contra els sectaris enemics d'aquesta llibertat personal, siguin de la banda que siguin, tant més agressius si són persones que no poden suportar ni la simple idea de religió, o pitjor encara si recolzen sobre un pensament religiós de caràcter fanàtic.

Malgrat tot, són majoria —per sort— les publicacions que no s'acontenten a repetir coses velles i falses; que tenen una consciència clara que ser imparcials no és difondre res que sigui a mig camí entre la realitat i la calúmnia, sense esforçar-se a reflectir la veritat objectiva. Personalment penso que també «és notícia» dir la veritat, especialment quan es tracta d'informar sobre l'activitat de tantes persones que, pertanyent o no a l'Opus Dei o collaborant amb ell, s'esforcen, tot i els errors personals —jo mateix els tinc i no m'estranya gens que els altres també els tinguin—, a realitzar una tasca de servei a tots els homes. Desfer un mite fals sempre és interessant. Jo considero que és un deure greu del periodista el documentar-se bé i tenir la seva informació al dia encara que això, a vegades, suposa haver de canviar els judicis fets amb anterioritat. ¿Tan difícil és admetre que hi hagi alguna cosa neta, noble i bona, sense barrejar-hi falsedats absurdes, velles i desacreditades?

Informar-se sobre l'Opus Dei és ben senzill. A tots els països treballa a la llum del dia, amb el reconeixement jurídic de les autoritats civils i eclesiàstiques. Són perfectament coneguts els noms dels seus directors i de les seves obres apostòliques. Tot aquell qui desitgi informació sobre la nostra Obra, pot aconseguir-la sense dificultat, posant-se en contacte amb els seus directors o acudint a alguna de les nostres obres corporatives. Vostè mateix pot ésser testimoni que cap dels dirigents de l'Opus Dei, o aquells qui atenen els periodistes, mai no ha deixat de facilitar-los la seva feina infor-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

mativa, contestant les seves preguntes o donant la documentació adequada.

Ni jo, ni cap dels membres de l'Opus Dei, pretenem que tot el món ens comprengui o que comparteixi els nostres ideals espirituals. Sóc molt amic de la llibertat i que cadascú segueixi el seu camí. Però és evident que tenim el dret elemental d'ésser respectats.

—¿Com explica l'enorme èxit de l'Opus Dei i per quins criteris el mesura?

31 Tant l'*èxit* com el *fracàs,* tal com solen entendre's d'ordinari, importen poc quan una empresa és sobrenatural. Sant Pau ja deia als cristians de Corint que no és pas el judici dels altres, ni el nostre propi judici, allò que interessa en la vida espiritual, sinó el judici de Déu.

Certament, l'Obra avui està universalment estesa: hi pertanyen homes i dones de prop de 70 nacionalitats. En pensar en aquest fet, jo mateix em sorprenc. No hi trobo cap explicació humana sinó la voluntat de Déu, quix que l'*Esperit bufa on vol* i es serveix de qui vol per a realitzar la santificació dels homes. Tot això, per mi, és ocasió d'acció de gràcies, d'humilitat, i de petició a Déu per a saber-lo servir sempre.

Em pregunta també quin és el criteri amb el qual mesuro i jutjo les coses. La resposta és molt senzilla: santedat, fruits de santedat.

L'apostolat més important de l'Opus Dei, és el que cada soci duu a terme amb el testimoni de la seva vida i amb la seva paraula, en el tracte diari amb els seus amics i companys de professió. ¿Qui pot mesurar l'eficàcia sobrenatural d'aquest apostolat callat i humil? No es pot avaluar l'ajuda que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

suposa l'exemple d'un amic lleial i sincer, o la influència d'una bona mare en el si d'una família.

Tal volta la seva pregunta es refereix als apostolats corporatius que l'Opus Dei realitza, suposant que en aquest cas es poden mesurar els resultats des d'un punt de vista humà, tècnic: si una escola de capacitació obrera aconsegueix promoure socialment els homes que la frequenten; si una universitat dóna als seus estudiants una formació professional i cultural adequades. Admetent que la seva pregunta tingui aquest sentit, li diré que el resultat es pot explicar, en part, perquè es tracta de labors realitzades per persones que exerceixen aquest treball com una específica tasca professional, per a la qual es preparen com tot aquell qui desitja fer una labor seriosa: Això vol dir, entre altres coses, que aquestes obres no es plantegen amb esquemes preconcebuts, sinó que en cada cas s'estudien les necessitats peculiars de la societat dins la qual es van a realitzar, per adaptar-les a les exigències reals.

Però li torno a dir que a l'Opus Dei no l'interessa d'una manera primordial l'eficàcia humana. L'èxit o el fracàs real d'aquestes labors depèn que, essent humanament ben fetes, serveixin o no perquè tant els qui realitzen aquestes activitats com els qui se'n beneficien, estimin Déu, se sentin germans de tots els altres homes i manifestin aquests sentiments en un servei desinteressat a la humanitat.

—¿Voldria descriure com i per què va fundar l'Opus Dei, i quins són els esdeveniments que considera com a fites més importants del seu desenvolupament?

32 Per què? Les obres que neixen de la voluntat de Déu no tenen cap més «perquè» que el desig diví d'utilitzar-les com expressió de la seva voluntat salvadora universal. Des del pri-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

mer moment l'Obra ja era universal, *catòlica*. No naixia per donar solució als problemes concrets de l'Europa dels anys vint, sinó per dir als homes i dones de tots els països, de qualsevol condició, raça, llengua o ambient —i de qualsevol estat: solters, casats, vidus, sacerdots—, que podien amar i servir Déu, sense deixar de viure en el seu treball ordinari, amb la seva família, en les seves variades i normals relacions socials.

Com es va fundar? Sense cap mitjà humà. Jo només tenia 26 anys, gràcia de Déu i bon humor. L'Obra va néixer petita: no era més que l'afany d'un jove sacerdot, que s'esforçava a fer allò que Déu li demanava.

Vostè em pregunta sobre fites. En l'Obra, per mi, és una fita fonamental qualsevol moment, qualsevol instant en el qual, a través de l'Opus Dei, una ànima s'acosta a Déu, i així es fa més germà dels seus germans els homes.

Tal vegada voldria que li parlés dels punts crucials cronològics. Per bé que no són pas els més importants, de memòria li diré unes dates, més o menys aproximades. Ja els primers mesos del 1935, tot estava preparat per treballar a França, a París concretament. Però primer va venir la guerra civil espanyola i després la segona guerra mundial, i es va haver d'ajornar l'expansió de l'Obra. Com que aquest desenrotllament era necessari, l'ajornament va ser mínim. Ja l'any 1940 s'inicia la labor a Portugal. Gairebé coincidint amb la fi de les hostilitats, si bé els anys anteriors alguns viatges ja havien precedit, es comença a Anglaterra, a França, a Itàlia, als Estats Units, a Mèxic. Després, l'expansió té un ritme progressiu. A partir del 1949 i 1950: A Alemanya, Holanda, Suïssa, Argentina, Canadà, Veneçuela i els restants països europeus i americans. Al mateix temps la labor es va estenent a d'altres continents: al Nord d'Africa, al Japó, a Kenya i altres països de l'Àfrica Oriental, Austràlia, Filipines, Nigèria, etcètera.

També m'agrada recordar especialment, com a dates capitals, les contínues ocasions en les quals s'ha mostrat d'una manera palpable l'afecte que els Summes Pontífexs tenen per

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

la nostra Obra. Jo resideixo a Roma d'una manera estable des de 1946, i així he tingut ocasió de conèixer i de tractar Pius XII, Joan XXIII i Pau VI. En tots ells sempre he trobat l'afecte d'un pare.

—¿Estaria d'acord amb l'afirmació que s'ha fet algun cop que l'ambient peculiar d'Espanya, durant els últims trenta anys, ha facilitat el creixement de l'Obra en aquest país?

33 En pocs llocs hem trobat menys facilitats que a Espanya. És el país —sento dir-ho perquè amo profundament la meva Pàtria— on ha costat més treball i sofriment fer que l'Obra hi arrelés. Quan tot just havia nascut, ja va trobar l'oposició dels enemics de la llibertat individual i de persones tan aferrades a les idees tradicionals, que no podien entendre la vida dels socis de l'Opus Dei: ciutadans corrents, que s'esforcen a viure plenament llur vocació cristiana sense deixar el món.

Tampoc no han trobat especials facilitats a Espanya les obres corporatives d'apostolat. Governs de països on la majoria dels ciutadans no són catòlics, han ajudat amb molta més generositat que no pas l'Estat espanyol les activitats docents i benèfiques promogudes per membres de l'Obra. L'ajuda que aquests governs concedeixen o puguin concedir a les obres corporatives de l'Opus Dei com ho fan d'una manera habitual amb altres obres semblants, no suposen cap privilegi sinó, simplement, el reconeixement de la funció social que realitzen, estalviant diners a l'erari públic.

En la seva expansió internacional, l'esperit de l'Opus Dei ha trobat un ressò immediat i un profund acolliment en tots els països. Si he topat amb entrebancs ha estat per falsedats que venien precisament d'Espanya i inventades per espa-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

nyols, per alguns sectors molt concrets de la societat espanyola. En primer lloc l'organització internacional de la qual li parlava; però això sembla segur que ja és cosa passada, i jo no guardo rancúnia a ningú. Hi ha després algunes persones que no entenen el pluralisme, que adopten una actitud de grup, això si no cauen en una mentalitat estreta o totalitària, i que es serveixen del nom de catòlic per a fer política. Alguns d'ells, no m'explico per què —potser per falses raons humanes—, semblen trobar un gust especial a atacar l'Opus Dei, i com que compten amb grans mitjans econòmics —el diner dels contribuents espanyols— els seus atacs poden ser recollits per una certa premsa.

M'adono perfectament que vostè està esperant noms concrets de persones i d'institucions. No els hi donaré, i espero que n'entengui la raó. Ni la meva missió ni la de l'Obra són polítiques: el meu ofici és resar. I no vull dir res que pugui interpretar-se mal que sigui com una intervenció en política. Més encara, em dol molt de parlar d'aquestes coses. He callat durant quasi 40 anys, i si ara dic alguna cosa és perquè tinc l'obligació de denunciar com absolutament falses les interpretacions torçades que alguns intenten donar d'una labor que és exclusivament espiritual. Per això, si bé fins ara he callat, d'ara endavant continuaré parlant, i si cal, cada vegada amb més claredat.

Però tornant al tema central de la seva pregunta, si moltes persones de totes les classes socials, també a Espanya, han procurat seguir Crist amb l'ajuda de l'Obra i segons el seu esperit, l'explicació no es pot buscar en l'ambient o en altres motius extrínsecs. La prova n'és que els qui afirmen el contrari amb tanta lleugeresa, veuen disminuir els seus propis grups i les causes exteriors són les mateixes per tothom. Potser també és, humanament parlant, perquè ells fan grup, i nosaltres no llevem la llibertat personal a ningú.

Si l'Opus Dei està ben desenvolupat a Espanya —com també en algunes altres nacions— pot ser una concausa el fet que la nostra tasca espiritual es va iniciar allà fa quaranta anys i, tal com li he dit abans, que la guerra civil es-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

panyola i després la guerra mundial van fer necessari retardar-ne el començ en altres països. Amb tot, vull fer constar que fa anys que els espanyols són una minoria dins l'Obra.

No es cregui, li torno a dir, que no estimo el meu país, o que no m'alegra profundament la labor que l'Obra hi promou, però és trist que hi hagi qui propagui malentesos sobre l'Opus Dei i Espanya.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

L'APOSTOLAT DE L'OPUS DEI ALS CINC CONTINENTS (*)

—Algunes persones han afirmat a vegades que l'Opus Dei estava organitzat interiorment segons les normes de les societats secretes. Què cal pensar d'una afrmació així? D'altra banda, ¿podria donar-nos, amb aquest motiu, una idea del missatge que volia adreçar als homes del nostre temps en fundar l'Obra el 1928?

34 Des de 1928, la meva predicació ha estat que la santedat no és cosa de privilegiats, que poden ser divins tots els camins de la terra, perquè la polleguera de l'espiritualitat específica de l'Opus Dei és la santificació del treball ordinari. Cal rebutjar el prejudici que els fidels corrents no poden fer res més que limitar-se a ajudar el clericat en apostolats eclesiàstics. I també cal advertir que per aconseguir aquest fi sobrenatural, els homes necessiten ser i sentir-se personalment lliures, amb la llibertat que Jesucrist ens va merèixer. Per a predicar i

(*) Entrevista realitzada per JACQUES GUILLEMÉ-BRÛLON. Publicada a *Le Figaro* (París) el 16-5-1966.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ensenyar a practicar aquesta doctrina, no m'ha calgut mai cap secret. Els socis de l'Obra abominen el secret perquè són fidels corrents, iguals que els altres: en adscriure's a l'Opus Dei no canvien d'estat. Els repugnaria de dur un cartell a l'esquena que digués: «que consti que em dedico a servir Déu». Això no fóra laical, ni secular. Però aquells qui tracten i coneixen els membres de l'Opus Dei saben que formen part de l'Obra, encara que no ho pregonin, perquè tampoc no ho amaguen.

—¿Podria esbossar un quadre breu de les estructures de l'Opus Dei a un nivell mundial i de la seva articulació amb el Consell General que vostè presideix a Roma?

35 El Consell General, d'homes o de dones, té el seu domicili a Roma, independent per a cada Secció (*Anuari Pontifici,* 1966, p. 885 i 1226); i a cada país hi ha un organisme semblant, presidit pel Consiliari de l'Opus Dei d'aquella nació. No pensi en una organització potent, capillarment estesa fins a l'últim racó. Afiguri's més aviat una *organització desorganitzada,* perquè la labor dels directors de l'Opus Dei s'encamina principalment a fer que l'esperit genuí de l'Evangeli —esperit de caritat, de convivència, de comprensió, absolutament estrany al fanatisme—, arribi a tots els socis a través d'una sòlida i oportuna formació teològica i apostòlica. Després, cadascú obra amb completa llibertat personal i, formant autònomament la seva pròpia consciència, procura cercar la perfecció cristiana i cristianitzar el seu ambient, santificant el seu propi treball, intellectual o manual, en qualsevol circumstància de la seva vida i a la seva pròpia llar.

D'altra banda, la direcció de l'Obra és sempre collegial. Detestem la tirania, especialment en aquest govern exclusi-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

vament espiritual de l'Opus Dei. Estimem la pluralitat: el contrari no podria conduir més que a la ineficàcia, a no fer ni deixar fer, a no millorar.

—El punt 484 del seu codi espiritual, Camí, **precisa: «La teva obligació és d'ésser instrument». ¿Quin sentit cal atribuir a aquesta afirmació en el context de les preguntes precedents?**

36 *Camí,* un codi? No. En 1934 vaig escriure una bona part d'aquest llibre, resumint per a totes les ànimes amb qui tractava —de l'Opus Dei o no— la meva experiència sacerdotal. No vaig sospitar que trenta anys després assoliria una difusió tan àmplia —milions d'exemplars— en tantes llengües. No és un llibre per als socis de l'Opus Dei tan sols; és per a tothom, fins i tot per als no cristians. Entre aquelles persones que per pròpia iniciativa l'han traduït, hi ha ortodoxos, protestants i no cristians. Cal llegir «Camí» amb un mínim d'esperit sobrenatural, de vida interior i d'afany apostòlic. No és un codi de l'home d'acció. Pretén ser un llibre que mena a tractar i estimar Déu i servir tothom. A ser instrument, aquesta era la seva pregunta, com l'Apòstol Pau volia ser-ho de Crist. Instrument lliure i responsable: aquells qui volen veure en les seves pàgines una finalitat temporal, s'enganyen. No oblidi que és corrent, en els autors espirituals de tots els temps, veure les ànimes com a instruments en les mans de Déu.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Ocupa Espanya un lloc de preferència dins l'Obra? ¿Pot considerar-se com un punt de partida per a un programa més ambiciós o bé com un simple sector d'activitat, entre tants?

37 Entre els 65 països on hi ha persones de l'Opus Dei, Espanya n'és un de tants, i els espanyols som una minoria. L'Opus Dei va néixer geogràficament a Espanya; però des del començ, el seu fi era universal. Ultra això, jo tinc el meu domicili a Roma des de fa vint anys.

—El fet que alguns membres de l'Obra siguin presents en la vida pública del país, ¿no ha polititzat, en un cert sentit, l'Opus Dei a Espanya? ¿No comprometen així l'Obra i la mateixa Església?

38 Ni a Espanya ni a cap altre lloc. Insisteixo que cadascun dels socis de l'Opus Dei treballa amb plena llibertat i amb responsabilitat personal, sense comprometre ni l'Església ni l'Obra, perquè no recolzen ni en l'Església ni en l'Obra per realitzar les seves activitats personals. La gent que sigui formada en una concepció militar de l'apostolat i de la vida espiritual, tendirà a veure el treball lliure i personal dels cristians com una actuació collectiva. Però tal com no m'he cansat mai de repetir des de 1928, li dic que la diversitat d'opinions i d'actuacions en allò opinable, temporal o teològic, no és cap problema per l'Obra: la diversitat que existeix i que extistirà entre els membres de l'Opus Dei és, al contrari, una manifestació de bon esperit, de vida neta, de respecte a l'opció legítima de cadascú.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—¿No creu vostè que a Espanya i per raó del particularisme inherent a la raça ibèrica, no podria un cert sector de l'Obra sentir-se temptat a emprar la seva força per satisfer interessos particulars?

39 Vostè formula una hipòtesi que jo m'atreveixo a garantir que no s'esdevindrà mai dins la nostra Obra; no tan sols perquè ens associem *exclusivament* per a fins sobrenaturals, sinó perquè si alguna vegada un membre de l'Opus Dei intentés d'imposar directament o indirecta, un criteri temporal als altres socis, o bé servir-se d'ells per a fins humans, en sortiria expulsat sense cap mirament, ja que els altres socis es rebellarien legítimament, santament.

—A Espanya, l'Opus Dei es glorieja d'aplegar gent de totes las classes socials. ¿És vàlida aquesta afirmació per a la resta del món, o bé cal admetre que als països restants els membres de l'Opus Dei provenen més aviat d'ambients illustrats, com ara diríem els estats majors de la Indústria, de l'Administració, de la Política, i de les Professions liberals?

40 De fet pertanyen a l'Opus Dei, tant a Espanya com a tot el món, persones de totes les condicions socials: homes i dones, vells i joves, obrers, industrials, empleats, pagesos, persones que exerceixen professions liberals, etc. La vocació la dóna Déu, i per Déu no hi ha accepció de persones.

Però l'Opus Dei no es glorieja de res: les obres apostòliques no creixen per les forces humanes, sinó amb el buf de l'Esperit Sant. En una associació que tingui un fi terrenal, és lògic publicar estadístiques ostentoses sobre el nombre, la condició i les qualitats dels socis, i així solen fer-ho de fet

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

les organitzacions que cerquen un prestigi temporal; però aquesta manera d'obrar, quan hom busca la santificació de les ànimes, afavoreix la supèrbia collectiva: i Crist vol la humilitat de cadascun dels cristians i de tots els cristians alhora.

—¿Quina és la situació actual del desenvolupament de l'Obra a França?

41 Com li deia, el govern de l'Obra a cada país és autònom. La millor informació sobre la labor de l'Opus Dei a França pot obtenir-se preguntant als directors de l'Obra al país. Entre les tasques que l'Opus Dei exerceix corporativament, i de les quals, per tant, respon com a tal, hi ha residències per a estudiants —com és ara la Résidence Internationale de Rouvray, a París, o la Résidence Universitaire de l'Ile Verte, a Grenoble—, centres de reunions i convivències —com el Centre de Rencontre Couvrelles, al departament de l'Aisne—, etcètera. Però li recordo que això de les obres corporatives és el menys important: la labor principal de l'Opus Dei és el testimoniatge personal, directe, que els seus socis donen enmig de llur propi treball ordinari. I, per a això, l'enumeració no serveix. No hi pensi, en el fantasma del secret. No; no són cap secret els ocells que solquen el cel i a ningú no li passa pel cap de comptar-los.

—¿Quina és la situació actual de l'Obra a la resta del món i especialment en el món anglo-saxó?

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

42 L'Opus Dei es troba tant de gust a Anglaterra com a Kenya, a Nigèria com al Japó; als Estats Units com a Àustria, a Irlanda com a Mèxic o l'Argentina; a cada lloc és un fenomen teològic i pastoral arrelat a les ànimes del país. No està lligat a una cultura determinada, ni a una època concreta de la història. L'Opus Dei, en el món anglo-saxó, gràcies a l'ajut de Déu i a la cooperació de moltes persones, té obres apostòliques de diverses menes: Netherhall House, a Londres, que presta una atenció especial a universitaris afroasiàtics; Hudson Center, a Montreal, per a la formació humana i intellectual de noies joves; Nairana Cultural Center, que va de cara als estudiants de Sydney... Als Estats Units, on l'Opus Dei va començar a treballar l'any 1949, hom pot esmentar: Midtown, per a obrers en un barri del cor de Xicago; Stonecrest Community Center, a Washington, destinat a l'educació de dones mancades de capacitació professional; Trimount House, residència universitària, a Boston, etcètera. Una última advertència: la influència de l'Obra, en la mesura de cada cas, serà sempre espiritual, d'ordre religiós, però mai temporal.

—Hi ha diverses fonts que pretenen que una sòlida enemistat enfrontaria la major part dels ordes religiosos i singularment la Companyia de Jesús amb l'Opus Dei. ¿És que aquests rumors tenen tan sols sigui un petit fonament o bé formen part d'aquests mites que la gent alimenta quan no coneix bé algun problema?

43 Per bé que no som religiosos, ni ho semblem, ni hi ha tampoc cap autoritat al món que ens pugui obligar a ser-ho, a l'Opus Dei venerem i estimem l'estat religiós. Prego cada dia perquè tots els venerables religiosos continuïn oferint

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

fruits de virtuts, d'obres apostòliques i de santedat a l'Església. Els rumors dels quals s'ha parlat, són... rumors. L'Opus Dei ha comptat sempre amb l'admiració i amb la simpatia dels religiosos de tants ordes i congregacions, especialment dels religiosos i religioses de clausura, que preguen per nosaltres, ens escriuen sovint i fan conèixer la nostra Obra de mil maneres, ja que s'adonen de la nostra vida de contemplatius enmig dels afanys del carrer. El Secretari General de l'Opus Dei, doctor Alvaro del Portillo, tractava i estimava l'anterior General de la Companyia de Jesús. L'actual General, el Pare Arrupe, el tracto i l'estimo, com ell a mi. Les incomprensions, si s'esdevinguessin, demostrarien poc esperit cristià, perquè la nostra fe és d'unitat, no de gelosies ni de divisions.

—¿Quina és la posició de l'Obra sobre la declaració conciliar a favor de la llibertat religiosa, i d'una manera especial sobre la seva aplicació a Espanya, on el «projecte Castiella» encara està en suspens? ¿I què direm d'aquest pretès «integrisme» que, en ocasions, s'ha retret a l'Opus Dei?

44 Integrisme? L'Opus Dei no està ni a la dreta ni a l'esquerra ni al centre. Jo, com a sacerdot, procuro d'estar amb Crist, qui a la Creu va obrir els dos braços, i no pas un solament; jo prenc amb llibertat, de cada grup, allò que em convenç, i que em fa tenir el cor i els braços acollidors, per a tota la humanitat; i cadascun dels socis és absolutament lliure d'escollir l'opció que vulgui, dins els termes de la fe cristiana.

Quant a la llibertat religiosa, l'Opus Dei, des que es va fundar, no ha fet mai discriminacions; treballa i conviu amb tothom, perquè veu en cada persona una ànima que cal respectar i estimar. No són paraules solament; la nostra Obra és la primera organització catòlica que, amb l'autorització de

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

la Santa Seu, admet com a Cooperadors els no catòlics, cristians o no. He defensat sempre la llibertat de les consciències. No entenc la violència: no em sembla pas apta ni per a vèncer ni per a convèncer; l'error es supera amb l'oració, amb la gràcia de Déu, amb l'estudi; mai amb la força, sempre amb la caritat. Comprendrà que essent aquest l'esperit que des del primer moment hem viscut, només és alegria allò que em poden produir les ensenyances que sobre aquest tema ha promulgat el Concili. Sobre el projecte concret al qual es refereix, no és cosa meva resoldre'l, sinó de la Jerarquia de l'Església a Espanya i dels catòlics d'aquest país: és a ells que correspon d'aplicar, al cas concret, l'esperit del Concili.

—Alguns lectors de «Camí» s'estranyen de l'afirmació continguda en el punt 28 d'aquest llibre: «El matrimoni és per a la classe de tropa i no per a l'estat major de Crist». ¿Pot veure's aquí una apreciació pejorativa del matrimoni, que aniria contra el desig de l'Obra d'inscriure's en les realitats vives del món modern?

45 Li aconsello de llegir el número anterior de *Camí,* on es diu que el matrimoni és una vocació divina. No era gens freqüent de sentir afirmacions com aquesta, cap allà el 1935. Treure les conseqüències que vostè diu, és no entendre les meves paraules. Amb aquesta metàfora volia recollir allò que l'Església ha ensenyat sempre sobre l'excellència i el valor sobrenatural del celibat apostòlic. I recordar al mateix temps a tots els cristians que —paraules de Sant Pau— han de sentir-se *milites Christi,* soldats de Crist, membres d'aquest Poble de Déu que realitza a la terra una lluita divina de comprensió, de santedat i de pau. A tot el món hi ha

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

milers de matrimonis que pertanyen a l'Opus Dei, o bé que viuen segons el seu esperit, sabent bé que un soldat pot ésser condecorat a la mateixa batalla on el general va fugir vergonyosament.

—És des de 1946 que vostè va fixar la seva residència a Roma. ¿Quins són els trets dels Pontífexs que ha tractat que destaquen en el seu record?

46 Per mi, després de la Trinitat Santíssima i de la nostra Mare la Verge, dins la jerarquia de l'amor, ve el Papa. No puc oblidar que va ser Sa Santedat Pius XII qui va aprovar l'Opus Dei, quan a més d'un aquest camí d'espiritualitat semblava una *heretgia;* i tampoc oblido que els primers mots d'estimació i afecte que vaig rebre a Roma, en 1946, me'ls va dir qui aleshores era Monsenyor Montini. També tinc molt gravat l'encís afable i paternal de Joan XXIII, de totes les vegades que vaig tenir l'ocasió de visitar-lo. Un cop li vaig dir: «Tots els homes, catòlics o no, sempre han trobat en la nostra Obra un lloc amable: no he après l'ecumenisme de la Vostra Santedat...». I el Sant Pare Joan reia, emocionat. Què vol que li digui? Tots els Romans Pontífexs, de sempre han tingut comprensió i afecte envers l'Opus Dei.

—Vaig tenir l'ocasió, Monsenyor, d'escoltar les seves respostes a les preguntes que li feia un públic de més de 2.000 persones, reunides fa un any i mig a Pamplona. Aleshores vostè insistia en la necessitat que els catòlics es comportin

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

com ciutadans responsables i lliures, i que «no visquin de ser catòlics». ¿Quina importància i quina projecció atorga vostè a aquesta idea?

47 Mai no ha deixat de molestar-me l'actitud d'aquell qui del *dir-se catòlic* en fa una professió, com la d'aquells qui volen negar el principi de la responsabilitat personal, sobre la qual es basa tota la moral cristiana. L'esperit de l'Obra i el dels seus socis és servir l'Església, i totes les criatures, sense servir-se de l'Església. M'agrada que el catòlic dugui Crist no en el nom, sinó en la conducta, donant testimoniatge real de vida cristiana. Em repugna el clericalisme i comprenc que —juntament amb un anticlericalisme dolent— també hi ha un anticlericalisme bo, que prové de l'amor al sacerdoci, i que s'oposa al fet que el simple fidel o el sacerdot faci ús d'una missió sagrada per a fins terrenals.

Ara no es cregui que amb això jo em declaro contra ningú. No hi ha a la nostra Obra cap afany exclusivista, sinó el desig de col·laborar amb tothom qui treballa per Crist i amb tothom qui, cristià o no, fa de la seva vida una esplèndida realitat de servei.

Fora d'això, el que importa no és pas solament la projecció que he donat a aquestes idees, especialment des de 1928, sinó la que li dóna el Magisteri de l'Església. I no fa gaire —amb una emoció, per a aquest pobre sacerdot, que que és difícil d'explicar— el Concili ha recordat a tots els cristians, en la Constitució Dogmàtica *De Ecclesia,* que han de sentir-se plenament ciutadans de la ciutat terrenal, treballant en totes les activitats humanes, amb competència professional i amb amor envers tots els homes, cercant la perfecció cristiana, a la qual són cridats pel sol fet d'haver rebut el Baptisme.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

PER QUÈ TANTS D'HOMES S'ACOSTEN A L'OPUS DEI? (*)

—¿Podria dir si o fins a quin punt l'Opus Dei a Espanya té una orientació econòmica o política? Si fos així, ¿la podria definir?

48 L'Opus Dei no té cap orientació econòmica o política, ni a Espanya ni a cap altre lloc. Certament, moguts per la doctrina de Crist, els seus membres defensen sempre la llibertat personal i el dret que tenen tots els homes a viure i a treballar, i a ser atesos durant la malaltia i quan arribi la vellesa, i a constituir una llar, i a dur fills al món, i a educar aquests fills a proporció del talent de cadascun d'ells, i a rebre un tracte digne d'homes i de ciutadans. Però l'Obra no els proposa cap camí concret, ni econòmic, ni polític, ni cultural. Cadascun dels seus membres té llibertat plena de pensar i d'obrar com millor li sembli en aquest terreny. En tot allò que és temporal, els socis de l'Obra són

---

(*) Entrevista realitzada per TAD SZULC, corresponsal del *New York Times*, el 7-10-1966.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

absolutament lliures: A l'Opus Dei hi caben persones de totes les tendències polítiques, culturals, socials i econòmiques que la consciència cristiana pot admetre.

Jo no enraono mai de política. La meva missió com a sacerdot és exclusivament espiritual. Fora d'això, encara que algun cop jo manifestés alguna opinió de caràcter temporal, els socis de l'Obra no tindrien cap obligació de seguir-la.

Mai els directors de l'Obra no poden imposar un criteri polític o professional als altres membres. Si alguna vegada un soci de l'Opus Dei provés de fer-ho, o bé intentés de servir-se d'altres membres per a fins humans, sortiria expulsat sense miraments, perquè els altres socis es rebellarien legítimament.

Mai no he demanat ni demanaré a cap membre de l'Obra de quin partit és o quina és la doctrina política que sosté, ja que em semblaria un atemptat contra la seva legítima llibertat. I això mateix fan els directors de l'Opus Dei a tot el món.

Amb tot, jo sé que entre els membres de l'Obra —tant a Espanya com a qualsevol altre país— de fet hi ha una gran diversitat d'opinions, i no hi tinc res a dir. Les respecto totes, com sempre respectaré qualsevol opció temporal presa per un home que s'esforci a obrar segons la seva consciència.

Aquest pluralisme, per l'Obra, no és cap problema. Al contrari, és una manifestació de bon esperit, que patentitza la legítima llibertat de cadascú.

—¿És un mite, una veritat a mitges, o bé una realitat que l'Opus Dei a Espanya s'ha convertit en una potència política i econòmica a través de les posicions que ocupen els seus membres en el món de la política i de l'economia?

49 És, senzillament, un error. La majoria dels membres de l'Obra són persones de condició social ordinària o fins i tot modes-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ta: obrers manuals, oficinistes, pagesos, empleats, mestres, etcètera. N'hi ha també alguns —molts menys— que practiquen la seva professió en el món de la política i de l'economia. Tant els uns com els altres actuen a títol exclusivament personal, obren amb plena autonomia i responen personalment de les seves actuacions.

Els fins de l'Opus Dei són exclusivament espirituals. A tots els seus membres, tant si exerceixen una especial influència com si no, només els demana que lluitin per viure una vida plenament cristiana. No els dóna cap directriu de com han de fer el seu treball. No intenta coordinar les seves activitats. No es serveix dels càrrecs que poden tenir.

En aquest sentit, l'Obra es podria comparar a un club esportiu o a una associació de fins benèfics que no té res a veure amb les activitats polítiques o econòmiques que puguin exercir els seus afiliats.

—Si, com els seus membres pretenen, l'Opus Dei és simplement una associació religiosa dins la qual cada individu és lliure de seguir les seves pròpies opinions, ¿com explica la creença molt estesa que l'Opus Dei és una organització monolítica amb unes posicions molt definides en afers temporals?

50 No crec pas que aquesta opinió sigui realment molt estesa. Són bastants els òrgans més qualificats de la premsa internacional que han reconegut el pluralisme dels socis de l'Obra.

Hi ha hagut, certament, algunes persones que han sostingut aquesta opinió errònia, a la qual vostè es refereix. És possible que alguns, per motius de tipus divers, hagin difós aquesta idea, àdhuc sabent que no correspon a la realitat. Jo crec que en molts altres casos, això pot ser degut a una

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

manca de coneixement, ocasionada tal vegada per les deficiències d'informació: no essent ben informades, no cal estranyar-se que persones que no tenen prou interès a entrar en contacte personal amb l'Opus Dei i assabentar-se bé, atribueixin a l'Obra com a tal les opinions d'un petit nombre de socis.

El cert és que ningú que estigui mitjanament informat dels afers espanyols no pot desconèixer la realitat del pluralisme que existeix entre els socis de l'Obra. Vostè mateix, segurament, en podria esmentar molts exemples.

Un altre factor, pot ser el prejudici subconscient de persones que tenen una mentalitat de partit únic en coses polítiques o en coses espirituals. Aquells qui tenen aquesta mentalitat i pretenen que tothom opini com ells, troben difícil de creure que d'altres siguin capaços de respectar la llibertat d'altri, i així atribueixen a l'Obra el caràcter monolític que tenen els seus propis grups.

—Hom creu generalment que, com a organització, l'Opus Dei maneja una considerable força econòmica. Ja que l'Opus Dei practica de fet activitats de caire educatiu, benèfic, etc., ¿ens podria explicar com administra l'Opus Dei aquestes activitats, és a dir, com obté els mitjans econòmics, com els coordina i els distribueix?

51 Efectivament, en tots els països on treballa, l'Opus Dei realitza activitats socials, educatives i benèfiques. Amb tot, aquesta no és la tasca principal de l'Obra; allò que l'Opus Dei pretén és que hi hagi homes i dones que procurin ser bons cristians i, per tant, testimonis de Crist enmig de les seves ocupacions ordinàries. Els centres als quals es refereix, van ordenats justament cap a aquesta finalitat. Per això

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

l'eficàcia de tot el nostre treball es fonamenta en la gràcia de Déu i en una vida d'oració, de treball i de sacrifici. No hi ha dubte, però, que qualsevol activitat educativa, benèfica o social ha de servir-se de mitjans econòmics.

Cada centre es finança de la mateixa manera que un altre qualsevol del seu tipus. Les residències d'estudiants, posem per cas, compten amb les pensions que paguen els residents; els collegis, amb les quotes que satisfan els alumnes; les escoles agrícoles, amb la venda dels seus productes, etc. És clar que malgrat tot, aquests ingressos no són gairebé mai prou per a cobrir totes les despeses d'un centre, i encara menys si hom considera que totes les labors de l'Opus Dei són pensades amb un criteri apostòlic i que la majoria van adreçades a persones de recursos econòmics escassos, les quals paguen quantitats simbòliques —en moltes ocasions— per la formació que se'ls ofereix.

Per tal que totes aquestes activitats esdevinguin possibles, hom compta amb les aportacions dels membres de l'Obra, a les quals aquests destinen part dels diners que guanyen amb el seu treball professional. Però sobretot, hom compta amb l'ajuda de moltes persones que, sense pertànyer a l'Obra, volen col·laborar a unes tasques de transcendència social i educativa. Els qui treballen a cada centre procuren fomentar, entre les persones individuals, l'afany apostòlic, la preocupació social, el sentit comunitari que els menen a col·laborar activament a la realització d'aquestes empreses. Com que es tracta de labors que són dutes a terme amb serietat professional, que responen a necessitats reals de la societat, la resposta ha estat generosa en la majoria de casos. Vostè sap, per exemple, que la Universitat de Navarra compta amb una Associació d'Amics d'uns 12.000 membres.

El finançament de cada centre és autònom. Cada un funciona amb independència i procura buscar els fons necessaris entre persones interessades en aquella labor concreta.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—¿Acceptaria vostè l'afirmació que l'Opus Dei «controla» de fet certs bancs, empreses, periòdics, etc.? Si és així, què vol dir control en aquest context?

52 Hi ha alguns membres de l'Opus Dei —bastants menys dels que s'ha dit alguna vegada— que exerceixen el seu treball professional en la direcció d'empreses de diversos tipus. Els uns dirigeixen empreses familiars que han heretat dels seus pares. D'altres estan al front de societats fundades per ells, tots sols o bé units a d'altres persones de la seva mateixa professió. D'altres, en canvi, han estat nomenats gerents d'alguna empresa pels seus amos, els quals confiaven en la seva habilitat i coneixements. Poden haver arribat als càrrecs que ocupen per qualsevol dels camins honestos que sol seguir una persona per arribar a una posició d'aquesta classe. És a dir, és cosa que no té res a veure amb la seva pertinença a l'Obra.

Els directors d'empresa que formen part de l'Opus Dei busquen, com tots els socis, de viure l'esperit evangèlic en l'exercici de la seva professió. Això, en primer lloc, exigeix d'ells que visquin escrupolosament la justícia i l'honestedat. Procuraran, per tant, fer la seva feina d'una forma honrada: pagar un salari just als seus empleats, respectar els drets dels accionistes o propietaris i de la societat, i complir totes les lleis del país. Evitaran tota mena de partidismes o de favoritismes respecte a d'altres persones siguin o no membres de l'Opus Dei. Entenc que el favoritisme fóra contrari no solament a la recerca de la perfecció cristiana —que és el motiu pel qual van ingressar a l'Obra—, sinó a les exigències més elementals de la moral evangèlica.

Ja he parlat abans de l'absoluta llibertat de què gaudeixen tots els socis de l'Obra en el seu treball professional. Això vol dir que aquells socis que dirigeixen empreses del tipus que sigui, ho fan d'acord amb el seu criteri personal, sense rebre dels directors cap orientació de com han de fer llur treball. Tant la política econòmica i financera que segueixen en la gestió de l'empresa com l'orientació ideològi-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ca, en el cas d'una empresa d'opinió pública, és de la seva exclusiva responsabilitat.

Tota presentació de l'Opus Dei com una central de consignes i d'orientacions temporals o econòmiques, és mancada de fonament.

—Com està organitzat l'Opus Dei a Espanya? ¿Com està estructurat el seu govern i com funciona? ¿Intervé vostè personalment en les activitats de l'Opus Dei a Espanya?

53 La labor de direcció de l'Opus Dei és sempre collegial, no personal. Nosaltres detestem la tirania, que és contrària a la dignitat humana. En cada país, la direcció de la nostra labor és encomanada a una comissió composta en la seva major part de laics de professions diverses i presidida pel Consiliari de l'Opus Dei al país. A Espanya, el Consiliari és el doctor Florencio Sánchez-Bella.

Com que l'Opus Dei és una organització sobrenatural i espiritual, el seu govern es limita a dirigir i orientar la tasca apostòlica, excloent qualsevol mena de finalitat temporal. La direcció de l'Obra no sols respecta la llibertat dels seus membres, sinó que els en fa prendre consciència clara. Per tal d'aconseguir la perfecció cristiana en la professió o en l'ofici que tingui cadascun d'ells, els membres de l'Obra necessiten estar formats de manera que sàpiguen administrar la pròpia llibertat: amb presència de Déu, amb pietat sincera, amb doctrina. Aquesta és la missió fonamental dels directors de la nostra Obra: facilitar a tots els socis el coneixement i la pràctica de la fe cristiana, perquè la facin realitat en la seva vida, cada un amb plena autonomia. Certament, pel que fa al camp estrictament apostòlic, cal una certa coordinació, i encara aquí aquesta coordinació es limita al mínim per fa-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

cilitar la creació de tasques educatives, socials o benèfiques, que realitzen un eficaç servei cristià.

Aquests mateixos principis que acabo d'exposar s'apliquen al govern central de l'Obra. Jo no governo tot sol. Les decisions són preses en el Consell General de l'Opus Dei que té la seva seu a Roma i que està compost actualment de persones de 14 països. El Consell General es limita al seu torn a dirigir, en línies fonamentals, l'apostolat de l'Obra a tot el món, deixant un amplíssim marge d'iniciativa als directors de cada país. En la Secció femenina existeix un règim semblant. Associades de 12 nacionalitats formen part del seu Consell General.

—En la seva opinió, ¿per què estan molestos amb l'Opus Dei un bon nombre d'ordes religiosos, com la Companyia de Jesús?

54 Conec una multitud de religiosos que saben que nosaltres no ho som, però que ens corresponen amb el mateix afecte que els tenim i ofereixen oracions i sacrificis a Déu pels apostolats de l'Opus Dei. Quant a la Companyia de Jesús, conec i tracto el seu General, el Pare Arrupe. Puc assegurar-li que les nostres relacions són de mutual estima i afecte.

Vostè haurà trobat tal vegada algun religiós que no entén la nostra Obra; si és així, serà degut a un equívoc o a una manca de coneixement de la realitat de la nostra labor que és específicament laical i secular, i no interfereix per res en el terreny propi dels religiosos. Nosaltres, envers tots els religiosos, no sentim més que veneració i estima, i preguem el Senyor que cada dia faci més eficaç el seu servei a l'Església i a la humanitat sencera. Mai no hi haurà una baralla entre l'Opus Dei i un religiós, perquè per barallar-se han d'ésser dos i nosaltres no volem lluitar amb ningú.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—¿A què atribueix la creixent importància que hom dóna a l'Opus Dei? ¿És deguda solament a l'atractiu de la seva doctrina o és també un reflex dels neguits de l'edat moderna?

55 El Senyor va suscitar l'Opus Dei en 1928 per ajudar els cristians a recordar que, com diu el llibre del Gènesi, Déu va crear l'home per a treballar. Hem vingut a atraure novament l'atenció sobre l'exemple de Jesús, qui durant trenta anys va romandre a Natzaret treballant, exercint un ofici. En mans de Jesús, el treball, i un treball professional semblant al de milions d'homes en el món, es converteix en feina divina, en labor redemptora, en camí de salvació.

L'esperit de l'Opus Dei recull la realitat formosíssima —oblidada durant segles per molts de cristians— que qualsevol treball digne i noble en allò que és humà, pot convertir-se en una labor divina. En el servei de Déu, no hi ha oficis de poca categoria: tots són de molta importància.

Per estimar Déu i servir-lo, no cal fer coses estranyes. Crist demana a tots els homes, sense excepció, que siguin perfectes com el seu Pare celestial és perfecte (Mt 5, 48). Per la gran majoria dels homes, ser sant suposa santificar el propi treball, santificar-se en el seu treball, i santificar els altres amb el treball, i així trobar Déu en el camí de llurs vides.

Les condicions de la societat contemporània, que cada vegada avalua més el treball, faciliten, evidentment, que els homes del nostre temps puguin entendre aquest aspecte del missatge cristià que l'esperit de l'Opus Dei ha vingut a recalcar. Però més important encara, és l'influx de l'Esperit Sant, qui en la seva acció vivificadora ha volgut que el nostre temps sigui testimoni d'un gran moviment de renovació en tot el Cristianisme. En llegir els decrets del Concili Vaticà II, hom veu clarament que una part important d'aquesta renovació ha estat justament la revaloració del treball ordinari i de la dignitat de la vocació del cristià que viu i que treballa en el món.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—¿Com es va desenvolupant l'Opus Dei en altres països fora d'Espanya? ¿Quina és la seva influència als Estats Units, Anglaterra, Itàlia, etc.?

56 A l'Opus Dei, actualment hi pertanyen persones de 68 nacionalitats, que treballen en tots els països d'Amèrica i d'Europa occidental i en alguns d'Àfrica, d'Àsia i d'Oceania.

La influència de l'Opus Dei en tots aquests països és una influència espiritual. Consisteix essencialment a ajudar les persones que s'acosten a la nostra activitat, a viure més plenament l'esperit evangèlic en la seva vida ordinària. Aquestes persones treballen en els llocs més variats: entre ells hi ha des de pagesos que conreuen la terra en llocs apartats de la Serra dels Andes, fins a banquers de Wall Street. A tots ells l'Opus Dei ensenya que llur treball corrent —bé sigui humanament humil o bé brillant— és d'un gran valor i pot ésser un mitjà eficacíssim per amar i servir Déu i els altres homes. Els ensenya a estimar tots els homes, a respectar-ne la llibertat, a treballar —amb plena autonomia, com els sembli millor— per esborrar les incomprensions i les intoleràncies entre els homes i perquè la societat sigui més justa. Aquesta és l'única influència de l'Opus Dei en qualsevol indret on treballi.

Referint-me a les labors socials i educatives que l'Obra com a tal sol promoure, li diré que en cada lloc responen a les condicions concretes i a les necessitats de la societat. No tinc dades detallades sobre totes aquestes activitats perquè, com comentava abans, la nostra organització és molt descentralitzada. Podria esmentar, com un exemple entre molts d'altres possibles, *Midtown Sports and Cultural Center* al Near West Side de Xicago, que ofereix programes educatius i esportius als habitants d'aquell barri. Una part important de la seva labor consisteix a promoure la convivència i el tracte entre els distints grups ètnics que el componen. Una altra activitat interessant als Estats Units es realitza a *The Heights,* a Washington, on es duen a terme cursos d'orienta-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ció professional, programes especials per a estudiants particularment dotats, etc.

A Anglaterra hom podria destacar la labor de residències universitàries que ofereixen als estudiants no sols un allotjament, sinó diversos programes per completar llur formació cultural, humana i espiritual. *Netherhall House,* a Londres, és potser especialment interessant pel seu caràcter internacional. Han conviscut en aquesta residència universitaris de més de 50 països. Molts d'ells no són cristians, perquè les cases de l'Opus Dei són obertes a tothom sense discriminació de raça ni de religió.

Per no estendre'm més, solament esmentaré una labor, el *Centro internazionale della Gioventù lavoratrice,* a Roma. Aquest Centre per a la formació professional d'obrers joves va ser encomanat a l'Opus Dei pel Papa Joan XXIII i inaugurat per Pau VI encara no fa un any.

—¿Com veu vostè el futur de l'Opus Dei en els anys a venir?

57 L'Opus Dei encara és molt jove. Trenta-nou anys per a una institució amb prou feines és un començ. La nostra tasca és de col·laborar amb tots els altres cristians a la gran missió d'ésser testimoni de l'Evangeli de Crist; és recordar que aquesta bona nova pot vivificar qualsevol situació humana. La feina que ens espera és ingent. És una mar sense vores, perquè mentre hi hagi homes a la terra, per molt que canviïn les formes tècniques de producció, tindran un treball que poden oferir a Déu, que poden santificar. Amb la gràcia de Déu, l'Obra vol ensenyar-los a fer d'aquest treball un servei a tots els homes de qualsevol condició, raça, religió. En servir així els homes, serviran Déu.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

L'OPUS DEI: UNA ASSOCIACIÓ QUE PROMOU LA RECERCA DE LA SANTEDAT EN EL MÓN (*)

—L'Opus Dei juga un paper de primer terme en el procés modern de l'evolució del laicat; nosaltres voldríem preguntar-li, per això i abans que res, quines són, en la seva opinió, les característiques més remarcables d'aquest procés.

58 Sempre he pensat que la característica més fonamental del procés d'evolució del laicat és el fet de prendre consciència de la dignitat de la vocació cristiana. La crida de Déu, el caràcter baptismal i la gràcia, fan que cada cristià pugui i hagi d'encarnar plenament la fe. Cada cristià ha d'ésser *alter Christus, ipse Christus,* present entre els homes. El Sant Pare ho ha dit d'una manera inequívoca: «Cal tornar a donar tota la seva importància al fet d'haver rebut el sant Baptisme, és a dir, d'haver estat empeltat, mitjançant aquest sagrament, al Cos místic de Crist, que és l'Església... El ser

*) Entrevista realitzada per ENRICO ZUPPI i ANTONINO FUGARDI, director i redactor, respectivament, de *L'Osservatore della Domenica* (Ciutat del Vaticà). Publicada en tres remeses els dies 19 i 26 de maig i 2 de juny de 1968.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

cristià, l'haver rebut el Baptisme, no ha d'ésser considerat com a cosa indiferent o sense valor, sinó que ha de marcar pregonament i feliçment la consciència de tot aquell qui és batejat». (Enc. *Ecclesiam suam,* I. Part).

59 Això comporta una visió més profunda de l'Església com a comunitat formada per tots els fidels, de manera que tots som solidaris d'una mateixa missió, que cadascú ha de realitzar segons les pròpies circumstàncies personals. Els laics, gràcies als impulsos de l'Esperit Sant, cada cop són més conscients d'*ésser Església,* de tenir una missió específica, sublim i necessària, ja que ha estat volguda per Déu. I saben que aquesta missió depèn de la seva pròpia condició de cristians, no necessàriament d'un mandat de la Jerarquia, per més que és evident que hauran de realitzar-la en unió amb la Jerarquia eclesiàstica i segons les ensenyances del Magisteri: sense unió amb el Cos episcopal i amb el seu cap, el Pontífex Romà, no pot haver-hi, per un catòlic, unió amb Crist.

La manera específica de contribuir els laics a la santedat i a l'apostolat de l'Església és l'acció lliure i responsable en el si de les estructures temporals, duent-hi el llevat del missatge cristià. El testimoniatge de vida cristiana, la paraula que illumina en nom de Déu, i l'acció responsable, per a servir els altres contribuint a la resolució dels problemes comuns, són altres tantes manifestacions d'aquesta presència amb la qual el cristià corrent compleix la seva missió divina.

Des de fa molts, molts d'anys, des de la mateixa data de la fundació de l'Opus Dei, he meditat i he fet meditar unes paraules de Crist que ens diu Sant Joan: *Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jo 12, 32). Crist, morint a la Creu, atrau a si mateix la Creació entera i, en el seu nom, els cristians, treballant enmig del món, han de reconciliar totes les coses amb Déu, collocant Crist al cim de totes les activitats humanes.

Voldria afegir que, juntament amb aquesta presa de consciència dels laics, s'està produint un desenvolupament anàleg de la sensibilitat dels pastors. S'adonen d'allò que té d'*específic* la vocació laical, que ha d'ésser promoguda i afa-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

vorida mitjançant una pastoral que meni a descobrir enmig del Poble de Déu el carisma de la santedat i de l'apostolat en les infinites i variadíssimes formes en què Déu ho concedeix.

Aquesta nova pastoral és molt exigent, però, al meu entendre, absolutament necessària. Vol el do sobrenatural del discerniment d'esperits, la sensibilitat per les coses de Déu, la humilitat de no imposar les pròpies preferències i de servir allò que Déu promou en les ànimes. En un mot: l'amor a la legítima llibertat dels fills de Déu, que troben Crist i són fets portadors de Crist, recorrent camins molt diversos entre si, però tots igualment divins.

Un dels perills més grans que avui amenacen l'Església, podria ser precisament el no reconèixer aquestes exigències divines de la llibertat cristiana, i bo i deixant-se endur per falsos raonaments d'eficàcia, pretendre d'imposar una uniformitat als cristians. En l'arrel d'aquestes actituds hi ha alguna cosa no solament legítima, sinó lloable: el desig que l'Església doni un tal testimoniatge, que commogui el món modern. Amb tot, temo molt que el camí sigui equivocat i que meni, d'una banda, a comprometre la Jerarquia en qüestions temporals, caient en un clericalisme divers, però tan nefand com el dels segles passats; i de l'altra, a aïllar els laics, els cristians corrents, del món on viuen, per convertirlos en portaveus de decisions o d'idees concebudes fora d'aquest món.

A mi em sembla que als sacerdots se'ns demana *la humilitat d'aprendre a no estar de moda,* de ser realment servents dels servents de Déu —recordant aquell clam del Baptista: *illum oportet crescere, me autem minui* (Jo 3, 30), convé que Crist creixi i que jo minvi—, per tal que els cristians corrents, els laics, facin Crist present, en tots els ambients de la societat. La missió de donar doctrina, d'ajudar a penetrar en les exigències personals i socials de l'Evangeli, de moure a discernir els signes dels temps, és i serà sempre una de les tasques fonamentals del sacerdot. Però tota la labor sacerdotal s'ha de dur a terme amb el major respecte a la legítima

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

llibertat de les consciències: cada home ha de respondre a Déu lliurement. Fora d'això, tot catòlic, a més d'aquest ajut del sacerdot, també té llums pròpies que rep de Déu, gràcia d'estat per anar endavant dins la missió específica que, com a home i com a cristià, ha rebut.

Aquell qui pensi que, perquè la veu de Crist es faci sentir en el món d'avui, cal que el clericat parli o que es faci sempre present, encara no ha entès ben bé la dignitat de la vocació divina de tots i de cadascun dels fidels cristians.

—Dins d'aquest marc, ¿quina és la tasca que l'Opus Dei ha desenrotllat i desenrotlla? ¿Quines relacions de collaboració mantenen els socis amb altres organitzacions que treballen en aquest camp?

60 No és a mi que em toca de donar un judici històric sobre allò que, per gràcia de Déu, ha fet l'Opus Dei. Solament he d'afirmar que la finalitat, a la qual l'Opus Dei aspira, és d'afavorir la recerca de la santedat i l'exercici de l'apostolat pel que fa als cristians que viuen enmig del món, sigui quin sigui el seu estat o condició.

L'Obra ha nascut per a contribuir que aquests cristians, inscrits dins la trama de la societat civil —amb la seva família, les seves amistats, el seu treball professional, les seves aspiracions nobles—, comprenguin que llur vida, tal i com és, pot ser ocasió d'un encontre amb Crist: és a dir, que és un camí de santedat i d'apostolat. Crist està present en qualsevol feina humana honesta: la vida d'un cristià corrent —que a algú, tal vegada, podrà semblar vulgar i mesquina— pot i ha de ser una vida santa i santificant.

En altres paraules: per seguir Crist, per servir l'Església, per ajudar els altres homes a reconèixer el seu destí

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

etern, no cal abandonar el món o allunyar-se'n, ni tampoc fa falta dedicar-se a una activitat eclesiàstica; la condició necessària i suficient és la d'acomplir la missió que Déu ha encomanat a cadascú, en el lloc i en l'ambient que la seva Providència ha volgut.

I com que la major part dels cristians rep de Déu la missió de santificar el món *des de dins,* romanent enmig de les estructures temporals, l'Opus Dei es dedica a fer-los descobrir aquesta missió divina, mostrant-los que la vocació humana —la vocació professional, familiar i social— no s'oposa a la vocació sobrenatural: al contrari, en forma part integrant.

L'Opus Dei té com a única i exclusiva missió la difusió d'aquest missatge —que és un missatge evangèlic— entre totes les persones que viuen i treballen en el món, en qualsevol ambient o professió. I a aquells qui entenen aquest ideal de santedat, l'Obra els facilita els mitjans espirituals i la formació doctrinal, ascètica i apostòlica, necessària per a realitzar-lo en la pròpia vida.

Els socis de l'Opus Dei no actuen en grup, sinó que ho fan individualment, amb llibertat i responsabilitat personals. L'Opus Dei no és pas, però, una *organització tancada,* o que d'alguna forma reuneixi els seus socis per aïllar-los dels altres homes. Les labors corporatives, que són *les úniques* que l'Obra dirigeix, són obertes a persones de tota mena, sense discriminació de cap classe: ni social, ni cultural, ni religiosa. I els socis, justament perquè s'han de santificar en el món, col·laboren sempre amb totes les persones amb les quals estan en relació pel seu treball i per la seva participació en la vida cívica.

61 Forma part essencial de l'esperit cristià no tan sols el viure en unió amb la Jerarquia ordinària —Romà Pontífex i Episcopat— sinó sentir la unitat amb els altres germans en la fe. De molt antic que he pensat que un dels mals majors de l'Església en aquest temps, és el desconeixement que tenen molts de catòlics d'allò que fan i opinen els catòlics d'altres països o d'altres àmbits socials. Cal actualitzar aquesta fra-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

rnitat que tan pregonament vivien els primers cristians. ixí ens sentirem units, amant al mateix temps la varietat : les vocacions personals; i s'evitaran no pocs judicis inıstos i ofensius que uns determinats petits grups propaguen -en nom del catolicisme—, en contra dels seus germans en ı fe, els quals obren en realitat rectament i amb sacrifici, :nint en compte les circumstàncies particulars del seu país.

És important que cadascú procuri de ser fidel a la pròpia rida divina, de tal manera que no deixi d'aportar a l'Eslésia allò que duu amb si mateix el carisma rebut de Déu. :l que és propi dels socis de l'Opus Dei —cristians corents— és la santificació del món des de dins, participant en es tasques humanes més variades. Com que la seva pertiıença a l'Obra no canvia per res la seva posició en el món, :ollaboren adequadament en cada cas, a les celebracions reigioses collectives, a la vida parroquial, etc. També en aquest entit són ciutadans com els altres, que volen ser bons caòlics.

Tot i això, els socis de l'Obra no acostumen a dedicar-se, l'ordinari, a treballar en activitats confessionals. Sols en caos d'excepció, quan la Jerarquia ho demana expressament, ılgun membre de l'Obra collabora en treballs eclesiàstics. No hi ha en aquesta actitud cap desig de distingir-se, i menys :ncara de desconsideració envers les labors confessionals, ino solament la decisió d'ocupar-se del que és propi de la vocació de l'Opus Dei. Hi ha molts de religiosos i clergues, aixi mateix molts laics plens de zel, que menen endavant ıquestes activitats, dedicant-hi els seus millors esforços.

El treball propi dels socis de l'Obra, al qual se saben cridats per Déu, és un altre. Dintre la crida universal a la santedat, el membre de l'Opus Dei rep de més a més una crida especial, per a dedicar-se lliurement i responsablement, a buscar la santedat i fer apostolat enmig del món, comprometent-se a viure un esperit específic i a rebre, per tota la vida, una formació peculiar. Si desatenguéssim llur treball en el món, per tenir cura de les labors eclesiàstiques, farien ineficaços els dons divins rebuts, i per la illusió d'una eficà-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

cia pastoral immediata produirien un dany real a l'Església: perquè no hi hauria tants de cristians dedicats a santificar-se en totes les professions i oficis de la societat civil, en el camp immens del treball secular.

D'altra banda, la necessitat exigent de la contínua formació professional i de la formació religiosa, juntament amb el temps dedicat personalment a la pietat, a l'oració i al compliment sacrificat dels deures d'estat, agafa tota la vida: no hi ha hores lliures.

—Sabem que pertanyen a l'Opus Dei homes i dones de totes les condicions socials, solters o casats. ¿Quin és, doncs, l'element comú que caracteritza la vocació a l'Obra? ¿Quin compromís assumeix cada soci per acomplir els fins de l'Opus Dei?

62 Li ho diré amb poques paraules: cercar la santedat enmig del món, al mig del carrer. Aquell qui rep de Déu la vocació específica a l'Opus Dei, viu i sap que ha d'atènyer la santedat en el seu propi estat, en l'exercici del seu treball, manual o intellectual. He dit *viu i sap,* perquè no es tracta d'acceptar un simple postulat teòric, sinó de realitzar-lo dia per dia, en la vida ordinària.

Voler aconseguir la santedat —malgrat els errors i les misèries personals, que duraran mentre visquem— significa esforçar-se, amb la gràcia de Déu, a viure la caritat, plenitud de la llei i vincle de perfecció. La caritat no és una cosa abstracta: vol dir donar-se realment i totalment al servei de Déu i de tots els homes; d'aquest Déu que ens parla en el silenci de l'oració i en la remor del món; d'aquests homes, l'existència dels quals s'entrecreua amb la nostra.

Vivint la caritat —l'Amor— es viuen totes les virtuts hu-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

manes i sobrenaturals del cristià, que formen una unitat i que no es poden reduir a enumeracions exhaustives. La caritat exigeix de viure la justícia, la solidaritat, la responsabilitat familiar i social, la pobresa, l'alegria, la castedat, l'amistat...

Hom veu de seguida que la pràctica d'aquestes virtuts mena a l'apostolat. És més: ja ho és, d'apostolat. Perquè en procurar de viure així enmig del treball diari, la conducta cristiana esdevé bon exemple, testimoniatge, ajuda concreta i eficaç; hom aprèn a seguir les petjades de Crist que *coepit facere et docere* (Ac 1, 1), que va començar a fer i ensenyar unint la paraula amb l'exemple. Per això ja fa quaranta anys que d'aquest treball en dic *apostolat d'amistat i de confidència.*

Tots els socis de l'Opus Dei tenen aquest mateix afany de santedat i d'apostolat. Per això, en l'Obra, no hi ha graus o categories de membres. El que hi ha és una multiplicitat de situacions personals —la situació que cadascú té en el món— a la qual s'acomoda la mateixa i única vocació específica i divina: la crida a donar-se, a comprometre's personalment, de forma lliure i responsable, en el compliment de la voluntat de Déu manifestada a cadascun de nosaltres.

Com pot veure, el fenomen pastoral de l'Opus Dei és una cosa que neix *des de baix,* o sigui, des de la vida corrent del cristià que viu i treballa juntament amb els altres homes. No està en la línia d'una *mundanització —dessacralització—* de la vida monàstica o religiosa; no és l'últim estadi de l'apropament dels religiosos al món.

Aquell qui rep la vocació a l'Opus Dei obté una nova visió de les coses que el volten: llums noves en les seves relacions socials, en la seva professió, en les seves preocupacions, en les seves tristeses i les seves alegries. Ni un sol instant, però, deixa de viure enmig de tot això; i de cap manera no es pot parlar d'adaptació al món, o a la societat moderna: ningú no s'adapta a allò que té com a propi; en allò que es té com a propi, *s'hi està.* La vocació rebuda és igual que la que sorgia en l'ànima d'aquells pescadors, cam-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

perols, comerciants o soldats que asseguts prop de Jesucrist a Galilea, el sentien dir: *Sigueu perfectes, com el vostre Pare celestial és perfecte* (Mt 5, 48).

Repeteixo que aquesta perfecció —que el soci de l'Opus Dei busca— és la perfecció pròpia del cristià, sense res més: és a dir, aquella a la qual tot cristià és cridat i que suposa viure íntegrament les exigències de la fe. No ens interessa *la perfecció evangèlica* que es considera pròpia dels religiosos; i encara ens interessa molt menys la que en diuen *vida de perfecció evangèlica,* que es refereix canònicament a l'estat religiós.

El camí de la vocació religiosa em sembla beneït i necessari en l'Església, i aquell qui no l'estimés no tindria l'esperit de l'Obra. Però aquest camí no és el meu, ni el dels socis de l'Opus Dei. Pot dir-se que, en venir a l'Opus Dei, tots i cadascun dels seus socis ho han fet *amb la condició explícita de no canviar d'estat.* La característica específica nostra, és de santificar el propi estat en el món, i que cadascú se santifiqui a l'indret del *seu encontre* amb Crist: aquest és el compromís que cada soci assumeix per realitzar els fins de l'Opus Dei.

—Com està organitzat l'Opus Dei?

63 Si la vocació a l'Obra, com acabo de dir-li troba l'home o la dona en la seva vida normal enmig del seu treball, comprendrà que l'Opus Dei no s'edifiqui sobre comitès, assemblees, trobaments, etc. Alguna vegada, davant l'admiració d'algú, he arribat a dir que l'Opus Dei, en aquest sentit, és una *organització desorganitzada.* La majoria dels socis —la quasi totalitat— viuen pel seu compte, allà on viurien si no fossin de l'Opus Dei: a casa seva, amb la seva família, al lloc on exerceixen el seu treball.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

I allà on és, cada membre de l'Obra compleix el fi de l'Opus Dei: procurar ser sant, fent de la seva vida un apostolat diari, corrent, menut si es vol, però perseverant i divinament eficaç. Això és l'important: i per tal d'alimentar aquesta vida de santedat i d'apostolat, cadascú rep de l'Opus Dei l'ajut espiritual necessari, el consell, l'orientació. Tan sols, però, en allò que és estrictament espiritual. Fora de tot això —en el seu treball, les seves relacions socials, etc.— cadascú actua com desitja, sabent que aquest no és un camp neutre sinó matèria santificant, santificable i un mitjà d'apostolat.

Així, tots viuen llur pròpia vida, amb les conseqüents relacions i obligacions, i acuden a l'Obra per rebre ajuda espiritual. Això demana una certa estructura, per bé que sempre molt reduïda: hom posa els mitjans oportuns perquè sigui l'estrictament indispensable. S'organitza una formació religiosa doctrinal —que dura tota la vida—, i que mena a una pietat activa, sincera i autèntica i a un abrandament que porta en si mateix l'oració continuada del contemplatiu i la tasca apostòlica personal i responsable, exempta de fanatismes de qualsevol mena.

Tots els socis saben, a més, on poden trobar un sacerdot de l'Obra amb qui tractar les qüestions de consciència. Alguns membres —molt pocs comparats amb el total—, per dirigir una labor apostòlica o per atendre l'assistència espiritual dels altres, viuen junts, formant una llar corrent de família cristiana i continuen treballant alhora en llur respectiva professió.

Existeix a cada país un govern regional, sempre de tipus collegial, presidit per un Consiliari; i un govern central —format per professionals de nacionalitat molt diversa—, amb seu a Roma. L'Opus Dei està estructurat en dues Seccions, l'una per a homes i l'altra per a dones, que són absolutament independents, i arriben a constituir dues associacions distintes, unides solament en la persona del President General.

Suposo que queda clar això de l'*organització desorganit-*

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

zada: que hom atorga primacia a l'esperit sobre l'organització, que la vida dels socis no s'encercla en consignes, plans ni reunions. Cadascú va tot sol,unit als altres per un comú esperit i un comú desig de santedat i d'apostolat, i procura santificar la seva pròpia vida ordinària.

—Alguns han parlat a vegades de l'Opus Dei com d'una organització d'aristocràcia intellectual, que desitja penetrar els ambients polítics, econòmics i culturals de major relleu, per tal de controlar-los des de dins, si bé amb fins bons. És cert?

64 Gairebé totes les institucions que han dut un missatge nou o que s'han esforçat a servir seriosament la humanitat vivint plenament el Cristianisme, han sofert la incomprensió, sobretot al començ. És això el que explica que al principi alguns no hagin entès la doctrina sobre l'apostolat dels laics que vivia i proclamava l'Opus Dei.

He de dir també —encara que no m'agrada de parlar d'aquestes coses— que en el nostre cas no va mancar, a més, una campanya organitzada i perseverant de calúmnies. Hi va haver qui va dir que treballàvem secretament —això potser ho feien ells—, que volíem ocupar càrrecs enlairats, etc. Puc dir-li, concretament, que aquesta campanya la va iniciar, fa cosa de trenta anys, un religiós espanyol que més tard va deixar el seu orde i l'Església, va contraure matrimoni civil, i ara és pastor protestant.

La calúmnia, un cop llançada, continua vivint per inèrcia durant un cert temps: perquè hi ha qui escriu sense informar-se, i perquè no tothom és com els periodistes competents, que no es creuen infallibles, i tenen la noblesa de rectificar quan comproven la veritat. I això és tot el que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ha passat, encara que aquestes calúmnies ja estan desmentides per una realitat que tot el món ha pogut constatar, deixant de banda que ja a primer cop d'ull apareixen increïbles. Prou n'hi ha dient que les enraonies a les quals vostè s'ha referit abans, solament tenen relació amb Espanya. I, no cal dir-ho, el fet de pensar que una institució internacional com l'Opus Dei gira entorn dels problemes d'un sol país, demostra petitesa de mires, provincialisme.

D'altra banda, la majoria dels socis de l'Opus Dei —a Espanya i als altres països— són dones de sa casa, obrers, petits comerciants, oficinistes, gent de camp, etc.; o sigui persones amb ocupacions que no tenen un pes polític o social particular. Que hi hagi un gran nombre d'obrers que siguin membres de l'Opus Dei, no atrau l'atenció; que hi hagi algun polític, sí. De fet, per mi és tan important la vocació a l'Opus Dei d'un mosso d'estació com la d'un dirigent d'empresa. La vocació la dóna Déu, i en les obres de Déu no hi caben discriminacions, i menys encara si són demagògiques.

Aquells qui en veure els membres de l'Opus Dei treballant en els camps més diversos de l'activitat humana, no pensen sinó en suposades influències i controls, demostren tenir una concepció pobra de la vida cristiana. L'Opus Dei no domina ni fa per dominar cap activitat temporal; només vol difondre un missatge evangèlic: Déu que demana que tots els homes, que viuen en el món, l'amin i el serveixin prenent ocasió, precisament, de les seves activitats terrenals. En conseqüència, els socis de l'Obra, que són cristians corrents, treballen on i com els sembla oportú: l'Obra solament s'ocupa a ajudar-los espiritualment, per tal que actuïn sempre amb consciència cristiana.

65 Però parlem concretament del cas d'Espanya. Els pocs socis de l'Opus Dei que, en aquest país, treballen en càrrecs de transcendència social o que intervenen en la vida pública, ho fan —com en totes les altres nacions— amb llibertat i responsabilitat personals, obrant cadascun d'ells segons la seva consciència. Això explica que en la pràctica hagin adoptat postures diverses i, en tantes d'ocasions, oposades.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Vull advertir, a més, que el parlar de presència de persones que pertanyen a l'Opus Dei, en la política espanyola, com si constituís un fenomen especial, és una deformació de la realitat que desemboca en la calúmnia. Perquè els socis de l'Opus Dei que actuen en la vida pública espanyola són una minoria en comparació del total de catòlics que intervenen activament en aquest sector. En ser catòlica la quasi totalitat de la població espanyola, és estadísticament lògic que siguin catòlics els qui participen en la vida política. Encara més, en tots els nivells de l'administració pública espanyola —des dels ministres fins als alcaldes— abunden els catòlics provinents de les associacions de fidels més variades: algunes branques de l'Acció Catòlica, l'Associació Catòlica Nacional de Propagandistes, el primer president de la qual va ser el cardenal Herrera, les Congregacions Marianes, etc.

No em vull estendre més sobre aquesta matèria, però aprofito l'avinentesa per a declarar una vegada més que l'Opus Dei no està vinculat a cap país, a cap règim, a cap tendència política, a cap ideologia. I que els seus socis actuen sempre, en les qüestions temporals, amb plena llibertat, sabent assumir les seves pròpies responsabilitats, i que abominen tot intent de servir-se de la religió en benefici de posicions polítiques i d'interessos de partit.

Les coses senzilles són a vegades difícils d'explicar. Per això m'he allargat una mica a respondre la seva pregunta. Així i tot, que consti que les enraonies que comentàvem són cosa que ja ha passat. Aquestes calúmnies, ja fa temps que estan totalment desqualificades: ja no se les creu ningú. Nosaltres, des del primer moment, hem actuat sempre a la llum del dia —no hi havia cap motiu per a fer-ho altrament—, explicant amb claredat la naturalesa i els fins del nostre apostolat, i tot aquell qui ha volgut, ha pogut conèixer la realitat. De fet, són moltíssimes les persones —catòlics i no catòlics, cristians i no cristians— que veuen amb afecte i estima la nostra labor, i que hi col·laboren.

66 D'altra banda, el progrés de la història de l'Església ha me-

UNIVERSIDAD DE NAVARRA
BIBLIOTECA DE HUMANIDADES

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

nat a superar un cert clericalisme, que tendeix a desfigurar tot allò que concerneix els laics, atribuint-los segones intencions. Ha esdevingut més fàcil, ara, entendre que allò que l'Opus Dei vivia i proclamava no era ni més ni menys que això: la vocació divina del cristià corrent, amb un afany sobrenatural precís.

Jo crec que arribarà un moment que la frase *els catòlics penetren els ambients socials* deixarà de dir-se i que tothom s'adonarà que és una expressió clerical. Sigui com sigui, no s'aplica per res a l'apostolat de l'Opus Dei. Als socis de l'Obra no els cal *penetrar* en les estructures temporals, pel sol fet que són ciutadans corrents, com els altres, i que, per tant, *ja hi eren.*

Si Déu crida a l'Opus Dei una persona que treballa en una fàbrica, o en un hospital, o bé al parlament, vol dir que en endavant aquesta persona estarà decidida a posar els mitjans de santificar, amb la gràcia de Déu, aquesta professió. No és altra cosa que la presa de consciència de les exigències radicals del missatge evangèlic, d'acord amb la vocació específica rebuda.

Pensar que aquesta presa de consciència vulgui dir deixar la vida normal, és una idea legítima només per a aquells qui reben de Déu la vocació religiosa, amb el seu *contemptus mundi,* amb el menyspreu o la desestimació de les coses del món; però voler fer d'aquest abandó del món l'essència o la culminació del Cristianisme, és clarament una enormitat.

No és, doncs, l'Opus Dei qui introdueix els seus socis en determinats ambients; ja hi eren, torno a dir, i no tenen cap motiu per a sortir-ne. A més, les vocacions a l'Opus Dei —que sorgeixen de la gràcia de Déu i d'aquest apostolat d'amistat i de confidència que li deia abans— es donen en tots els ambients.

Tal vegada aquesta mateixa simplicitat de la naturalesa i manera de fer de l'Opus Dei sigui una dificultat per aquells qui estan carregats de complicacions, i semblen incapaços d'entendre res de genuí i de recte.

Naturalment, sempre hi haurà qui no entendrà l'essència

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

de l'Opus Dei, i això no ens estranya perquè el Senyor ja va preveure aquestes dificultats als seus, comentant-los que *non est discipulus super Magistrum* (Mt 10, 24), no és més el deixeble que el Mestre. Ningú no pot pretendre que l'estimi tothom, encara que sí que té el dret que tothom el respecti com a persona i com a fill de Déu. Per desgràcia, hi ha fanàtics que volen imposar totalitàriament les seves idees, i aquests mai no captaran l'amor que els socis de l'Opus Dei tenen per la llibertat personal dels altres, i per la pròpia després, sempre amb personal responsabilitat.

Recordo una anècdota molt gràfica. En certa ciutat el nom de la qual no fóra delicat de dir, l'ajuntament deliberava sobre l'oportunitat d'atorgar una ajuda econòmica a una labor educativa dirigida per socis de l'Opus Dei, que com totes les obres corporatives que l'Obra duu a terme té una funció clara d'utilitat social. La majoria dels regidors hi anaven a favor. Explicant les raons d'aquesta actitud, un d'ells, socialista, comentava que havia conegut personalment la labor que es feia en aquell centre: «És una activitat —va dir— que es caracteritza perquè els qui la dirigeixen són molt amics de la llibertat personal: en aquella residència hi viuen estudiants de totes les religions i de totes les ideologies». Els regidors comunistes van votar en contra. L'un d'ells, explicant el seu vot negatiu, va dir al socialista: «M'hi he oposat perquè, si les coses estan així, aquesta residència constitueix una eficaç propaganda del catolicisme».

El qui no respecta la llibertat d'altri o bé desitja oposar-se a l'Església, no pot apreciar una labor apostòlica. Però encara en aquests casos, jo com a home, estic obligat a respectar-lo i a fer per encaminar-lo cap a la veritat; i com a cristià, a estimar-lo i pregar per ell.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Aclarit aquest punt, voldria preguntar-li: ¿quines són les característiques de la formació espiritual dels socis, que fan que en el fet de pertànyer a l'Opus Dei ja resti exclosa tota mena d'interès temporal?

67 Tot interès que no sigui purament espiritual està exclòs radicalment, perquè l'Obra *demana molt* —deseiximent, sacrifici, abnegació, treball sense repòs al servei de les ànimes—, *i no dóna res*. Vull dir que no dóna res en el pla dels interessos temporals; perquè en el pla de la vida espiritual dóna molt: dóna mitjans per a combatre i vèncer en la lluita ascètica, encamina per senderes d'oració, ensenya a tractar Jesús com a un germà, a veure Déu en totes les circumstàncies de la vida, a sentir-se fill de Déu i, per tant, compromès a difondre'n la doctrina.

Una persona que no faci via en el camí de la vida interior, fins a entendre que val la pena de donar-se del tot, de lliurar la pròpia vida al servei del Senyor, no pot perseverar en l'Opus Dei, perquè la santedat no és una etiqueta, sinó una pregona exigència.

D'altra banda, l'Opus Dei no té cap activitat de fins polítics, econòmics o ideològics: cap acció temporal. Les seves úniques activitats són la formació sobrenatural dels seus associats i les obres d'apostolat, és a dir, la contínua atenció espiritual a cadascun dels seus socis i les obres corporatives d'assistència, de beneficència, d'educació, etc.

Els socis de l'Opus Dei s'han unit *només* per seguir un camí de santedat, ben definit, i per collaborar en determinades obres d'apostolat. Els seus compromisos recíprocs exclouen tota mena d'interès personal, pel sol fet que en aquest camp tots els socis de l'Opus Dei són lliures i, per tant, cadascun d'ells segueix el seu propi camí, amb finalitats i interessos distints i a vegades contraposats.

Com a conseqüència del fi exclusivament diví de l'Obra, el seu esperit és un esperit de llibertat, d'amor a la llibertat personal de tots els homes. I com que aquest amor a la llibertat és sincer i no un simple enunciat teòric, nosaltres

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

estimem la necessària conseqüència de la llibertat, o sigui, el pluralisme. A l'Opus Dei, *el pluralisme és volgut i estimat,* no simplement tolerat, i de cap manera no és dificultat. Quan veig entre els socis de l'Obra tantes idees diverses, tantes actituds diferents —respecte a les qüestions polítiques, econòmiques, socials o artístiques, etc.—, aquest espectacle em dóna alegria, perquè és senyal que tot funciona de cara a Déu com cal.

Unitat espiritual i varietat en les coses temporals són compatibles quan no regnen el fanatisme i la intolerància, i, sobretot, quan es viu de fe i se sap que els homes estem units no per simples llaços de simpatia o d'interès, sinó per l'acció d'un mateix Esperit, que fent-nos germans de Crist ens duu cap a Déu Pare.

Un veritable cristià no pensa mai que la unitat en la Fe, la fidelitat al Magisteri i la Tradició de l'Església, i la preocupació per fer arribar als altres l'anunci salvador de Crist, està en contrast amb la varietat d'actituds en les coses que Déu ha deixat, com se sol dir, a la lliure discussió dels homes. Més encara, és plenament conscient que aquesta varietat forma part del pla diví, i que és volguda per Déu qui reparteix els seus dons i les seves llums com vol. El cristià ha d'amar els altres, i així ha de respectar les opinions contràries a les seves i conviure en plena fraternitat amb aquells qui pensen altrament.

Precisament perquè els socis de l'Obra s'han format segons aquest esperit, és impossible que ningú pensi aprofitar-se de pertànyer a l'Opus Dei per obtenir avantatges personals, o per intentar d'imposar als altres opcions polítiques o culturals: perquè els altres no ho tolerarien, i farien que canviés d'actitud o que deixés l'Obra. És aquest un punt en el qual ningú no podrà permetre mai, a l'Opus Dei, la més petita desviació, ja que ha de defensar no sols la seva llibertat personal sinó la naturalesa sobrenatural de la labor a la qual s'ha donat. Jo crec, per això, que la llibertat i la responsabilitat personals, són la millor garantia de la finalitat sobrenatural de l'Obra de Déu.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Hom podrà pensar, tal vegada, que fins ara l'Opus Dei s'ha vist afavorit per l'entusiasme dels primers associats, encara que ja siguin molts milers. ¿Existeix alguna mesura que garanteixi la continuïtat de l'Obra contra el risc, connatural a tota institució, d'un possible refredament del fervor i de l'impuls inicials?

68 L'Obra no es basa en l'entusiasme, sinó en la fe. Els primers anys —ben llargs, certament— van ser molt durs, i només es veien dificultats. L'Opus Dei se'n va sortir per la Gràcia divina, i per l'oració i el sacrifici dels primers, sense mitjans humans. Solament hi havia joventut, bon humor i el desig de fer la voluntat de Déu.

Des del principi, l'arma de l'Opus Dei ha estat sempre l'oració, la vida generosament donada, el silenciós renunciament a tot el que és egoisme, per servir les ànimes. Com li deia abans, a l'Opus Dei, s'hi ve a rebre un esperit que mena justament a donar-ho tot, mentre es continua *treballant professionalment* per amor a Déu i a les seves criatures per Ell.

La garantia que no s'esdevingui un refredament és que els meus fills no perdin mai aquest esperit. Prou sé que les obres humanes es gasten amb el temps; però això no s'esdevé amb les obres divines a no ser que els homes les rebaixin. És només quan es perd l'impuls diví que ve la corrupció, el decaïment. En el nostre cas es veu clarament la Providència del Senyor que en tan poc temps —quaranta anys— fa que sigui rebuda i actuada aquesta específica vocació divina, entre ciutadans corrents, iguals que els altres, de nacions tan diverses.

El fi de l'Opus Dei —i ho dic una altra vegada— és la santedat de cadascun dels seus socis, homes i dones que estan al mateix lloc que ocupaven en el món. Si hi ha algú que no ve a l'Opus Dei a ser sant malgrat tot —o sigui malgrat les pròpies misèries i els propis errors personals— se n'anirà de seguida. Jo crec que la santedat crida la santedat, i jo demano a Déu que a l'Opus Dei no hi manqui mai aquesta

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

convicció profunda, aquesta vida de fe. Com pot veure, no ens fiem exclusivament de garanties humanes o jurídiques. Les obres que Déu inspira es mouen al ritme de la Gràcia. La meva única recepta és aquesta: ser sants, voler ser sants, amb santedat pastoral.

—¿Per què hi ha sacerdots en una institució marcadament laical com és l'Opus Dei? ¿És que poden arribar a ser sacerdots tots els membres de l'Opus Dei, o bé només aquells que són elegits pels directors?

69 La vocació a l'Opus Dei pot rebre-la qualsevol persona que vulgui santificar-se en el propi estat: sia solter, casat o vidu; sia laic o clergue.

Per això, a l'Opus Dei s'hi associen també sacerdots diocesans, que continuen essent sacerdots diocesans com abans, ja que l'Obra els ajuda a tendir a la perfecció cristiana pròpia del seu estat, mitjançant la santificació del seu treball ordinari, que és justament el ministeri sacerdotal al servei del seu propi Bisbe, de la diòcesi i de tota l'Església. Així mateix, en el seu cas, la vinculació a l'Opus Dei no modifica per res la seva condició: continuen plenament dedicats a les missions que els són confiades per l'Ordinari respectiu i als altres apostolats i activitats que han de realitzar, sense que l'Obra hi interfereixi mai; i es santifiquen practicant el més perfectament possible les virtuts pròpies d'un sacerdot.

Ultra aquests sacerdots que s'incorporen a l'Opus Dei després d'haver rebut els sagrats ordes, hi ha, en l'Obra, d'altres sacerdots seculars que reben el sagrament de l'Orde quan ja pertanyen a l'Opus Dei, al qual es van vincular, doncs, essent laics encara, cristians corrents. Es tracta d'un nombre molt restringit per comparació al total de socis —no arriben

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

al dos per cent—, i es dediquen a servir els fins apostòlics de l'Opus Dei amb el ministeri sacerdotal, amb més o menys renúncia, segons els casos, a l'exercici de la professió civil que tenien. Són, en efecte, professionals o treballadors, cridats al sacerdoci un cop adquirida una competència professional i després d'haver treballat molt de temps en llur ocupació pròpia: metge, enginyer, mecànic, camperol, mestre, periodista, etcètera. A més, amb la màxima profunditat i sense presses, cursen estudis en les corresponents disciplines eclesiàstiques fins aconseguir un doctorat. I això sense perdre la mentalitat característica de l'ambient de la pròpia professió civil; o sigui que quan reben els ordes sagrats, són metges-sacerdots, advocats-sacerdots, obrers-sacerdots, etc.

Llur presència és necessària a l'apostolat de l'Opus Dei. Aquest apostolat el practiquen, fonamentalment, els laics, com ja li he dit. Cada soci procura ser un apòstol dins el seu propi ambient de treball, apropant les ànimes a Crist per l'exemple i la paraula: el diàleg. Però en l'apostolat, en dur les ànimes pels camins de la vida cristiana, s'arriba al *mur sagramental.* A la funció santificadora del laic, li cal la funció santificadora del sacerdot, que administra el sagrament de la Penitència, celebra l'Eucaristia i proclama la Paraula de Déu en nom de l'Església. I com que l'apostolat de l'Opus Dei pressuposa una espiritualitat específica, cal que el sacerdot doni també un testimoniatge viu d'aquest esperit peculiar.

Ultra aquest servei als altres socis de l'Obra, aquests sacerdots poden prestar —i presten de fet— un servei a moltes altres ànimes. El zel sacerdotal, que informa llurs vides, els ha de dur a no permetre que ningú no els passi pel costat sense rebre una part de la llum de Crist. I encara més, l'esperit de l'Opus Dei que no coneix *grupets* ni distincions, els impulsa a sentir-se íntimament i eficaçment units als seus germans els altres sacerdots seculars; se senten i són de fet sacerdots diocesans en totes les diòcesis on treballen, i les quals miren de servir amb afany i eficàcia.

Vull fer notar, ja que és una realitat molt important, que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

aquests socis laics de l'Opus Dei que reben l'ordenació sacerdotal, no canvien llur vocació. Quan abracen el sacerdoci, bo i responent lliurement a la invitació dels directors de l'Obra, no ho fan amb la idea que així s'uneixen més a Déu o bé que tendeixen més eficaçment a la santedat: saben perfectament que la vocació laical és plena i completa en si mateixa, que la seva dedicació a Déu dins l'Opus Dei era des del primer moment un camí clar per a assolir la perfecció cristiana. L'ordenació sacerdotal no és, per això, de cap manera una espècie de coronació de la vocació a l'Opus Dei: és una crida que es fa a alguns, per servir d'una manera nova els altres. D'altra banda, en l'Obra no hi ha dues classes de socis, clergues i laics: tots són i se senten iguals, i tots viuen el mateix esperit: la santificació en el propi estat.

—Vostè ha parlat, sovint, del treball: ¿podria dir quin lloc ocupa el treball en l'espiritualitat de l'Opus Dei?

70 La vocació a l'Opus Dei no canvia ni modifica per res la condició, l'estat de vida, de qui la rep. I com que la condició humana és el treball, la vocació sobrenatural a la santedat i a l'apostolat segons l'esperit de l'Opus Dei, confirma la vocació humana al treball. La immensa majoria dels socis de l'Opus Dei són laics, cristians corrents; la seva condició és la d'aquell qui té una professió, un ofici, una ocupació, amb freqüència absorbent, amb la qual es guanya la vida, manté la seva família, contribueix al bé comú, desenrotlla la seva personalitat.

La vocació a l'Opus Dei ve a confirmar tot això, fins al punt que un dels seus signes essencials és precisament el viure en el món i exercir-hi un treball —comptant, torno a dir,

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

amb les pròpies imperfeccions personals— de la manera més perfecta possible, tant des del punt de vista humà, com des del sobrenatural. És a dir, un treball que contribueixi eficaçment a l'edificació de la ciutat terrenal —que sigui, doncs, fet amb competència i esperit de servei— i a la consagració del món, i que, per tant, sigui santificador i santificat.

Aquells qui volen viure amb perfecció la seva fe i practicar l'apostolat segons l'esperit de l'Opus Dei, han de santificar-se amb la professió i santificar els altres amb la professió. Vivint així, sense distingir-se, per tant, dels altres ciutadans, iguals que ells, que amb ells treballen, s'esforcen a identificar-se amb Crist, imitant els seus trenta anys de treball a l'obrador de Natzaret.

Perquè aquesta feina ordinària és no solament l'àmbit en el qual s'han de santificar, sinó la matèria mateixa de la seva santedat: enmig de les incidències de la jornada, descobreixen la mà de Déu, i troben estímul per a la seva vida d'oració. La mateixa ocupació professional els posa en contacte amb d'altres persones —parents, amics, collegues— i amb els grans problemes que afecten la seva societat o el món sencer, i els ofereix així l'ocasió de viure aquest donar-se al servei dels altres que és essencial als cristians. Així, s'han d'esforçar a donar un veritable i autèntic testimoniatge de Crist, perquè tots aprenguin a conèixer i amar el Senyor, a descobrir que la vida normal en el món, el treball de tots els dies, pot ser un encontre amb Déu.

En altres paraules, la santedat i l'apostolat formen una sola cosa amb la vida dels socis de l'Obra, i per això el treball és la polleguera de la seva vida espiritual. El seu donar-se a Déu s'empelta en el treball, el qual practicaven abans de venir a l'Obra i que continuen exercint després.

Quan, en els primers anys de la meva activitat pastoral, vaig començar a predicar aquestes coses, algunes persones no em van entendre, d'altres es van escandalitzar: estaven fetes a sentir enraonar del món sempre en un to pejoratiu. El Senyor m'havia donat a entendre, i jo procurava de fer-ho entendre als altres, que el món és bo, perquè les obres de Déu

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

són sempre perfectes, i que som nosaltres els qui fem dolent el món pel pecat.

Llavors jo deia, i continuo dient-ho ara, que hem d'amar el món, perquè en el món trobem Déu, perquè en els fets i els esdeveniments del món Déu se'ns manifesta i se'ns revela.

El mal i el bé es barregen en la història humana, i per això el cristià haurà d'ésser una criatura que sàpiga discernir; però mai aquest discerniment l'ha de dur a negar la bondat de les obres de Déu, ans al contrari, a reconèixer allò diví que es manifesta en allò que és humà, fins i tot darrera les nostres pròpies febleses. Hom pot trobar un bon lema per a la vida cristiana en aquelles paraules de l'Apòstol: *Totes les coses són vostres, i vosaltres de Crist, i Crist de Déu* (I C 3, 22), per a realitzar així els designis d'aquest Déu que vol salvar el món.

—¿Podria donar-me algunes dades sobre l'expansió de l'Obra aquests quaranta anys de vida? ¿Quines són les seves labors apostòliques més importants?

71 Abans que res he de dir que agraeixo molt a Déu Nostre Senyor que m'hagi permès de veure l'Obra, quaranta anys només després de la seva fundació, estesa a tot arreu del món. Quan va néixer, el 1928, a Espanya, ja va néixer «romana», que per mi vol dir catòlica, universal. I el seu primer impuls va ser —tal com era inevitable— l'expansió a tots els països.

En pensar en aquests anys transcorreguts, em vénen a la memòria molts esdeveniments que m'omplen d'alegria: perquè entremesclant-se amb les dificultats i les penes que en un cert sentit són la sal de la vida, em recorden l'eficàcia de la gràcia de Déu i aquell donar-se —sacrificat i alegre—

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

de tants homes i dones que han sabut ésser fidels. Puix que vull deixar ben clar que l'apostolat essencial de l'Opus Dei és aquell que fa individualment cada soci en el propi lloc de treball, amb la seva família, entre els seus amics. Una labor que no desvetlla l'atenció, que no és fàcil de traduir en estadístiques, però que dóna fruits de santedat en milers d'ànimes que van seguint Crist, eficaçment i calladament, enmig de la feina professional de tots els dies.

Sobre això no cal dir gran cosa més. Li podria contar la vida exemplar de tantes persones, però això desnaturalitzaria la bellesa humana i divina d'aquest treball en treure-li intimitat. I encara fóra pitjor reduir-lo a xifres i estadístiques perquè equivaldria a voler catalogar en va els fruits de la gràcia en les ànimes.

Puc parlar-li de les labors apostòliques que els socis de l'Obra dirigeixen en molts països. Activitats amb fins espirituals i apostòlics, en les quals hom procura de treballar amb cura i amb *perfecció també humana* i en les quals col·laboren moltes altres persones que no són de l'Opus Dei, però que entenen el valor sobrenatural d'aquest treball o bé que n'aprecien el valor humà com és ara el cas de tanta gent no cristiana que ens ajuda eficaçment. Es tracta sempre de treballs laicals i seculars promoguts per ciutadans corrents en l'exercici dels seus drets cívics normals, d'acord amb les lleis de cada país i portats endavant sempre amb criteri professional. És a dir, són treballs que no aspiren a cap mena de privilegi o tracte de favor.

Segurament que coneixerà una de les labors d'aquest tipus, que es promou a Roma: el centre ELIS que es dedica a la qualificació professional i a la formació integral d'obrers mitjançant escoles, activitats esportives i culturals, biblioteques, etc. És una labor que correspon a les necessitats de Roma i a les circumstàncies particulars de l'ambient humà allà on ha sorgit, la barriada del Tiburtino. Obres semblants es duen a terme a Xicago, Madrid, Mèxic i en molts altres llocs.

Un altre exemple podria ser el *Strathmore College of Arts*

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

and Science, de Nairobi. Es tracta d'un «college» preuniversitari pel qual han passat a cents els estudiants de Kenya, d'Uganda i de Tanzània. A través d'ell, alguns kenyans de l'Opus Dei, juntament amb altres conciutadans, han dut a terme una profunda labor docent i social. Va ser el primer centre de l'*East Africa* que va realitzar la completa integració racial, i amb el seu treball ha contribuït molt a l'africanització de la cultura. Hom pot dir coses semblants del *Kianda College,* també de Nairobi, que està fent una tasca de primer ordre en la formació de la dona africana.

Puc referir-me també a una altra labor, i tan sols per esmentar-ne una de més: la Universitat de Navarra. Des de la seva fundació el 1952, s'ha anat desenvolupant fins a comptar ara amb 18 facultats, escoles i instituts, on hi cursen estudis més de sis mil alumnes. En contra d'allò que han escrit recentment alguns diaris, he de dir que la Universitat de Navarra no ha estat sostinguda per subvencions estatals. L'Estat espanyol no sufraga per res les despeses de manteniment. Solament ha contribuït amb algunes subvencions per a la creació de noves places escolars. La Universitat de Navarra es manté gràcies a l'ajut de persones i d'associacions privades. El sistema d'ensenyança i de vida universitària, inspirat en el criteri de la responsabilitat personal i de la solidaritat entre tots aquells que hi treballen, s'ha mostrat eficaç, i constitueix una experiència molt positiva en l'actual situació de la universitat en el món.

Podria parlar-li de labors d'una altra mena als Estats Units, al Japó, a l'Argentina, a Austràlia, a les Filipines, a Anglaterra, a França, etc. Però no cal. N'hi ha prou amb dir que l'Opus Dei, actualment, està estès als cinc continents i que hi pertanyen persones de més de setanta nacionalitats i de les races i condicions més diverses.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Per acabar: ¿Està vostè satisfet d'aquests quaranta anys d'activitat? ¿Les experiències d'aquests darrers anys, els canvis socials, el Concili Vaticà II, etc., li han suggerit tal vegada alguns canvis d'estructura?

72 Satisfet? No puc sinó estar-ho quan veig que, malgrat les meves misèries personals, el Senyor ha fet tantes coses meravelloses entorn d'aquesta Obra de Déu. Per un home que viu de fe, la seva vida serà sempre la història de les misericòrdies de Déu. Potser sigui difícil de llegir aquesta història, en algun dels seus moments, ja que tot pot semblar inútil, àdhuc un fracàs; altres vegades, el Senyor deixa veure els fruits abundosos, i aleshores és natural que el cor s'aboqui en acció de gràcies.

Una de les meves alegries més grans, justament ha estat veure com el Concili Vaticà II ha proclamat amb una gran claredat la vocació divina del laicat. Sense cap mena de jactància, he de dir, pel que fa al nostre esperit, que el Concili no ha suposat mai una invitació a canviar, ans al contrari, ha confirmat allò que, per la Gràcia de Déu, anàvem vivint i ensenyant des de fa molts anys. La principal característica de l'Opus Dei no són pas unes tècniques o mètodes especials d'apostolat, ni unes estructures determinades, sinó un esperit que duu precisament a santificar el treball ordinari.

D'errors i de misèries personals, repeteixo, en tenim tots. I tots hem d'examinar-nos seriosament en la presència de Déu, i confrontar la nostra pròpia vida amb allò que el Senyor ens exigeix. Sense oblidar, però, allò que és més important: *si scires donum Dei!...* (Jo IV, 10). Si sabessis el do de Déu!, va dir Jesús a la samaritana. I Sant Pau afegeix: *Nosaltres portem aquest tresor en vasos de terrissa, a fi que aquest poder incomparable sigui atribuït a Déu i no a nosaltres.* (2 C 4, 7.)

La humilitat, l'examen cristià, comença pel reconeixement del do de Déu. És una cosa ben diferent de l'encongiment davant el curs dels esdeveniments, de la sensació d'in-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ferioritat o de descoratjament davant la història. En la vida personal, i a vegades també en la vida de les associacions o de les institucions, pot haver-hi coses que calgui canviar, moltes coses fins i tot; però l'actitud amb la qual el cristià s'ha d'enfrontar amb aquests problemes ha de ser sobretot la d'admirar-se en veure la magnitud de les obres de Déu, per comparació a la petitesa humana.

L'*aggiornamento* s'ha de fer, abans que res, en la vida personal, per posar-la d'acord amb aquesta vella novetat de l'Evangeli. *Estar al dia* vol dir identificar-se amb Crist, que no és un personatge que ja hagi passat; Crist viu i viurà sempre: *ahir i avui i pels segles* (He 13, 8).

Quant a l'Opus Dei considerat en conjunt, bé es pot afirmar, sense cap mena d'arrogància, amb agraïment a la bondat de Déu, que no tindrà mai problemes d'adaptació al món: mai no es trobarà en la necessitat de *posar-se al dia.* Déu nostre Senyor *ha posat al dia* l'Obra d'una vegada per sempre, donant-li aquestes característiques peculiars, laicals; i mai no li *caldrà adaptar-se al món,* perquè tots els seus socis *són* del món; no haurà de perseguir el progrés humà, perquè són tots els membres de l'Obra, juntament amb els altres homes que viuen en el món, els qui fan aquest progrés amb llur *treball ordinari.*

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

LA UNIVERSITAT AL SERVEI DE LA SOCIETAT ACTUAL (*)

—Monsenyor, desitjaríem que ens digués quins són, al seu judici, els fins essencials de la Universitat; i en quins termes situa l'ensenyament de la religió dins els estudis universitaris.

73 La Universitat —ho sabeu perquè ho esteu vivint o desitgeu de viure-ho— ha de contribuir des d'una posició de primera importància, al progrés humà. Com que els problemes que la vida dels homes té plantejats són molts i complexos —espirituals, culturals, socials, econòmics, etcètera—, la formació que ha d'impartir la Universitat ha d'abraçar tots aquests aspectes.

No basta voler treballar pel bé comú; el camí, per tal que aquest desig sigui eficaç, és formar homes i dones capa-

---

(*) Entrevista realitzada per ANDRÉS GARRIGÓ. Publicada a *Gaceta Universitaria* (Madrid), el 5-10-1967.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ços de donar als altres el fruit d'aquesta plenitud que han assolit.

La religió és la més gran rebellió de l'home que no vol viure com una bèstia, que no es conforma —que no s'aquieta— si no tracta i coneix el Creador: l'estudi de la religió és una necessitat fonamental. Un home que estigui mancat de formació religiosa no està format del tot. Per això la religió ha d'estar present en la Universitat; i ha d'ensenyar-se a un nivell superior, científic, de bona teologia. Una Universitat de la qual la religió és absent, és una Universitat incompleta: perquè ignora una dimensió fonamental de la persona humana, que no exclou, sinó que exigeix, les altres dimensions.

D'altra banda, ningú no pot violar la llibertat de les consciències: l'ensenyança de la religió ha d'ésser lliure, encara que el cristià sap prou bé que si vol ser coherent amb la seva fe, té obligació greu de formar-se bé en aquest camp, que ha de posseir, doncs, una cultura religiosa: doctrina per a poder-ne viure i per a poder ser testimoni de Crist amb l'exemple i amb la paraula.

—En aquesta etapa històrica preocupa singularment la democratització de l'ensenyança, la seva accessibilitat a totes les classes socials, i la institució universitària no es concep sense una projecció o funció social. ¿En quin sentit entén vostè aquesta democratització, i com pot complir la Universitat la seva funció social?

74 Cal que la Universitat formi els estudiants en una mentalitat de servei: servei a la societat, promovent el bé comú amb llur treball professional i amb llur actuació cívica. Els universitaris necessiten ser responsables, tenir una sana in-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

quietud pels problemes d'altri i un esperit generós que els meni a encarar-se amb aquests problemes, i a procurar de trobar la millor solució. És a la Universitat que pertoca de donar tot això a l'estudiant.

Tot aquell qui reuneixi condicions de capacitat ha de tenir accés als estudis superiors, sigui quin sigui el seu origen social, els seus mitjans econòmics, la seva raça o la seva religió. Mentre hi hagi barreres en aquest sentit, la democratització de l'ensenyament no serà res més que una frase buida.

En una paraula, la Universitat ha d'estar oberta a tothom i, d'altra banda, ha de formar els seus estudiants per tal que el seu futur treball professional estigui al servei de tothom.

—Molts estudiants se senten solidaris i desitgen adoptar una actitud activa, davant el panorama que veuen, en tot el món, de tantes persones que pateixen físicament i moralment o que viuen en la indigència. ¿Quins són els ideals socials que vostè oferiria a aquest jovent intellectual d'avui?

75 L'ideal és, sobretot, la realitat del treball ben fet, la preparació científica adequada durant els anys universitaris. Amb aquesta base, hi ha milers d'indrets al món que necessiten braços, que esperen una feina personal, dura i sacrificada. La Universitat no ha de formar homes que en acabat consumeixen egoistament els beneficis aconseguits amb llurs estudis, ha de preparar-los per a una feina de generosa ajuda al proïsme, de fraternitat cristiana.

Moltes vegades, aquesta solidaritat es queda en manifestacions orals o escrites, quan no en avalots estèrils o danyosos: jo mesuro la solidaritat per obres de servei, i conec milers de casos d'estudiants espanyols i d'altres països, que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

han renunciat a construir-se llur petit món privat, donant-se als altres mitjançant un treball professional, que procuren fer amb perfecció humana, en obres d'ensenyança, d'assistència, socials, etc., amb un esperit sempre jove i ple d'alegria.

—Davant l'actualitat socio-política del nostre país i dels altres, davant la guerra, la injustícia, o l'opressió, ¿quina responsabilitat atribueix a la Universitat com a Corporació, als professors, als alumnes? ¿Pot la Universitat, en qualsevol cas, admetre dins del seu recinte el desenvolupament d'activitats polítiques de la banda d'estudiants i professors?

76 Abans que res, vull dir que en aquesta conversa estic expressant una opinió, la meva, la d'una persona que des dels setze anys —ara en tinc seixanta-cinc— no ha perdut el contacte amb la Universitat. Exposo la meva manera personal de veure aquesta qüestió, no la manera de veure de l'Opus Dei, que en tot allò que és temporal i discutible no vol ni pot tenir cap opció —cada soci de l'Obra té i expressa lliurement el seu propi parer *personal,* del qual es fa també personalment *responsable*—, ja que el fi de l'Opus Dei és *exclusivament* espiritual.

Tornant a la vostra pregunta, em sembla que caldria, en primer lloc, posar-se d'acord sobre què significa *política.* Si per política s'entén l'interessar-se i treballar a favor de la pau, de la justícia social, de la llibertat de tothom, en aquest cas, tothom a la Universitat, i la Universitat com a corporació, té l'obligació de sentir aquests ideals i de fomentar la preocupació de resoldre els grans problemes de la vida humana.

Si per política hom entén, en canvi, la solució concreta d'un problema determinat, deixant de banda altres solucions

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

possibles i legítimes, en concurrència amb aquells qui sostenen el contrari, penso que la Universitat no és la seu que hagi de decidir-ho.

La Universitat és el lloc *per a preparar-se* a donar solucions a aquests problemes; és la casa de tots, lloc d'estudi i d'amistat; lloc on han de *conviure en pau* persones de les diverses tendències que, a cada moment, siguin expressions del legítim pluralisme que existeix en la societat .

—Si les circumstàncies polítiques d'un país arribessin a una tal situació que un universitari —professor, deixeble— estimés en consciència preferible de polititzar la Universitat, per mancar de mitjans lícits d'evitar el mal general de la nació, podria, en ús de la seva llibertat, fer-ho?

77 Si en un país no existís la mínima llibertat política, potser es produiria una desnaturalització de la Universitat que, deixant d'ésser la casa de tots, es convertiria en camp de batalla de faccions oposades.

Jo penso, amb tot, que fóra millor de dedicar aquests anys a una preparació seriosa, a formar una mentalitat social, per tal que aquells qui després manin —els qui ara estudien— no caiguin en aquesta aversió a la llibertat personal, que és veritablement una cosa patològica. Si la Universitat es converteix en l'aula on es debaten i decideixen problemes polítics concrets, és fàcil que la serenitat acadèmica es perdi i que els estudiants es formin en un esperit de partidisme; així és com la Universitat i el país arrossegaran sempre aquest mal crònic del totalitarisme, sigui del signe que sigui.

Que quedi en clar, en dir que la Universitat no és un lloc per a la política, que no excloc, sinó que desitjo, una

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

via normal per a tots els ciutadans. Tot i que la meva opinió sobre aquest punt és molt concreta, no vull afegir res més, ja que la meva missió no és política, sinó sacerdotal. Això que us dic és cosa de la qual em correspon de parlar, perquè em considero universitari: i tot allò que es refereix a la Universitat m'apassiona. No faig, ni vull, ni puc fer política; però la meva mentalitat de jurista i de teòleg —i també la meva fe cristiana— fan que estigui sempre al costat de la legítima llibertat de tots els homes.

Ningú no pot pretendre d'imposar dogmes, que no existeixen, en qüestions temporals. Davant un problema concret, sigui quin sigui, la solució és: estudiar-lo bé i, després, actuar en consciència, amb llibertat personal i amb responsabilitat també personal.

—¿Quines són, al seu entendre, les funcions que competeixen a les associacions o sindicats d'estudiants? ¿Com han de plantejar-se les seves relacions amb les autoritats acadèmiques?

78 M'esteu demanant un judici sobre una qüestió molt àmplia. No per això m'entretindré en detalls: sols algunes idees generals. Jo crec que les associacions d'estudiants han d'intervenir en les tasques específicament universitàries. Hi ha d'haver uns representants —elegits lliurement pels seus companys— que es relacionin amb les autoritats acadèmiques, conscients que han de treballar a l'unísson, en una feina comuna: aquí hi ha una altra bona ocasió de fer un veritable servei.

Cal un estatut que reguli la forma que aquesta tasca es faci amb eficàcia, amb justícia, i d'una manera racional: els assumptes han de venir ben treballats, ben pensats; si les

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

solucions que hom proposa són ben estudiades, nascudes del desig de construir i no de l'afany de crear oposicions, aleshores adquireixen una autoritat interna que fa que s'imposin totes soles.

Cal, per tot això, que els representants de les associacions tinguin una formació seriosa: que estimin primer la llibertat d'altri, i la seva pròpia llibertat amb la consegüent responsabilitat; que no desitgin el lluïment personal ni s'arroguin facultats que no tenen, sinó que busquin el bé de la Universitat, que és justament el bé dels seus companys d'estudi. I que els electors escolleixin els seus representants per aquestes qualitats i no per raons alienes a l'eficàcia de la seva *Alma Mater:* és només així que la Universitat serà una llar de pau, un oasi tranquil d'inquietud serena i noble que facilitarà l'estudi i la formació de tots.

—¿En quin sentit entén vostè la llibertat d'ensenyament i en quines condicions la considera necessària? En aquest aspecte, ¿quines són les atribucions que han de reservar-se a l'Estat en matèria d'ensenyança superior? ¿Creu vostè que l'autonomia és un principi bàsic per a l'organització de la Universitat? ¿Ens podria indicar les línies mestres en les quals s'ha de fundar el sistema autonòmic?

79 La llibertat d'ensenyament no és sinó un aspecte de la llibertat en general. Considero la llibertat personal com a necessària per a tothom i en tot allò que és moralment lícit. Llibertat d'ensenyament, doncs, en tots els nivells i per a tothom. És a dir, que tota persona o associació capacitada, tingui la possibilitat de fundar centres d'ensenyament en igualtat de condicions i sense traves innecessàries.

La funció de l'Estat depèn de la situació social: és dis-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tinta a Alemanya o a Anglaterra, al Japó o als Estats Units, això només per esmentar països d'estructures educatives molt diferents. L'Estat té funcions evidents de promoció, de control, de vigilància. I això exigeix una igualtat d'oportunitats entre la iniciativa privada i la de l'Estat: vigilar no és posar obstacles, ni impedir o coartar la llibertat.

Per això considero necessària l'autonomia docent: autonomia és una altra manera de dir llibertat d'ensenyament. La Universitat, com a corporació, ha de tenir la independència d'un òrgan en un cos viu: llibertat, dins la seva tasca específica en favor del bé comú.

Algunes manifestacions, per a l'efectiva realització d'aquesta autonomia, poden ser: llibertat d'elecció del professorat i dels administradors; llibertat per a establir els plans d'estudi; possibilitat de formar el seu patrimoni i d'administrar-lo. En una paraula, totes les condicions necessàries per tal que la Universitat gaudeixi de vida pròpia. Mentre tingui aquesta vida pròpia, sabrà donar-la, entera, en bé de la societat.

—S'aprecia en l'opinió dels estudiants una crítica cada cop més intensa del caràcter vitalici de la càtedra universitària. Li sembla encertat aquest corrent d'opinió?

80 Sí. Àdhuc reconeixent l'alt nivell científic i humà del professorat espanyol, m'estimo més el sistema de la lliure contractació. Jo crec que la lliure contractació no perjudica econòmicament el professor, i que constitueix un incentiu perquè el catedràtic no deixi mai d'investigar i de progressar en la seva especialitat. També evita que hom entengui la càtedra com si fos un feu i no com un lloc de servei.

No excloc que el sistema de càtedres vitalícies pugui do-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

nar bons resultats en algun país, ni que amb aquests sistemes es produeixin casos de catedràtics molt competents, que de la seva càtedra en fan un veritable servei universitari. Però jo entenc que el sistema de lliure contractació facilita que aquests casos siguin més nombrosos, fins aconseguir l'ideal que ho siguin pràcticament tots.

—¿No opina vostè que —després del Vaticà II— han quedat antiquats els conceptes de «collegis de l'Església», «collegis catòlics», «Universitats de l'Església», etc.? ¿No li sembla que tals conceptes comprometen indegudament l'Església o bé sonen a privilegi?

81 No: no m'ho sembla, si per collegis de l'Església, collegis catòlics, etc., s'entén el resultat del dret que tenen l'Església i els Ordes i Congregacions religiosos a crear centres d'ensenyament. Erigir un collegi o una universitat no és cap privilegi, sinó una càrrega, si hom procura que sigui un centre per a tothom i no solament per a aquells qui compten amb recursos econòmics.

El Concili no ha pas pretès de declarar superades les institucions docents confessionals; només ha volgut fer veure que hi ha una altra forma —fins i tot més necessària i universal, viscuda des de fa tants d'anys pels socis de l'Opus Dei— de presència cristiana en l'ensenyança: la lliure iniciativa dels ciutadans catòlics que tenen per professió les tasques educatives dintre i fora dels centres promoguts per l'Estat. És una mostra més de la plena consciència que té l'Església, en aquests temps, de la fecunditat de l'apostolat dels laics.

He de confessar, d'altra banda, que no simpatitzo amb les expressions *escola catòlica, collegis de l'Església,* etc., per bé que respecto els qui pensen el contrari. Més m'estimo que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

les realitats es distingeixin pels seus fruits i no pels seus noms. Un collegi serà efectivament cristià quan, essent com els altres i fent per superar-se, realitzi una labor de formació completa —també cristiana— amb un respecte a la llibertat personal i amb la promoció de la urgent justícia social. Si ho fa realment així, el nom tant se val. Personalment, torno a dir, jo prefereixo evitar aquests adjectius.

—Com a Gran Canceller de la Universitat de Navarra, voldríem que ens parlés una mica dels principis que, en fundar-la, el van inspirar i de la seva significació actual dins el marc de la Universitat espanyola.

82 La Universitat de Navarra va sorgir en 1952 —després de pregar molts anys: sento alegria a dir-ho —amb la illusió de donar vida a una institució universitària, on es plasmessin els ideals culturals i apostòlics d'un grup de professors que sentien pregonament la labor docent. Llavors aspirava —i també aspira ara— a contribuir, colze a colze amb les altres universitats, a solucionar un greu problema educatiu: el d'Espanya i el de molts d'altres països que necessiten homes ben preparats per a construir una societat més justa.

Quan es va fundar, aquells qui la van iniciar no eren pas uns estranys a la Universitat espanyola: eren professors que s'havien format i havien exercit llur magisteri a Madrid, a Barcelona, Sevilla, Santiago, Granada i tantes altres universitats. Aquesta collaboració estreta —gosaria dir més estreta que la que tenen entre si universitats fins i tot veïnes— s'ha continuat; hi ha intercanvis freqüents i visites de professors, congressos nacionals on es treballa a l'unison, etc. El mateix contacte s'ha mantingut i es manté amb les millors universitats d'altres països: ho confirma l'actual nomenament de

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

doctors *honoris causa* a professors de la Sorbona, Harvard, Coïmbra, Munich i Lovaina.

La Universitat de Navarra ha servit també per a donar encarrilament a l'ajuda de tantes persones que veuen en els estudis universitaris una base fonamental de progrés del país, quan estan oberts a tothom qui es mereix d'estudiar, siguin quins siguin els seus recursos econòmics. És una realitat l'Associació d'Amics de la Universitat de Navarra la qual, amb la seva aportació generosa, ha aconseguit distribuir ja un elevat nombre de beques o bosses d'estudi. Aquest nombre anirà creixent cada vegada més, com també creixerà l'afluència d'estudiants afroasiàtics i de l'Amèrica llatina.

—Hi ha qui ha escrit que la Universitat de Navarra és una Universitat per a rics i que, així i tot, rep abundoses subvencions de l'Estat. Respecte a allò primer, ja sabem que no és pas així, perquè nosaltres també som estudiants i coneixem els nostres companys; però, ¿què hi ha de les subvencions estatals?

83 Existeixen dades concretes, a l'abast de tothom, perquè han estat difoses per la premsa, que fan veure que, bo i essent el cost si fa no fa igual que en les altres universitats, el nombre d'universitaris que reben ajuda econòmica per als seus estudis a la Universitat de Navarra és superior al de qualsevol altra universitat del país. I us puc dir que aquest nombre encara augmentarà, per procurar d'assolir un percentatge més alt o, si més no, similar al de la Universitat no espanyola que més es distingeixi per la seva labor de promoció social.

Jo comprenc que cridi l'atenció que la Universitat de Navarra es vegi com un organisme viu, que funciona admirablement, i que això faci pensar en l'existència d'ingents

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

mitjans econòmics. Però, en discórrer així, hom no té en compte que els recursos materials no són prou perquè una cosa tiri endavant amb aire: la vida d'aquest centre universitari es deu principalment a la dedicació, a la illusió i al treball que professors, alumnes, empleats, bidells, aquestes beneïdes i estimadíssimes dones navarreses que tenen cura de la neteja, tots plegats han dedicat a la Universitat. Si no fos per això la Universitat no s'hauria pogut sostenir.

Econòmicament, la Universitat es finança amb subvencions. Primerament, la de la Diputació Foral, per a despeses de sosteniment. Cal també esmentar la cessió de terrenys de la part de l'Ajuntament de Pamplona per poder construir els edificis, com es practica habitualment en els municipis de tants de països. Sabeu per experiència l'*interès moral* i *econòmic* que suposa per una regió com la de Navarra, i concretament per Pamplona, comptar amb una Universitat moderna, que obre a tots la possibilitat de rebre un bon ensenyament superior.

Vosaltres pregunteu sobre subvencions de l'Estat. L'Estat espanyol no ajuda a cobrir les despeses de sosteniment de la Universitat de Navarra. Ha concedit algunes subvencions per a la creació de nous llocs escolars, que alleugen el gran esforç econòmic que demanen les noves installacions.

Una altra font d'ingressos, concretament per a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, és la Caixa d'Estalvis Municipal de Sant Sebastià, que fa algunes aportacions.

L'ajut prestat per fundacions espanyoles o estrangeres, estatals i privades, ha tingut una especial importància des del començ de la Universitat: així, un important donatiu oficial dels Estats Units, per tal de dotar d'instrumental científic l'Escola d'Enginyers Industrials; la contribució de l'obra assistencial alemanya *Misereor* al pla dels nous edificis; la de la Fundació Huarte, per a la investigació sobre el càncer; les de la Fundació Gulbenkian, etc.

Hi ha després l'ajuda que, si així es pot dir, més s'agraeix: la de milers de persones de totes les classes socials, moltes d'elles de pocs recursos econòmics, que a Espanya i fora d'Es-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

panya estan collaborant, en la mesura de llurs possibilitats, a sostenir la Universitat.

Finalment, cal no oblidar aquestes empreses que s'interessen i cooperen en les labors d'investigació de la Universitat, o bé l'ajuden d'una forma o altra.

Pensareu tal vegada que amb tot això, els diners sobren. Doncs, no: la Universitat de Navarra continua essent deficitària. Jo voldria que ens ajudessin encara més persones i més fundacions, per poder continuar amb més extensió aquesta tasca de servei i de promoció social.

—Com a Fundador de l'Opus Dei i impulsor d'una àmplia gamma d'institucions universitàries en tot el món, ¿ens podria descriure quines motivacions han menat l'Opus Dei a crear-les i quins són els trets principals de l'aportació de l'Opus Dei a aquest nivell d'ensenyament?

84 El fi de l'Opus Dei és fer que moltes persones, en tot el món, sàpiguen, en la teoria i en la pràctica, que és possible santificar el seu treball ordinari, el treball de cada dia; que és possible buscar la perfecció cristiana enmig del carrer, sense abandonar la feina en què el Senyor ens ha volgut cridar. És per això que l'apostolat més important de l'Opus Dei és aquell que realitzen individualment els seus socis, a través de la seva tasca professional feta amb la major perfecció humana —malgrat els meus errors personals i els que cadascú pugui cometre—, en tots els ambients i en tots els països: perquè, a l'Opus Dei, hi pertanyen persones d'unes setanta nacions, de totes les races i condicions socials.

A més, l'Opus Dei, com a corporació, i amb el concurs d'un gran nombre de persones que no estan associades a l'Obra —i que moltes vegades no són cristianes— promou

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

labors corporatives amb les quals procura contribuir a resoldre tants de problemes com en té de plantejats el món actual. Són centres educatius, assistencials, de promoció i capacitació professional, etc.

Les institucions universitàries, de les quals em parleu, són un aspecte més d'aquestes tasques. Els trets que les caracteritzen es poden resumir així: educació en la llibertat personal i en la responsabilitat també personal. Amb llibertat i responsabilitat es treballa de gust, es rendeix, no calen controls ni vigilància: perquè tots se senten *a casa seva,* i n'hi ha prou amb un simple horari. Després, l'esperit de convivència, sense discriminacions de cap mena. És en la convivència on es forma la persona; allí cadascú aprèn que per poder exigir que li respectin la llibertat, ha de saber respectar la llibertat dels altres. Finalment, l'esperit d'humana fraternitat: cal que els talents propis siguin posats al servei dels altres, si no, de poc serveixen. Les obres corporatives que promou l'Opus Dei en tot el món, estan sempre al servei de tothom: perquè són un servei cristià.

—El mes de maig, en una reunió que va tenir amb els estudiants de la Universitat de Navarra, vostè va prometre un llibre sobre temes d'estudiants i universitaris. ¿Podria dir-nos si trigarà gaire a aparèixer?

85 Permeteu a un vell de més de seixanta anys aquesta petita vanitat: jo confio que el llibre sortirà i que podrà servir a professors i a alumnes. Almenys jo hi posaré tot l'afecte que tinc a la Universitat, un afecte que mai no he perdut des que hi vaig posar els peus per primera vegada ja fa... tants d'anys!

Potser trigarà encara una mica, però arribarà. Jo vaig

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

prometre, en una altra ocasió, als estudiants de Navarra, una imatge de la Mare de Déu per a collocar-la enmig del *campus,* i que des d'allí beneís l'amor net, sa, de la vostra joventut. L'estàtua va tardar una mica a arribar, però a la fi va arribar. Santa Maria, Mare del Bell Amor, beneïda expressament pel Sant Pare, per a vosaltres.

Sobre el llibre, he de dir-vos: no espereu que agradi a tothom. Jo hi exposaré les meves opinions, les quals confio que seran respectades per aquells qui pensin el contrari, tal com jo respecto totes les opinions diferents de la meva; com respecto aquells qui tenen un cor gran i generós, encara que no comparteixin amb mi la fe de Crist. Us diré una cosa que m'ha pasast moltes vegades, l'última aquí, a Pamplona. Se'm va acostar un estudiant que volia saludar-me.

—Monsenyor, jo no sóc cristià —em va dir—, sóc mahometà.

—Ets fill de Déu com jo —li vaig respondre.

I el vaig abraçar amb tota la meva ànima.

—Finalment, ¿ens podria dir alguna cosa a nosaltres, els qui treballem en la premsa universitària?

86 És una gran cosa el periodisme, i també el periodisme universitari. Podeu contribuir molt a promoure entre els vostres companys l'amor als ideals nobles, l'afany de superació de l'egoisme personal, la sensibilitat davant els quefers collectius, la fraternitat. I ara, una vegada més, no puc deixar d'invitar-vos a amar la veritat.

No us amago que em repugna el sensacionalisme d'alguns periodistes, que diuen la veritat a mitges. Informar no és quedar-se a mig camí entre la veritat i la mentida. D'això, ni se'n pot dir informació, ni és moral, i tampoc no poden

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

dir-se periodistes aquells qui barregen, amb poques veritats a mitges, no pocs errors i àdhuc calúmnies premeditades: no se'n poden dir periodistes, perquè no són altra cosa que l'engranatge —més o menys untat— de qualsevol organització propagadora de falsedats, que sap que seran repetides a més no poder, sense mala fe, per la ignorància i l'estupidesa de no pocs. Us he de confessar, pel que fa a mi mateix, que aquests falsos periodistes *hi surten guanyant:* perquè no hi ha dia que jo no pregui afectuosament per ells, demanant al Senyor que els aclareixi la consciència.

Jo us prego, doncs, que difongueu l'amor envers el bon periodisme, que és el que no s'acontenta amb els rumors infundats, amb els *hom diu* inventats per imaginacions febroses. Informeu amb fets, amb resultats, sense jutjar les intencions, mantenint la legítima diversitat d'opinions en un pla equànime sense descendir a l'atac personal. És difícil que hi hagi una veritable convivència on manca informació veritable; i la informació veritable és aquella que no té por de la veritat i que no es deixa endur per motius de millora, de fals prestigi, o d'avantatges econòmics.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

LA DONA EN LA VIDA DEL MÓN I DE L'ESGLESIA (*)

—Monsenyor, cada vegada és més gran la presència de la dona en la vida social, més enllà de l'àmbit familiar en el qual, fins ara, s'havia mogut, gairebé, exclusivament. ¿Què en diu, d'aquesta evolució? ¿I quins són, al seu entendre, els trets generals que la dona ha d'assolir per complir la missió que li ha estat encomanada?

87 En primer terme em sembla oportú de no contraposar aquests dos àmbits que acabes d'esmentar. Igual que en la vida de l'home, per bé que amb matisos molt peculiars, la llar i la família sempre ocuparan un lloc central en la vida de la dona: és evident que la dedicació a les feines familiars suposa una gran funció humana i cristiana Això, però, no exclou la possibilitat d'ocupar-se en altres labors professionals —la de la llar també ho és—, en qualsevol dels oficis i collocacions nobles que hi ha en la societat, on es viu. S'en-

---

(*) Entrevista realitzada per PILAR SALCEDO. Publicada a *Telva* (Madrid), l'1-2-1968 i reproduïda a *Mundo Cristiano* (Madrid) l'1-3-1968.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tén bé el que es vol manifestar en plantejar així el problema; però jo em penso que insistir en la contraposició sistemàtica —només canviant l'accent—, menaria fàcilment, des del punt de vista social, a una equivocació més gran que la que es tracta de corregir, perquè encara fóra més greu que la dona abandonés la labor amb els seus.

En el pla personal, tampoc no es pot afirmar d'una manera unilateral que la dona hagi d'atènyer la seva perfecció solament fora de la llar: com si el temps dedicat a la seva família fos un temps robat al desenrotllament i a la maduresa de la seva personalitat. La llar —sigui la que sigui, perquè la dona soltera també ha de tenir una llar— és un àmbit particularment propici per al creixement de la personalitat. L'atenció que presti a la seva família sempre serà per la dona la seva més gran dignitat: tenint cura del seu marit i dels seus fills o bé, per parlar en termes més generals, mitjançant el seu treball per crear al seu entorn un ambient acollidor i formatiu, la dona compleix el més insubstituïble de la seva missió i, com a conseqüència, és aquí on pot assolir la seva perfecció personal.

Com acabo de dir, això no s'oposa a la participació en altres aspectes de la vida social i àdhuc, posem per cas, de la vida política. També en aquests sectors, la dona pot aportar una valuosa contribució, com a persona, i sempre amb les peculiaritats de la seva condició femenina; i ho farà així en la mesura que estigui humanament i professionalment preparada. És clar que, tant la família com la societat, necessiten aquesta aportació especial, que no és pas de cap manera secundària.

Desenvolupament, maduresa, emancipació de la dona, no han pas de voler dir una pretensió d'igualtat —d'uniformitat— amb l'home, una *imitació* de la manera baronívola d'actuar: això no fóra una consecució, fóra una pèrdua per la dona, no perquè sigui més o menys que l'home, sinó perquè és diferent. En un pla essencial —que ha de tenir el seu reconeixement jurídic, tant en el dret civil com en l'eclesiàstic— sí que es pot parlar d'*igualtat de drets,* perquè la

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

dona, exactament igual que l'home, té la dignitat de persona i de filla de Déu. Però és a partir d'aquesta igualtat fonamental que cadascú ha d'aconseguir el que li és propi; i en aquest pla, emancipació és tant com dir possibilitat real de desenrotllar plenament les pròpies virtualitats: les que té en la seva singularitat, i les que té com a dona. La igualtat davant el dret, la igualtat d'oportunitats davant la llei, no suprimeix sinó que pressuposa i promou aquesta diversitat, que és riquesa per a tothom.

La dona està cridada a dur a la família, a la societat civil, a l'Església, quelcom de característic, que li és propi, i que només ella pot donar: la seva delicada tendresa, la seva generositat incansable, el seu amor a les coses concretes, la seva agudesa d'enginy, la seva capacitat d'intuïció, la seva pietat pregona i senzilla, la seva tenacitat... La feminitat no és autèntica si no s'adona de la bellesa d'aquesta aportació insubstituïble, i no la incorpora a la pròpia vida.

Per tal d'acomplir aquesta missió, la dona ha de desenvolupar la seva pròpia personalitat, sense deixar-se endur d'un esperit d'imitació ingenu que —en general— la situaria fàcilment en un pla d'inferioritat i deixaria inacomplides les seves possibilitats més originals. Si es forma bé, amb autonomia personal, amb autenticitat, realitzarà eficaçment la seva labor, la missió a la qual se sent cridada, sigui quina sigui: la seva vida i el seu treball seran realment constructius i fecunds, plens de sentit, tant si passa el dia dedicada al seu marit i als seus fills, com si havent renunciat al matrimoni per alguna raó noble, s'ha donat de ple a d'altres tasques. Cadascuna en el seu propi camí, essent fidel a la vocació humana i divina, pot assolir, i de fet assoleix, la plenitud de la personalitat femenina. No oblidem que Santa Maria, Mare de Déu i Mare dels homes, és no solament un model, sinó una prova del valor transcendent que pot atènyer una vida en aparença sense relleu.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—En ocasions, tanmateix, la dona no està segura de trobar-se en el lloc que li pertoca i al qual està cridada. Moltes vegades, quan fa un treball fora de casa seva, pesa al seu damunt el reclam de la llar; i quan roman de ple dedicada a la seva família, se sent limitada en les seves possibilitats. ¿Què els diria, vostè, a les dones que experimenten aquestes contradiccions?

88 Aquest sentiment que és molt real, prové amb freqüència, més que de limitacions efectives —que tots en tenim perquè som humans—, de la manca d'ideals ben determinats, capaços d'orientar tota una vida, o també d'una supèrbia inconscient: a vegades voldríem ésser els millors en qualsevol aspecte i en qualsevol nivell. I com que no és possible, s'origina un estat de desorientació i d'ansietat, àdhuc de descoratjament i de tedi: no es pot estar per tot, no se sap què atendre i no s'atén eficaçment res. En aquesta situació, l'ànima resta exposada a l'enveja, és fàcil que la imaginació es desfermi i cerqui un refugi en la fantasia, la qual, bo i allunyant de la realitat, acaba adormint la voluntat. És allò que moltes vegades he anomenat la *mística del tant de bo,* feta de somnis vans i de falsos idealismes: tant de bo que no m'hagués casat! tant de bo que no tingués aquest ofici, tant de bo que tingués més salut, o més anys, o més temps!

El remei —costós com totes les coses que valen— està a cercar el veritable *centre* de la vida humana, allò que pot donar una jerarquia, un ordre i un sentit a tot: el tracte amb Déu, mitjançant una vida interior autèntica. Si vivint en Crist, tenim en Ell el nostre *centre,* descobrim el sentit de la missió que ens ha estat confiada, tenim un ideal humà que es fa diví, s'obren nous horitzons d'esperança a la nostra vida i pervenim a sacrificar de gust no tal o tal aspecte de la nostra activitat, sinó la vida sencera, i li donem així, paradoxalment, el seu acompliment més pregon.

El problema que em planteges en la dona, no és extraordinari: amb unes altres peculiaritats, a molts homes els

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

passa alguna vegada quelcom semblant. La rel sol ser la mateixa: manca d'un ideal pregon, que només es descobreix a la llum de Déu.

En tot cas, també cal posar en pràctica remeis petits, que semblen banals, però que no ho són: quan hi ha moltes coses per fer, cal establir un ordre: cal *organitzar-se*. Moltes dificultats provenen de la falta d'ordre, de l'absència d'aquest hàbit. Hi ha dones que fan mil coses, i totes bé, perquè s'han organitzat, perquè han imposat amb fortalesa un ordre a l'abundosa feina. Han sabut estar en cada moment per allò que havien de fer, sense atabalar-se pensant què venia després, o què haurien pogut fer abans. D'altres, en canvi, una feinada les sobta, i sobtades així no fan res.

Certament, hi haurà sempre moltes dones que no tindran cap altra ocupació que fer anar endavant la seva llar. Jo us dic que aquesta és una gran ocupació, que val la pena. A través d'aquesta professió —perquè ho és, veritable i noble— influeixen positivament no sols sobre la família, sinó sobre gran nombre d'amics i de coneguts, sobre les persones amb qui es relacionen d'una manera o altra, complint una tasca molt més extensa a vegades que la d'altres professionals. I no diguem quan posen aquesta experiència i aquesta ciència al servei de cents de persones, en centres destinats a la formació de la dona, com els que dirigeixen les meves filles de l'Opus Dei, en tots els països del món. Llavors es converteixen en professores de la llar, amb més eficàcia educadora, diria jo, que molts catedràtics d'universitat.

—Perdoni que insisteixi en el mateix tema: per cartes que arriben a la redacció, sabem que algunes mares de família nombrosa es queixen de veure's reduïdes al paper de dur fills al món, i senten una insatisfacció molt gran, en no poder dedicar la seva vida a d'altres camps: treball profes-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

sional, accés a la cultura, projecció social... ¿Quins consells donaria vostè a aquestes persones?

89 Però, anem a veure: ¿què és la projecció social sinó lliurar-se als altres, amb sentit de donació i de servei, i contribuir eficaçment al bé de tots? La labor de la dona a casa seva no és solament en si mateixa una funció social, sinó que pot ser fàcilment la funció social de major perfecció.

Imagineu que aquesta família sigui nombrosa: aleshores la labor de la mare és comparable —i en molts casos surt guanyant en la comparació— a la dels educadors i formadors professionals. Un professor aconsegueix, potser durant tota una vida, formar més o menys bé uns quants nois o noies. Una mare pot formar els seus fills en profunditat, en els aspectes més bàsics, i fer-ne a llur torn, uns altres formadors, de manera que es creï una cadena ininterrompuda de responsabilitat i de virtuts.

També en aquests temes és fàcil deixar-se endur per criteris simplement quantitatius, i pensar: és preferible el treball d'un professor, que veu passar per les seves classes milers de persones, o el d'un escriptor, que s'adreça a milers de lectors. Bé, però, ¿quants en formen realment aquest professor i aquest escriptor? Una mare té cura de tres, cinc, deu o més fills; i d'ells, en pot fer una veritable obra d'art, una meravella d'educació, d'equilibri, de comprensió, de sentit cristià de la vida, de forma que siguin feliços i pervinguin a ser realment útils als altres.

D'altra banda, és natural que els fills i les filles ajudin a fer les feines de la casa: una mare que sàpiga preparar bé els seus fills, pot aconseguir això, i disposar així d'oportunitats, de temps que— ben aprofitat— li permeti de conrear les seves aficions i talents personals i enriquir la seva cultura. Per fortuna, avui no manquen mitjans tècnics que, tal com sabeu molt bé, estalvien molta feina si es manegen convenientment i se'n treu tot el partit possible. En això, com en tot, són determinants les condicions personals: hi ha dones

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

que tenen una màquina de rentar de l'últim model, i triguen més a rentar —fent-ho pitjor i tot— que quan ho feien a mà. Els instruments són útils quan se'n sap fer ús.

Jo sé de moltes dones casades i amb bastants fills, que menen molt bé la seva llar i troben temps, a més, per a collaborar en altres feines apostòliques, com ho feia aquell matrimoni de la primitiva cristiandat: Aquila i Priscilla. Ambdós treballaven a casa seva i en el seu ofici, i van ser, a més, uns esplèndids collaboradors de Sant Pau: amb llur paraula i amb llur exemple van dur Apollo, que més endavant va ser un gran predicador de l'Església naixent, a la Fe de Jesucrist. Com ja he dit, una bona part de les limitacions es poden superar si es vol així veritablement, sense deixar de complir cap deure. En realitat, hi ha temps de fer moltes coses: de regir la llar amb sentit professional, de donar-se contínuament als altres, de millorar la pròpia cultura i d'enriquir la d'altres, i dur a terme tantes labors eficaces.

—Vostè va aludir a la presència de la dona en la vida pública, en la política. Actualment s'estan fent a Espanya passos importants en aquest sentit. ¿Quina és, al seu entendre, la tasca específica que ha de realitzar la dona en aquest terreny?

90 La presència de la dona en el conjunt social és un fenomen lògic i totalment positiu, part d'aquest altre fet més ampli al qual m'he referit abans. Una societat moderna, democràtica, ha de reconèixer a la dona el seu dret a prendre part activa en la vida política, i ha de crear les condicions favorables per tal que totes aquelles que ho desitgin exerceixin aquest dret.

La dona que vol dedicar-se activament a la direcció dels

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

afers públics, està obligada a preparar-se convenientment amb el fi que la seva actuació en la vida de la comunitat sigui responsable i positiva. Tot treball professional exigeix una formació prèvia, i després un esforç constant per millorar aquesta preparació i acomodar-la a les noves circumstàncies que hi concorrin. Aquesta exigència constitueix un deure particularíssim per aquells qui aspiren a ocupar llocs directius en la societat, ja que han d'estar cridats a un servei molt important també, del qual depèn el benestar de tothom.

Una dona amb la preparació adequada ha de tenir la possibilitat de trobar obert tot el camp de la vida pública, en tots els nivells. En aquest sentit no es poden assenyalar unes tasques específiques que només corresponguin a la dona. Tal com ja he dit abans, allò que en aquest terreny és específic no ve determinat tant per la feina o pel lloc com per la forma de realitzar aquesta funció, per raó dels matisos que la seva condició de dona trobarà per a la solució dels problemes amb què s'enfronti, i àdhuc pel descobriment i pel mateix plantejament d'aquests poblemes.

En virtut dels dots naturals que li són propis, la dona pot enriquir molt la vida civil. Això salta a la vista si ens fixem en el vast camp de la legislació familiar o social. Les qualitats femenines asseguraran la millor garantia que hauran de ser respectats els autèntics valors humans i cristians, a l'hora de prendre mesures que afectin d'alguna manera la vida de la família, l'ambient educatiu, l'avenir dels joves.

Acabo d'esmentar la importància dels valors cristians en la solució dels problemes socials i familiars i vull subratllar aquí llur transcendència en tota la vida pública. Igual que l'home, quan la dona s'ha d'ocupar en una activitat política, la seva fe cristiana li confereix la responsabilitat de practicar un autèntic apostolat, és a dir, un servei cristià a tota la societat. No es tracta de representar oficialment o oficiosament l'Església en la vida pública, i molt menys de servir-se de l'Església per la pròpia carrera personal o per interessos de partit. Al contrari, es tracta de formar amb llibertat les pròpies opinions, en tots aquests afers temporals on els cristians

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

són lliures, i d'assumir la responsabilitat personal del seu pensament i de la seva actuació, essent sempre conseqüent amb la fe que es professa.

—En l'homilia que vostè va dir a Pamplona el proppassat octubre, durant la missa que va celebrar a l'ocasió de l'Assemblea dels Amics de la Universitat de Navarra, va parlar de l'amor humà amb paraules que ens han commogut. Moltes lectores ens han escrit comentant l'impacte que els va fer sentir-lo parlar així. ¿Ens podria dir quins són els valors més importants del matrimoni cristià?

91 Parlaré d'una cosa que conec bé, i que és experiència sacerdotal meva, ja de molts anys i en molts països. La major part dels socis de l'Opus Dei viuen en l'estat matrimonial i, per ells, l'amor humà i els deures conjugals són part de la vocació divina. Del matrimoni, l'Opus Dei n'ha fet un camí diví, una vocació, i això comporta moltes conseqüències que afecten la santificació personal i l'apostolat. Fa quasi quaranta anys que predico el sentit vocacional del matrimoni. Quins ulls més plens de llum que he vist més d'una vegada, quan —creient, ells i elles, incompatibles en la seva vida la donació d'un mateix a Déu i un amor humà noble i net— em sentien dir que el matrimoni és un camí diví aquí a la terra!

El matrimoni s'ha fet perquè els qui el contrauen s'hi santifiquin, i que santifiquin a través d'ell: per això els cònjuges tenen una gràcia especial, que confereix el sagrament instituït per Jesucrist. Aquell qui és cridat a l'estat matrimonial, hi troba —amb la gràcia de Déu— tot el que cal per a ser sant, per a identificar-se cada dia més amb Jesucrist, i per a dur envers el Senyor les persones amb les quals conviu.

Per això jo penso sempre amb esperança i amb afecte en

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

les llars cristianes, en totes les famílies que han sorgit del sagrament del Matrimoni, que són testimonis lluminosos d'aquest gran misteri diví —*sacramentum magnum!*— (Ef 5, 32), sagrament gran, de la unió i de l'amor entre Crist i la seva Església. Hem de treballar per tal que aquestes cèllules cristianes de la societat neixin i es vagin fent amb afany de santedat, amb la consciència que el sagrament inicial —el Baptisme— ja confereix a tots els cristians una missió divina, que cadascú ha de complir en el seu propi camí.

Els esposos cristians han de ser conscients que són cridats a santificar-se tot santificant, que són cridats a ser apòstols, i que el seu primer apostolat és a la llar. Han de comprendre l'obra sobrenatural que implica la formació d'una família, l'educació dels fills, la irradiació cristiana en la societat. D'aquesta consciència de la pròpia missió depenen en gran part l'eficàcia i l'èxit de la seva vida: la seva felicitat.

Però que no oblidin que el secret de la felicitat conjugal s'esdevé en les coses quotidianes, no en somnis. Està a trobar l'alegria amagada que dóna l'arribada a la llar; en el tracte tendre amb els fills; en el treball de tots els dies, en el qual collabora la família entera; en el bon humor davant les dificultats, que cal afrontar amb esportivitat; en l'aprofitament també de tots els avanços que ens proporciona la civilització, per fer la casa agradable, la vida més planera, la formació més eficaç.

Jo dic constantment a aquells qui han estat cridats per Déu a formar una llar, que s'estimin sempre, que s'estimin amb l'amor illusionat que es tenien quan eren promesos. Té un pobre concepte del matrimoni —que és un sagrament, un ideal i una vocació—, aquell qui pensa que l'amor s'acaba quan comencen les penes i els contratemps, que la vida porta sempre amb si mateixa. És llavors quan l'afecte es referma. Les torrentades de les penes i de les contrarietats no són capaces d'ofegar el veritable amor: uneix més el sacrifici generosament compartit. Com diu l'Escriptura, *aquae multae* —les moltes dificultats, físiques i morals— *non potuerunt extinguere caritatem* (Cant 8, 7), no podran apagar l'afecte.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Sabem que aquesta doctrina seva del matrimoni com a camí de santedat no és cosa nova en la seva predicació. Ja des de 1934, quan va escriure «Consideracions espirituals», vostè insistia que calia veure el matrimoni com una vocació. Però en aquest llibre, i més tard en «Camí», vostè també va escriure que el matrimoni és per a la classe de tropa i no per a l'estat major de Crist. ¿Ens podria explicar com es concilien aquests dos aspectes?

92 En l'esperit i en la vida de l'Opus Dei no hi ha hagut mai cap impediment per conciliar aquests dos aspectes. Fora d'això, convé recordar que la major excellència del celibat —per raons espirituals— no és una opinió teològica meva, sinó doctrina de fe en l'Església.

Quan jo escrivia aquelles frases, cap allà els anys trenta, en l'ambient catòlic —en la vida pastoral concreta— es tendia a promoure la recerca de la perfecció cristiana entre el jovent fent-li apreciar solament el valor sobrenatural de la virginitat, deixant a l'ombra el valor del matrimoni cristià com a un altre camí de santedat.

Normalment, en els centres d'ensenyament, no s'acostumava a formar el jovent de manera que apreciés com cal la dignitat del matrimoni. Encara ara és freqüent de veure que, en els exercicis espirituals que solen donar als alumnes quan cursen els últims estudis secundaris, se'ls ofereixen més elements per a considerar llur possible vocació religiosa que no pas llur també possible vocació al matrimoni. I no manquen —bé que són menys cada vegada— els qui desestimen la vida conjugal, fent-la aparèixer als joves com una cosa que l'Església simplement tolera, com si la formació d'una llar no permetés d'aspirar seriosament a la santedat.

En l'Opus Dei hem procedit sempre d'una altra manera, i —deixant molt clara la raó d'ésser i l'excellència del celibat apostòlic— hem assenyalat el matrimoni com un *camí diví* en la terra.

A mi no m'espanta l'amor humà, l'amor sant dels meus

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

pares, del qual es va valer el Senyor per donar-me la vida. Aquest amor jo el beneeixo amb totes dues mans. Els cònjuges són els ministres i la matèria mateixa del sagrament del Matrimoni, com el pa i el vi són la matèria de l'Eucaristia. Per això m'agraden totes les cançons de l'amor límpid dels homes, que per mi són *cobles d'amor humà en diví*. I, ensems, sempre dic que els qui segueixen el camí vocacional del celibat apostòlic, no són vells fadrins o concos que no entenen o no avaluen l'amor; al contrari, les seves vides s'expliquen per la realitat d'aquest Amor diví —m'agrada d'escriure'l amb majúscula— que és l'essència mateixa de tota vocació cristiana.

No hi ha cap contradicció entre tenir aquesta estima envers la vocació matrimonial i entendre la més gran excellència de la vocació al celibat *propter regnum coelorum* (Mt 19, 12), pel regne dels cels. Jo estic convençut que qualsevol cristià entén perfectament com són compatibles aquestes dues coses, si fa per conèixer, acceptar i amar l'ensenyança de l'Església; i si procura també conèixer, acceptar i amar la seva pròpia vocació personal. És a dir, si té fe i viu de fe.

Quan jo escrivia que el matrimoni és per a la classe de tropa, no feia més que *descriure allò que sempre ha passat* en l'Església. Ja sabeu que els bisbes —que formen el Col·legi Episcopal que té com a cap el Papa, i governen amb ell tota l'Església— són elegits entre els qui viuen el celibat: igual que en les Esglésies orientals, on s'admeten els preveres casats. A més, és fàcil d'entendre i de comprovar que els celibataris tenen de fet una llibertat més gran de cor i de moviment, per dedicar-se a dirigir i sostenir amb estabilitat empreses apostòliques, també en l'apostolat seglar. Això no vol dir que els altres seglars no puguin fer o no facin de fet un apostolat esplèndid i de primera importància: vol dir solament que hi ha diversitat de funcions i diverses dedicacions en llocs de responsabilitat així mateix diversa.

En un exèrcit —i sols això volia expressar la comparança— la tropa és tan necessària com l'estat major, i àdhuc pot ésser més heroica i merèixer més glòria. En definitiva: que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

hi ha diverses feines, totes importants i dignes. El que interessa, sobretot, és la correspondència de cadascú a la seva pròpia vocació: per cadascú, allò més perfecte és —només i sempre— fer la voluntat de Déu.

Per això, un cristià que s'esforça a santificar-se en l'estat matrimonial, i és conscient de la grandesa de la seva pròpia vocació, sent espontàniament una especial veneració i un afecte pregon envers els qui són cridats al celibat apostòlic; i quan algun dels seus fills, per la gràcia del Senyor, emprèn aquest camí, s'alegra sincerament. I pervé a amar encara més la seva pròpia vocació matrimonial, que li ha permès d'oferir a Jesucrist —el gran Amor de tots, solters o casats— els fruits de l'amor humà.

—Molts matrimonis es veuen desorientats respecte al tema del nombre de fills, pels consells que reben, àdhuc d'alguns sacerdots. ¿Què aconsellaria vostè als matrimonis, davant tanta confusió?

93 Aquells qui d'aquesta manera confonen les consciències obliden que la vida és sagrada, i es fan mereixedors dels durs retrets del Senyor contra els cecs que en guien d'altres, contra els qui no volen entrar en el Regne dels cels i tampoc no hi deixen entrar els altres. No jutjo les seves intencions, i fins i tot estic segur que molts donen tals consells guiats per la compassió i pel desig de solucionar situacions difícils: però no puc ocultar que em causa una pena profunda aquesta labor destructora —en molts casos diabòlica— dels qui no sols no donen bona doctrina, sinó que la corrompen.

No oblidin els esposos, en sentir consells i recomanacions sobre aquesta matèria, que el que es tracta és de conèixer allò que Déu vol. Quan hi ha sinceritat —rectitud— i la

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

mínima formació cristiana, la consciència sap descobrir la voluntat de Déu, en això com en totes les altres coses. Perquè pot donar-se el cas que es vagi buscant un consell que afavoreixi el propi egoisme, que emmudeixi justament amb la seva presumpta autoritat el clamor de la pròpia ànima; i que fins i tot es vagi canviant de conseller fins a trobar el més *benèvol*. Entre altres coses, aquesta és una actitud farisaica indigna d'un fill de Déu.

El consell d'un altre cristià i especialment —en qüestions morals o de fe— el consell del sacerdot, és un ajut poderós per a reconèixer allò que Déu ens demana en una circumstància determinada; però el consell no elimina la responsabilitat personal: som nosaltres, cadascun de nosaltres, els qui a la fi hem de decidir, i haurem de donar compte a Déu personalment de les nostres decisions.

Per damunt dels consells privats hi ha la llei de Déu, continguda en la Sagrada Escriptura, i que el Magisteri de l'Església —assistida per l'Esperit Sant— custodia i proposa. Quan els consells particulars contradiuen la Paraula de Déu tal com el Magisteri ens l'ensenya, cal apartar-se amb decisió d'aquells parers erronis. Aquell qui obra amb aquesta rectitud, Déu l'ajudarà amb la seva gràcia, inspirant-li el que ha de fer, i quan li sigui necessari farà que trobi un sacerdot que sàpiga conduir la seva ànima per camins rectes i clars, encara que més d'una vegada resultin difícils.

La tasca de direcció espiritual s'ha d'orientar sense dedicar-se a fabricar criatures que estiguin mancades de judici propi i que es limitin a executar materialment allò que un altre els diu; al contrari, la direcció espiritual ha de tendir a formar persones de criteri. I el criteri suposa maduresa, fermesa de conviccions, coneixement suficient de la doctrina, delicadesa d'esperit, educació de la voluntat.

És important que els esposos adquireixin un sentit clar de la dignitat de la seva vocació, que sàpiguen que han estat cridats per Déu a arribar a l'amor diví també a través de l'amor humà; que han estat elegits, des de l'eternitat, per cooperar amb el poder creador de Déu en la procreació i

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

després en l'educació dels fills; que el Senyor els demana que facin, de la seva llar i de la seva vida familiar entera, un testimoni de totes les virtuts cristianes.

El matrimoni —mai no em cansaré de repetir-ho— és un camí diví, gran i meravellós i, com tot el que és diví en nosaltres, té manifestacions concretes de correspondència a la gràcia, de generositat, de donació, de servei. L'egoisme, en qualsevol de les seves formes, s'oposa a aquest amor de Déu que ha d'imperar en la nostra vida. Aquest és un punt fonamental, que cal tenir molt present, a propòsit del matrimoni i del nombre de fills.

—Hi ha dones que tenint ja bastants fills, no gosen comunicar als seus parents i amics l'arribada d'un altre. Temen les crítiques dels qui pensen que ja que existeix la píndola, això de la família nombrosa és un endarreriment. En les circumstàncies actuals pot resultar difícil, evidentment, tirar endavant una família amb molts fills. ¿Què ens diria sobre això?

94 Beneeixo els pares que en rebre amb alegria la missió que Déu els encomana, tenen molts fills. I jo invito els matrimonis a no obstruir les deus de la vida, a tenir sentit sobrenatural i valentia per empènyer endavant una família nombrosa, si Déu els l'envia.

En lloar la família nombrosa, no vull dir la que és conseqüència de relacions merament fisiològiques; sinó la que és fruit d'exercitar les virtuts cristianes, la que té un alt sentit de la dignitat de la persona, la que sap que donar fills a Déu no solament consisteix a engendrar-los a la vida natural, sinó que exigeix també tota una llarga tasca d'educació: donar-los la vida és la primera cosa, però no ho és tot.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Pot haver-hi casos concrets en els quals la voluntat de Déu —manifestada pels mitjans ordinaris— sigui precisament que una família sigui petita. Però les teories que de la limitació dels naixements, en fan un ideal o bé un deure universal o simplement general, són criminals, anticristianes i infrahumanes.

Fóra adulterar i pervertir la doctrina cristiana, voler recolzar-se en un pretès esperit postconciliar per anar en contra de la família nombrosa. El Concili Vaticà II, ha proclamat que *entre els cònjuges que compleixen la missió que Déu els ha confiat, són molt especialment dignes d'esment aquells qui, de comú acord ben ponderat, accepten amb magnanimitat una prole més nombrosa per educar-la dignament* (Const. past. *Gaudium et spes,* n. 50). I Pau VI, en una altra allocució pronunciada el 12 de febrer de 1966, comentava: *que el Concili Vaticà II, recentment terminat, difongui en els esposos cristians esperit de generositat per dilatar el nou Poble de Déu... Recordin sempre que aquesta dilatació del Regne de Déu i les possibilitats de penetració de l'Església en la humanitat per dur la salvació, l'eternal i la terrenal, estan també confiades a la seva generositat.*

No és el nombre en si mateix el que és decisiu: tenir molts fills o tenir-ne pocs no és prou perquè una família sigui més o menys cristiana. L'important és la rectitud amb què es viu la vida matrimonial. El veritable amor mutu transcendeix la comunitat de marit i muller, i s'estén als seus fruits naturals: els fills. L'egoisme, al contrari, acaba rebaixant aquest amor a la simple satisfacció de l'instint i destrueix la relació que uneix pares i fills. Difícilment hi haurà qui se senti bon fill —veritable fill— dels seus pares, si pot pensar que ha vingut al món contra llur voluntat: que no ha nascut d'un amor net, sinó d'una imprevisió o d'un error de càlcul.

Deia que el nombre de fills en si mateix no és determinant. Amb tot, jo veig clarament que els atacs a les famílies nombroses provenen de manca de fe: són producte d'un ambient social incapaç de comprendre la generositat, que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

pretén d'encobrir l'egoisme i certes pràctiques inconfessables amb motius aparentment altruistes. Es dóna la paradoxa que els països on es fa més propaganda del control de la natalitat —i des d'on s'imposa la pràctica a d'altres països— són justament els que han assolit un nivell de vida més alt. Tal vegada hom podria considerar seriosament els seus arguments de caràcter econòmic i social, quan aquests mateixos arguments els moguessin a renunciar una part dels béns opulents de què gaudeixen, en favor d'aquestes altres persones necessitades. Mentrestant és difícil no pensar que, en realitat, el que determina aquestes argumentacions és l'hedonisme i una ambició de domini polític, de neocolonialisme demogràfic.

No ignoro els grans problemes que afligeixen la humanitat, ni les dificultats concretes amb què pot ensopegar una família determinada: hi penso amb freqüència i se m'omple de pietat el cor de pare que, com a cristià i com a sacerdot, estic obligat a tenir. Però no és lícit buscar la solució per aquests camins.

95 Jo no entenc com hi ha catòlics —i molt menys sacerdots— que des de fa molts anys, amb tranquillitat de consciència, aconsellen l'ús de la píndola per evitar la concepció: perquè no es poden desconèixer, amb trista desimboltura, les ensenyances pontifícies. Ni han d'allegar tampoc —com ho fan, amb increïble lleugeresa— que el Papa, quan no parla *ex cathedra,* és un simple *doctor privat* subjecte a l'error. Ja suposa una arrogància desmesurada el fet de jutjar que el Papa s'equivoca, i que ells no.

Però obliden, a més, que el Romà Pontífex no és solament doctor —infallible, quan ho diu expressament—, sinó que ultra això és el Suprem Legislador. I en aquest cas, allò que l'actual Pontífex Pau VI ha disposat de manera inequívoca, és que s'han de seguir obligatòriament en aquest assumpte tan delicat —perquè resten en peu— totes les disposicions del Sant Pontífex Pius XII, de venerada memòria: i que Pius XII només va permetre alguns procediments naturals —no la píndola— per evitar la concepció en casos aïllats i

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

difícils. Aconsellar el contrari és, doncs, una desobediència greu al Sant Pare, en matèria greu.

Podria escriure un llibre molt gruixut sobre les conseqüències desgraciades que porta, en tots els ordres, l'ús d'aquests o d'altres mitjans contra la concepció: destrucció de l'amor conjugal —el marit i la muller no es miren com a esposos, es miren com a còmplices—, infelicitat, infidelitats, desequilibris espirituals i mentals, mals incomptables per als fills, pèrdua de la pau del matrimoni... Però no crec que calgui: més m'estimo limitar-me a obeir el Papa. Si alguna vegada el Summe Pontífex decidia que l'ús d'una medicina determinada, per tal d'evitar la concepció, és lícita, jo m'acomodaria a tot el que digués el Sant Pare: i, atenint-me a les normes pontifícies i a les de la teologia moral, examinant en cada cas els evidents perills que acabo d'alludir, donaria a cadascú, en consciència, el meu consell.

I sempre tindria en compte que aquest món nostre d'avui, el salvaran no els qui pretenen narcotitzar la vida de l'esperit i reduir-ho tot a qüestions econòmiques o de benestar material, sinó els qui saben que la norma moral està en funció de l'etern destí de l'home: aquells qui tenen fe en Déu i fan front generosament a les exigències d'aquesta fe, difonent entre aquells qui els volten un sentit transcendent de la nostra vida en la terra.

És aquesta certesa la que ha de dur, no a fomentar l'evasió, sinó a procurar amb eficàcia que tothom tingui els mitjants materials convenients, que hi hagi treball per a tots, que ningú no es trobi injustament limitat en la seva vida familiar i social.

—La infecunditat matrimonial —en allò que pot suposar de frustració— a vegades és font de desavinences i d'incomprensions. ¿Quin és, al seu judici, el sentit que han de donar

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

al seu matrimoni els esposos cristians que no tinguin descendència?

96 En primer lloc els diré que no han de donar-se per vençuts amb massa facilitat: abans cal demanar a Déu que els concedeixi descendència, que els beneeixi —si és la seva Voluntat— com va beneir els Patriarques de l'Antic Testament; i després és convenient d'anar a un bon metge, elles i ells. Si malgrat tot, el Senyor no els dóna fills, no han de veure en això cap frustració: han d'estar contents, descobrint en aquest mateix fet la Voluntat de Déu envers ells. Moltes vegades, el Senyor no dóna fills perquè *demana més*. Demana el mateix esforç i la mateixa delicada donació en ajut del nostre proïsme, sense el net goig humà d'haver tingut fills: no hi ha motiu, doncs, per a sentir-se fracassats ni per a donar lloc a la tristor.

Si els esposos tenen vida interior, comprendran que Déu els apressa, empenyent-los a fer de la seva vida un servei cristià i generós, un apostolat diferent del que farien amb els seus fills, però igualment meravellós.

Que mirin al seu voltant, i de seguida descobriran persones que necessiten ajuda, caritat i afecte. Hi ha, a més, moltes labors apostòliques on poden treballar. I si hi saben posar el cor, si saben donar-se generosament als altres, oblidant-se de si mateixos, tindran una fecunditat esplèndida, una paternitat espiritual que omplirà la seva ànima de veritable pau.

Les solucions concretes poden ser distintes en cada cas, però en el fons totes es redueixen a ocupar-se dels altres amb afany de servei, amb amor. Déu premia sempre els qui tenen la humilitat de no pensar en si mateixos, donant a llurs ànimes una pregona alegria.

—Hi ha matrimonis en els quals la dona —per les raons que sigui— es troba separada del marit, en situacions de-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

gradants i insostenibles. En aquests casos, els és difícil d'acceptar la indissolubilitat del vincle matrimonial. Aquestes dones, separades del marit, lamenten que se'ls negui la possibilitat de construir una nova llar. ¿Quina fóra la seva resposta davant aquestes situacions?

97 Jo diria a aquestes dones, bo i comprenent el seu sofriment, que en aquesta situació, també hi poden veure la Voluntat de Déu que no és mai cruel, perquè Déu és Pare amorós. És possible que durant un temps la situació sigui especialment difícil, pero si acuden al Senyor i a la seva beneïda Mare, no els mancarà l'ajuda de la gràcia.

La indissolubilitat del matrimoni no és un caprici de l'Església, i ni tan sols una simple llei positiva eclesiàstica: és llei natural, de dret diví, i respon perfectament a la nostra naturalesa i a l'ordre sobrenatural de la gràcia. Per això, en la immensa majoria dels casos, resulta condició indispensable de felicitat per als cònjuges, de seguretat també espiritual per als fills. I sempre —fins i tot en aquests casos dolorosos de què parlem— l'acceptació rendida de la Voluntat de Déu porta en si mateixa una profunda satisfacció, que res no pot substituir. No és com un recurs, com un consol: és l'essència de la vida cristiana.

Si aquestes dones ja tenen fills al seu càrrec, han de veure en això una exigència contínua de donació amorosa, maternal, llavors molt particularment necessària, per tal de suplir en aquestes ànimes les deficiències d'una llar dividida. I han d'entendre generosament que aquesta indissolubilitat, que per a elles suposa sacrifici, és en la major part de les famílies una defensa de la seva integritat, quelcom que ennobleix l'amor dels esposos i impedeix la desemparança dels fills.

Aquest astorament davant la duresa aparent del precepte cristià de la indissolubilitat, no és nou: els Apòstols ja se'n van estranyar quan Jesús ho va confirmar. Pot semblar una càrrega, un jou: però Crist mateix ha dit que el seu jou és suau i la seva càrrega lleugera.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

D'altra banda, reconeixent i tot la inevitable duresa de bastants situacions —que en no pocs casos s'haurien pogut i s'haurien hagut d'evitar—, cal no dramatitzar massa. La vida d'una dona en aquestes condicions, ¿és realment més dura que la d'una altra dona maltractada, o que la de qui pateix algun dels altres grans sofriments físics o morals que l'existència duu en si mateixa?

Allò que veritablement fa desgraciada una persona —i àdhuc una societat entera— és aquesta recerca animosa de benestar, l'intent incondicionat d'eliminar tot allò que contraria. La vida presenta mil facetes, situacions diversíssimes, les unes aspres, fàcils tal vegada en aparença les altres. Cadascuna d'elles comporta la seva pròpia gràcia, és una crida original de Déu: una ocasió inèdita de treballar, de donar el testimoniatge diví de la caritat. A aquell qui senti l'ofec d'una situació difícil, jo l'aconsellaria que també procurés oblidar-se una mica dels seus propis problemes, per preocupar-se dels problemes d'altri: si ho fa així, tindrà més pau i, sobretot, es santificarà.

—Un dels béns fonamentals de la família està en gaudir d'una pau familiar estable. Amb tot no és rar, per desgràcia, que per motius de caràcter polític o social, una família es trobi dividida. ¿Com creu vostè que aquests conflictes es poden superar?

98 La meva resposta no pot ser més que una: conviure, comprendre, disculpar. El fet que algú pensi de manera diferent que jo —especialment quan es tracta de coses que són objecte de la llibertat d'opinió— no justifica de cap manera una actitud d'enemistat personal, ni tan sols de fredor o d'indiferència. La meva fe cristiana em diu que la caritat

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

s'ha de viure amb tots, també amb els qui no tenen la gràcia de creure en Jesucrist. Afigureu-vos si s'ha de viure la caritat quan, units per una mateixa sang i una mateixa fe, hi ha divergències en coses opinables! És més, com que en aquestes qüestions ningú no pot pretendre d'estar en possessió de la veritat absoluta, el tracte mutu, ple d'afecte, és un mitjà concret d'aprendre dels altres allò que ens poden ensenyar; i també perquè els altres aprenguin, si ho volen, allò que cadascun dels qui amb ell conviuen també li poden ensenyar, que sempre és alguna cosa.

No és cristià, ni tan sols humà, que una família es divideixi per aquestes qüestions. Quan s'entén a fons el valor de la llibertat, quan s'ama apassionadament aquest do diví de l'ànima, *s'ama el pluralisme que la llibertat duu en si mateixa.*

Posaré l'exemple del que es viu a l'Opus Dei, que és una gran família de persones unides pel mateix fi espiritual. En allò que no és de fe, cadascú pensa i actua com vol, amb la més completa llibertat i responsabilitat personal. I el pluralisme que lògicament i sociològica es deriva d'aquest fet, no constitueix, per l'Obra, cap problema: encara més, aquest pluralisme és una manifestació de bon esperit. Justament perquè el pluralisme no és temut, sinó estimat com a legítima conseqüència de la llibertat personal, les diverses opinions dels socis no impedeixen en l'Opus Dei la màxima caritat en el tracte, la mútua comprensió. Llibertat i caritat: sempre parlem del mateix. I és que són condicions essencials: viure amb la llibertat que Jesucrist ens va guanyar, i viure la caritat que Ell ens va donar com a manament nou.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Vostè acaba de parlar de la unitat familiar com d'un gran valor. Això pot donar peu a la meva pregunta següent: ¿com és que l'Opus Dei no organitza activitats de formació espiritual on participin conjuntament marit i muller?

99 En això, com en tantes altres coses, els cristians tenim la possibilitat d'escollir entre solucions diverses, d'acord amb les pròpies preferències o opinions, sense que ningú no pugui pretendre d'imposar-nos un sistema únic. Cal fugir, com de la pesta, d'aquestes maneres de plantejar la pastoral, i, en general, l'apostolat, que no semblen altra cosa que una nova edició, corregida i augmentada, del partit únic en la vida religiosa.

Ja sé que hi ha grups catòlics que organitzen recessos espirituals i altres activitats formatives per a matrimonis. Em sembla perfectament bé que, en ús de la seva llibertat, facin el que creguin oportú; i també que acudin a aquestes activitats aquells que hi troben un mitjà que els ajuda a viure millor la seva vocació cristiana. Considero, però, que no és aquesta l'única possibilitat, i tampoc no és evident que sigui la millor.

Hi ha moltes facetes de la vida eclesial que els matrimonis, i àdhuc tota la família, poden i a vegades han de viure junts, com és la participació en el sacrifici eucarístic i en altres actes de culte. Amb tot, jo crec que determinades activitats de formació espiritual són més eficaces si el marit i la muller hi van separadament. De l'una banda, es subratlla així el caràcter fonamentalment personal de la pròpia santificació, de la lluita ascètica, de la unió amb Déu, que després reverteix en els altres, però on la consciència de cadascú no pot ser substituïda. De l'altra banda, així és més fàcil acomodar la formació a les exigències i a les necessitats personals de cadascú, fins i tot a la seva pròpia psicologia. Això no vol dir que en aquestes activitats es prescindeixi de l'estat matrimonial dels assistents: res no és més llunyà de l'esperit de l'Opus Dei.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Ja fa quaranta anys que vaig dient, de paraula i per escrit, que cada home, cada dona, ha de santificar-se en la seva vida ordinària, en les condicions concretes de la seva existència quotidiana; que els esposos, per tant, s'han de santificar vivint perfectament les seves obligacions familiars. En els recessos espirituals i en altres mitjans de formació que organitza l'Opus Dei, i als quals assisteixen persones casades, hom procura sempre que els esposos cobrin consciència de la dignitat de la seva vocació matrimonial i que, amb l'ajuda de Déu, es preparin a viure-la millor.

En molts aspectes, les exigències i les manifestacions pràctiques de l'amor conjugal són distintes per l'home i per la dona. Amb mitjans de formació específics, se'ls pot ajudar eficaçment a descobrir-los en la realitat de la seva vida. De manera que aquesta separació durant unes hores o uns dies els fa estar més units i voler-se més i millor tot el que resta de temps: amb un amor, ple també de respecte.

Torno a dir que en això no pretenem tampoc que la nostra manera d'actuar sigui l'única bona, o bé que l'hagi d'adoptar tot el món. Només em sembla que dóna molt bons resultats, i que hi ha raons sòlides —ultra una llarga experiència— per fer-ho així, però jo no ataco l'opinió contrària.

A més, he de dir que si en l'Opus Dei seguim aquest criteri per unes determinades iniciatives de formació espiritual, amb tot, en un altre gènere d'activitats variadíssim, els matrimonis com a tals hi participen i col·laboren. Per exemple, penso en la labor que es fa amb els pares dels alumnes en col·legis dirigits per membres de l'Opus Dei; en les reunions, conferències, tríduums, etc., dedicats especialment als pares d'estudiants que viuen en Residències dirigides per l'Obra.

Com pots veure, quan per la naturalesa de l'activitat cal la presència del matrimoni, són marit i muller els qui participen en aquestes tasques. Aquesta mena de reunions i d'iniciatives és, però, diferent de les que van directament encaminades a la formació espiritual personal.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Continuant amb la vida familiar, jo voldria ara centrar la meva pregunta en l'educació dels fills, i en les relacions entre pares i fills. El canvi de la situació familiar en els nostres dies fa que algunes vegades l'entesa mútua no sigui fàcil, i porta àdhuc a la incomprensió, donant-se allò que se'n diu el conflicte entre generacions. Com es pot superar, això?

100 El problema és vell, per bé que ara es pot plantejar potser més sovint o d'una forma més aguda, per la ràpida evolució que caracteritza la societat actual. És perfectament comprensible i natural que els joves i els grans vegin les coses d'una manera diferent: sempre ha estat així. El que sorprendria és que un adolescent pensés de la mateixa manera que una persona madura. Tots hem sentit moviments de rebellia envers els nostres grans, quan començàvem a formar amb autonomia el nostre criteri; i tots també, en el transcurs dels anys, hem comprès que els nostres pares tenien raó en moltes coses que eren el fruit de la seva experiència i del seu amor. És per això que correspon en primer terme als pares —que ja han passat aquest moment crític— facilitar l'enteniment, amb flexibilitat, amb esperit jovial, evitant amb amor intelligent aquests possibles conflictes.

Jo aconsello sempre els pares que procurin fer-se amics dels seus fills. Es pot harmonitzar perfectament l'autoritat paternal, que la mateixa educació requereix, amb un sentiment d'amistat que exigeix posar-se d'alguna manera al mateix nivell que els fills. Els nois, fins i tot els que semblen més díscols i esquerps, desitgen sempre aquest acostament, aquesta fraternitat amb els seus pares. La clau sol estar en la confiança: que els pares sàpiguen educar en un clima de familiaritat, que no facin mai la impressió que desconfien, que donin llibertat i que ensenyin a administrar-la amb responsabilitat personal. És preferible que algun cop es deixin enganyar: la confiança que es posa en els fills, fa que ells mateixos s'avergonyeixin d'haver-ne abusat, i que es corre-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

geixin; en canvi, si no tenen llibertat, si veuen que no se'ls té confiança, se sentiran moguts a enganyar-nos sempre.

Aquesta amistat de què parlo, el saber posar-se al nivell dels fills, facilitant-los que parlin confiadament dels seus petits problemes, fa possible una cosa que em sembla d'una gran importància: que siguin els pares els qui facin conèixer als seus fills l'origen de la vida, d'una manera gradual, acomodant-se a la seva mentalitat i a la seva capacitat de comprendre, anticipant-se lleugerament a la seva natural curiositat; cal evitar que envoltin de malícia aquesta matèria, que aprenguin quelcom —que en si mateix és noble i sant— d'una mala confidència d'un amic o una amiga. Això mateix ja sol ser un pas important en aquest afermament de l'amistat entre pares i fills, impedint una separació en el mateix despertar de la vida moral.

D'altra banda, els pares han de procurar així mateix mantenir el cor jove perquè els sigui més fàcil rebre amb simpatia les aspiracions nobles i àdhuc les extravagàncies dels nois. La vida canvia, i hi ha moltes coses noves que potser no ens agraden —fins i tot és possible que no siguin objectivament millors que altres d'abans—, però que no són dolentes: són, simplement, unes altres formes de viure, sense més transcendència. En no poques ocasions, els conflictes es presenten perquè es dóna importància a petiteses que se superen amb una mica de perspectiva i de sentit de l'humor.

101 No tot, però, depèn dels pares. Els fills també hi han de posar una mica de la seva part. La joventut sempre ha tingut una gran capacitat d'entusiasme per totes les coses grans, pels ideals enlairats, per tot allò que és autèntic. Convé ajudar-los que comprenguin la senzilla bellesa —potser molt callada, sempre revestida de naturalitat— que hi ha en la vida dels seus pares; que s'adonin, sense fer-ho pesar, del sacrifici que han fet per ells, de la seva abnegació —molts cops heroica— per tirar endavant la família. I que aprenguin també els fills a no dramatitzar, a no fer el paper d'incompresos; que no oblidin que sempre estaran en deute amb els seus pares, i que la seva correspondència —mai no podran pagar

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

el que deuen— ha de ser feta de veneració, d'afecte agraït, filial.

Siguem sincers: la cosa normal és la família unida. Hi ha friccions, diferències... Però això són coses corrents, que fins un cert punt contribueixen i tot a posar la seva sal als nostres dies. Són insignificances, que el temps sempre supera: després queda solament allò que és estable, que és l'amor, un amor veritable —fet de sacrifici— i no mai fingit, que mena a preocupar-se els uns dels altres, a endevinar un petit problema i la seva solució més delicada. I perquè tot això és normal, la immensa majoria de la gent m'ha entès molt bé quan m'ha sentit anomenar —ja fa que ho dic des dels anys vint— *dolcíssim precepte* el quart manament del Decàleg.

—Potser com a reacció a una educació religiosa coactiva, reduïda a vegades a unes quantes pràctiques rutinàries i afectades, una part del jovent d'avui prescindeix de la pietat cristiana gairebé del tot, perquè la interpreta com a beateria. **¿Quina és, al seu parer, la solució d'aquest problema?**

102 La solució és la que la pregunta ja duu implícita: ensenyar —primer amb l'exemple, i després amb la paraula— en què consisteix la veritable pietat. La beateria no és més que una trista caricatura pseudo-espiritual, fruit generalment de la manca de doctrina i també d'una certa deformació en l'aspecte humà: és lògic que repugni a aquells qui amen les coses autèntiques i sinceres.

He vist amb alegria com arrela en el jovent —en el d'avui com el de fa quaranta anys— la pietat cristiana, quan la contemplen feta vida sincera;

— quan entenen que fer oració és parlar amb el Senyor

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

com es parla amb un pare, amb un amic; sense anonimat, amb un tracte personal, en una conversa de tu a tu;

— quan hom procura que ressonin en les seves ànimes aquelles paraules de Jesucrist, que són una invitació a l'encontre confiat: *vos autem dixi amicos* (Jo 15, 15), us he dit amics;

— quan hom fa una crida forta a la seva fe, perquè vegin que el Senyor és el mateix *ahir i avui i sempre* (He 13, 8).

D'altra banda, és molt necessari que vegin que aquesta pietat sincera i cordial demana també l'exercici de les virtuts humanes, i que no pot reduir-se a uns quants actes de devoció setmanals o diaris: que ha de penetrar la vida entera, que ha de donar sentit al treball, al descans, a l'amistat, a la diversió, a tot. No podem ser fills de Déu només a estones, encara que hi hagi alguns moments especialment dedicats a considerar-ho, a penetrar-nos d'aquest sentit de la nostra filiació divina, que és el moll de la pietat.

Abans he dit que tot això, el jovent ho entén bé. I ara afegeixo que el qui mira de viure-ho se sent sempre jove. El cristià, encara que sigui un vell de vuitanta anys, en viure en unió amb Jesucrist, pot assaborir amb tota veritat les paraules que es diuen al peu de l'altar: *entraré a l'altar de Déu, del Déu que dóna alegria a la meva joventut* (Ps 42, 4).

—Aleshores, ¿li sembla important educar els nois, des de petits, en la vida de pietat? ¿Creu vostè que en la família s'han de fer alguns actes de pietat?

103 Considero que és precisament el camí millor per a donar una formació cristiana autèntica als fills. La Sagrada Escriptura ens parla d'aquelles famílies dels primers cristians —l'*Església domèstica,* diu Sant Pau (I C 16, 19)—, a les quals la llum de l'Evangeli donava un nou impuls i una nova vida.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

En tots els ambients cristians se sap, per experiència, els bons resultats que dóna aquesta iniciació natural i sobrenatural a la vida de pietat, feta a l'escalf de la llar. El nen aprèn a posar el Senyor en la línia dels afectes primers i més fonamentals; aprèn a fer-se amb Déu com a Pare i amb la Verge com a Mare; aprèn a pregar, seguint l'exemple dels seus pares. Quan això s'entén, es veu la gran tasca apostòlica que els pares poden dur a terme, i com estan obligats a ser sincerament pietosos per poder transmetre —més que no pas ensenyar— aquesta pietat als fills.

Els mitjans? Hi ha pràctiques de pietat —poques, breus i habituals— que s'han viscut sempre en les famílies cristianes, i jo entenc que són meravelloses: la benedicció de la taula, el rés del rosari tots plegats —per bé que no manca, en aquests temps, qui ataca aquesta solidíssima devoció mariana—, les oracions personals en llevar-se i en ficar-se al llit. Podrà tractar-se de costums diversos, segons els indrets; però penso que sempre cal fomentar algun acte de pietat, que els membres de la família faran plegats, amb senzillesa i naturalitat, sense beateries.

És així que aconseguirem que Déu no sigui considerat com un estrany, a qui es va a veure un cop a la setmana, el diumenge, a l'església; que Déu sigui vist i tractat com és en realitat: també enmig de la llar, perquè, com ha dit el Senyor: *On n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, allí sóc jo enmig d'ells.* (Mt 18, 20).

Ho dic amb agraïment i amb orgull de fill: jo continuo dient —al matí i a la nit, i en veu alta— les oracions que vaig aprendre, quan era petit, de llavis de la meva mare. Em fan anar cap a Déu, em fan sentir la tendresa amb què em van ensenyar a fer les meves primeres passes de cristià, i, oferint al Senyor la jornada que comença o bé donant-li gràcies de la que s'acaba, jo demano a Déu que augmenti en la glòria la felicitat d'aquells que estimo especialment, i que després ens mantingui units per sempre en el cel.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

—Continuem, si m'ho permet, amb la joventut. A través de la secció «Gente joven» de la nostra revista, ens arriben molts dels seus problemes. Un de molt freqüent és la imposició que a vegades exerceixen els pares en el moment de determinar l'orientació dels seus fills. Això succeeix tant en l'orientació de carrera o de treball, com en l'elecció d'un promès o, molt més encara, si pretén seguir la crida de Déu per consagrar-se al servei de les ànimes. ¿Pot haver-hi alguna justificació d'aquesta actitud dels pares? ¿No és una violació de la llibertat que és imprescindible per arribar a la maduresa personal?

104 En últim terme, és clar que les decisions que determinen el rumb d'una vida ha de prendre-les cadascú personalment, amb llibertat, sense coacció ni pressió de cap mena.

Això no vol pas dir que no calgui, d'ordinari, la intervenció d'altres persones. Justament, perquè són passos decisius, que afecten tota la vida i perquè la felicitat depèn en gran part de com es facin, és lògic que requereixin serenitat, que calgui evitar tota precipitació, que exigeixin responsabilitat i prudència. I una part de la prudència consisteix precisament a demanar consell: fóra presumpció —que sol pagar-se cara— de creure que podem decidir sense la gràcia de Déu i sense l'escalf i la llum d'altres persones, especialment dels nostres pares.

Els pares poden i han de prestar als seus fills un ajut preciós, descobrint-los nous horitzons, comunicant-los la seva experiència, fent-los reflexionar perquè no es deixin arrossegar per estats emocionals passatgers, oferint-los una avaluació realista de les coses. Les unes vegades prestaran aquest ajut amb el seu consell personal; les altres, animaran els seus fills a acudir a d'altres persones competents: a un amic lleial i sincer, a un sacerdot docte i pietós, a un expert en orientació professional.

Però el consell no elimina la llibertat, sinó que dóna elements de judici, i això amplia les possibilitats d'elecció, i fa

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

que la decisió no sigui determinada per factors irracionals. Després d'escoltar els parers d'altres persones i de ponderar tot bé, arriba un moment en què cal triar: i aleshores ningú no té dret a violentar la llibertat. Els pares han de guardar-se de la temptació de voler projectar-se indegudament en els seus fills —de construir-los segons les seves pròpies preferències—, han de respectar les inclinacions i les aptituds que Déu dóna a cadascú. Si hi ha un veritable amor, això resulta d'ordinari una cosa senzilla. Àdhuc en el cas extrem, quan el fill pren una decisió que els pares tenen bons motius per considerar errada, i fins i tot per preveure-la com origen d'infelicitat, la solució no rau en la violència, sinó a comprende i —més d'un cop— a saber romandre al seu costat per ajudar-lo a superar les dificultats i, si cal, a treure tot el bé possible d'aquell mal.

Els pares que estimen de debò, que busquen sincerament el bé dels seus fills, després dels consells i de les consideracions oportunes, han de retirar-se amb delicadesa perquè res no perjudiqui el gran bé de la llibertat, que fa l'home capaç d'amar i servir Déu. Han de recordar que Déu mateix ha volgut que se l'estimi i se'l serveixi en llibertat, i que sempre respecta les nostres decisions personals: Déu deixà l'home —ens diu l'Escriptura— *en mans del seu albir* (Ecl 15, 14).

Unes paraules més, per referir-me expressament a l'últim dels casos concrets plantejats: la decisió de lliurar-se al servei de l'Església i de les ànimes. Quan uns pares catòlics no entenen aquesta vocació, penso que han fracassat en llur missió de formar una família cristiana, que ni tan sols són conscients de la dignitat que el Cristianisme confereix a la seva pròpia vocació matrimonial. Fora d'això, l'experiència que tinc en l'Opus Dei és molt positiva. Jo acostumo de dir als socis de l'Obra, que el noranta per cent de la seva vocació el deuen als seus pares: perquè els han sabut educar i els han ensenyat a ser generosos. Puc assegurar que en la immensa majoria dels casos —pràcticament en la totalitat— els pares no solament respecten sinó que amen aquesta decisió dels seus fills, i que veuen de seguida l'Obra com una ampliació de

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

la pròpia família. És una de les meves grans alegries, i una comprovació més que, per a ser molt divins, cal ésser també molt humans.

—Hi ha actualment qui sosté la teoria que l'amor ho justifica tot, i d'aquí hom conclou que el prometatge és com un matrimoni a prova. El no seguir allò que consideren imperatius de l'amor, pensen que és una cosa sense autenticitat, retrògrada. Què en pensa, vostè, d'aquesta actitud?

105 Penso allò que ha de pensar una persona honrada, i especialment un cristià: que és una actitud indigna de l'home, i que degrada l'amor humà confonent-lo amb l'egoisme i amb el plaer.

Retrògrads aquells qui no obren o no pensen així? Retrògrad ho és més aviat el qui retrocedeix fins a la selva, no reconeixent cap altre impuls que l'instint. El prometatge ha d'ésser una ocasió d'endinsar-se en l'afecte i en el coneixement mutu. I, com tota escola d'amor, ha d'ésser inspirat no per l'afany de possessió, sinó per un esperit de donació de si mateix, de comprensió, de respecte, de delicadesa. És per això que vaig voler, ara fa una mica més d'un any, regalar a la Universitat de Navarra una imatge de Santa Maria, Mare del Bell Amor: perquè els nois i les noies que freqüenten els cursos d'aquelles Facultats, aprenguin d'Ella la noblesa de l'amor, també de l'amor humà.

Matrimoni a prova? Que en sap poc d'amor el qui parla així! L'amor és una realitat més segura, més real, més humana. És una cosa que no es pot tractar com un producte comercial, que s'experimenta i en acabat s'accepta o es rebutja, segons el caprici, la comoditat o l'interès.

Aquesta manca de criteri és tan lamentable, que ni tan

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

sols sembla necessari de condemnar els qui pensen o els qui obren així, ja que ells mateixos es condemnen a la infecunditat, a la tristesa, a un aïllament desolador que patiran quan tot just hagin passat uns anys. No puc deixar de pregar molt per ells, d'estimar-los amb tota la meva ànima, i de tractar de fer-los comprendre que continuen tenint obert el camí de retorn a Jesucrist: que podran ser sants, cristians íntegres, si s'hi esforcen, perquè no els mancarà ni el perdó ni la Gràcia del Senyor. És llavors solament que comprendran bé què és l'Amor: l'Amor diví, i també l'amor humà noble; i sabran què és la pau, l'alegria, la fecunditat.

—Un gran problema femení és el de les dones solteres. Ens referim a aquelles qui, amb vocació matrimonial, no arriben a casar-se. En no aconseguir-ho, es demanen: ¿Per a què hi som al món? Vostè, què els respondria?

106 Per a què hi som, al món? Per amar Déu amb tot el nostre cor i amb tota la nostra ànima, i per estendre aquest amor a totes les criatures. O bé això sembla poc? Déu no deixa cap ànima abandonada a un destí cec. Per a totes té un designi, les crida totes amb una vocació personalíssima, intransferible.

El matrimoni és camí diví, és vocació. No és, però, ni l'únic camí, ni l'única vocació. Els plans de Déu, per a cada dona, no van lligats necessàriament al matrimoni. ¿Que tenen vocació matrimonial i no arriben a casar-se? En algun cas pot ésser cert, però qui sap si ha estat l'egoisme o l'amor propi el que ha impedit que aquesta crida de Déu s'acomplís; però altres vegades, àdhuc la gran majoria, això pot ser un signe que el Senyor no els ha donat una veritable vocació matrimonial. Sí: els agraden els nens, senten que

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

foren unes bones mares; que donarien el seu cor, fidelment, al seu marit i als seus fills. Però això és normal en tota dona, i també en aquelles qui, per vocació divina, no es casen —podent-ho fer—, per preocupar-se del servei de Déu i de les ànimes.

No s'han casat. Bé: que continuïn, com fins ara, estimant la Voluntat del Senyor, tractant de prop aquest Cor amabilíssim de Jesús, que no abandona ningú, que és sempre fidel, que va tenint cura de nosaltres tota la nostra vida per donar-se a nosaltres ja des d'ara i per sempre.

A més, la dona pot complir la seva missió —com a dona, amb totes les seves característiques femenines, també les afectives de la maternitat— en àmbits diversos de la pròpia família: en d'altres famílies, a l'escola, en obres assistencials, en mil indrets. La societat és, a vegades, molt dura —amb una gran injustícia— amb les que anomena velles solteres: hi ha dones solteres que difonen alegria, pau i eficàcia, al seu entorn: que saben donar-se noblement al servei dels altres, i ser mares, en profunditat espiritual, amb més realitat que moltes d'altres, que només són mares fisiològicament.

—Les preguntes anteriors s'han referit al prometatge; el tema que ara plantejo ja concerneix el matrimoni, ¿quins consells donaria vostè a la dona casada per tal que, en passar els anys, la seva vida matrimonial continuï essent feliç, sense cedir a la monotonia? Potser la qüestió semblarà poc important, però a la Revista es reben moltes cartes de lectores interessades per aquest tema.

107 A mi em sembla que és, efectivament, una qüestió important; i per això també ho són les possibles solucions, malgrat llur modesta aparença.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Perquè en el matrimoni es conservi la il·lusió del començ, la dona ha de mirar de conquistar el seu marit cada dia; i el mateix s'hauria de dir al marit respecte a la seva muller. Cal recuperar l'amor a cada nova jornada, i l'amor es guanya amb sacrifici, amb somriures i també amb picardia. Si el marit arriba a casa cansat de treballar, i la dona comença a enraonar sense mesura, contant-li tot allò que al seu entendre va malament, ¿pot sorprendre algú que el marit acabi perdent la paciència? Aquestes coses menys agradables es poden deixar per a una altra estona més oportuna, quan el marit es trobi menys cansat, amb una millor disposició.

Un altre detall: l'abillament personal. Si un altre sacerdot us digués el contrari, em penso que fóra un mal conseller. Com més anys tingui una persona que ha de viure en el món, més li caldrà prendre interès a millorar no sols la vida interior, sinó —i justament per això— la cura d'*estar presentable:* per bé que, naturalment, sempre en conformitat amb l'edat i amb les circumstàncies. Acostumo a dir, de broma, que les façanes, com més velles són, més necessitat tenen de restauració. És un consell sacerdotal. Una vella dita castellana diu: *la mujer compuesta saca al hombre de otra puerta* —la dona composta distreu l'home d'una altra porta—.

És per això que goso afirmar que les dones tenen la culpa del vuitanta per cent d'infidelitats dels marits, perquè no saben conquistar-los cada dia, no saben tenir detalls amables, delicats. L'atenció de la dona casada s'ha de centrar en el marit i els fills. Així mateix, l'atenció del marit s'ha de centrar en la seva dona i en els seus fills. I a això, cal dedicar-hi temps i esforç, per encertar, per fer-ho bé. Tot allò que faci impossible aquesta labor és dolent, no val.

No hi ha excusa per a no complir aquest deure amable. No cal dir que no és excusa el treball fora de la llar, ni ho és tampoc la mateixa vida de pietat la qual, si no es fa compatible amb les obligacions de cada dia, no és bona, Déu no la vol. La dona casada s'ha d'ocupar primer de la llar. Jo recordo una cobla de la meva terra, que diu: *la mujer que, por la iglesia / deja el puchero quemar, / tiene la mitad de*

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ángel, / de diablo la otra mitad. —La dona que per l'església deixa que es cremi el perol, és mig àngel i mig dimoni. A mi em sembla diable del tot.

—Deixant de banda les dificultats que hi pugui haver entre pares i fills, també són corrents les renyines entre marit i muller, que a vegades arriben a comprometre seriosament la pau familiar. ¿Quins consells donaria vostè als matrimonis?

108 Que s'estimin. I que sàpiguen que tota la vida hi haurà renyines i dificultats que si es resolen amb naturalitat, faran que la tendresa sigui fins i tot més pregona.

Cadascun de nosaltres té el seu caràcter, els seus gustos personals, el seu geni —el seu mal geni, a vegades— i els seus defectes. Cadascú també té coses agradables en la seva personalitat, i per això i per moltes més raons, se'l pot estimar. La convivència és possible quan tothom fa per corregir les pròpies deficiències i procura passar per alt les faltes d'altri: és a dir, quan hi ha amor, que anulla i supera tot allò que falsament podria ser causa de separació o de divergència. En canvi, si es dramatitzen els petits contrastos i mútuament es retreuen els defectes i les equivocacions, aleshores s'acaba la pau i es corre el risc de matar l'afecte.

Els matrimonis tenen gràcia d'estat —la gràcia del sagrament— per a viure totes les virtuts humanes i cristianes de la convivència: la comprensió, el bon humor, la paciència, el perdó, la delicadesa en el tracte mutu. L'important és que no s'abandonin, que no deixin que la nerviositat, l'orgull o les manies personals els dominin. Per això, el marit i la muller han de créixer en vida interior i aprendre de la Sagrada Família a viure amb finor —per un motiu humà i

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

sobrenatural alhora— les virtuts de la llar cristiana. Torno a dir: la Gràcia de Déu no els manca.

Si hi ha algú que diu que no pot aguantar això o allò, que li resulta impossible de callar, és que està exagerant per a justificar-se. Cal demanar a Déu la força de saber dominar el propi caprici; la gràcia, per saber tenir el domini de si mateix. Perquè els perills d'un enuig són aquí: que hom perdi el control, i que les paraules puguin omplir-se d'amargor, i que arribin a ofendre i per bé que tal vegada no es desitjava, a ferir i fer mal.

Cal aprendre a callar, a esperar i a dir les coses d'una manera positiva, optimista. Quan és ell qui s'enfada és el moment que ella sigui especialment pacient, fins que torni a venir la serenitat; o al revés. Si hi ha afecte sincer i preocupació d'augmentar-lo, és molt difícil que ambdós es deixin dominar pel *mal humor* a la mateixa hora...

Una altra cosa molt important: ens hem d'avesar a pensar que mai no tenim *tota* la raó. Àdhuc es pot dir que en assumptes d'ordinari opinables, mentre s'està més segur de tenir tota la raó, tant més indubtable és que no la tenim. En discórrer així, és més senzill de rectificar després i, si fa falta, demanar perdó, que és la millor manera d'acabar un enuig: així s'arriba a la pau i a l'afecte. No us animo a la baralla, però és raonable que ens barallem alguna vegada amb aquells qui més estimem, que són els qui habitualment viuen amb nosaltres. No ens barallem pas amb el *rei de l'Índia*. Així, doncs, aquestes petites renyines entre els esposos, si no són freqüents —i cal procurar que no ho siguin— no denoten falta d'amor, i poden ajudar, fins i tot, a augmentar-lo.

Un últim consell: que no tinguin mai renyines davant els fills: per aconseguir-ho, bastarà que es posin d'acord amb una paraula determinada, amb una mirada, un gest. Ja tindran raons després, amb més serenitat, si no són capaços d'evitar-ho. La pau conjugal ha de ser l'ambient de la família, perquè és la condició necessària per a una educació profunda i eficaç. Que els nens vegin en els seus pares un exem-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ple de donació de si mateixos, d'amor sincer, d'ajuda mútua, de comprensió; i que les petiteses de la vida diària no els ocultin la realitat d'un afecte, que és capaç de superar qualsevol cosa.

Hi ha vegades que ens creiem massa importants. Tots ens enutgem de tant en tant; uns cops perquè cal, i d'altres, perquè ens manca esperit de mortificació. L'important és demostrar que aquests enuigs no trenquen l'afecte, i recomençar després la intimitat familiar amb un somriure. En un mot, que marit i muller visquin estimant-se l'un a l'altre, i estimant els seus fills, perquè així estimen Déu.

—Passant a un tema molt concret: s'acaba d'anunciar l'obertura a Madrid d'una Escola-residència dirigida per la Secció femenina de l'Opus Dei, la qual es proposa crear un ambient de família i proporcionar una formació completa a les empleades de la llar, qualificant-les en llur professió. ¿Quina influència creu vostè que poden tenir sobre la societat, aquesta mena d'activitats de l'Opus Dei?

109 Aquesta obra apostòlica —n'hi ha moltes de semblants que menen les associades de l'Opus Dei, que treballen conjuntament amb altres persones que no són de la nostra Associació— té com a fi principal el de dignificar l'ofici de les empleades de la llar, de manera que puguin realitzar el seu treball amb sentit científic. Dic amb *sentit científic,* perquè cal que el treball a la llar es faci com allò que és: una veritable professió.

Cal no oblidar que aquest treball s'ha volgut presentar com una cosa humiliant. No és cert: eren humiliants, sens dubte, les condicions en les quals molts cops es desenrotllava aquesta feina. I humiliants continuen essent avui a vegades:

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

perquè treballen segons el caprici de senyors arbitraris, sense garanties de drets en favor dels seus servidors, amb una escassa retribució econòmica, sense estimació. Cal exigir el respecte d'un contracte de treball adequat, amb seguretats clares i precises; cal establir netament els drets i els deures de cada part.

Ultra aquestes garanties jurídiques, cal també que la persona que presti aquest servei estigui *capacitada,* professionalment preparada. He dit servei —per bé que el mot avui no agrada— perquè tota tasca social ben feta és això, un servei estupend: tant la feina de l'empleada de la llar com la del professor o bé del jutge. Solament no és servei el treball de qui tot ho condiciona al seu propi benestar.

El treball a la llar és una cosa de cabdal importància! Fora d'això, tots els treballs poden tenir la mateixa qualitat sobrenatural: no hi ha feines grans o petites; totes són grans si es fan per amor. Aquelles que hom té com a grans s'empetiteixen, quan es perd el sentit cristià de la vida. En canvi, hi ha coses, aparentment petites, que poden ser molt grans per raó de les conseqüències reals que tenen.

Per mi, és igual d'important el treball d'una filla meva, associada de l'Opus Dei, que sigui empleada de la llar, com el treball d'una filla meva que tingui un títol nobiliari. En ambdós casos, només m'interessa que el treball que duen a terme sigui mitjà i ocasió de santificació personal i aliena: i serà més important encara la labor de la persona que, en la seva pròpia ocupació i en el seu propi estat, es vagi fent més santa i compleixi amb més amor la missió que ha rebut de Déu.

Davant Déu, té la mateixa categoria aquella que és catedràtic d'una universitat, com la que treballa com a dependenta d'un comerç o com a secretària o bé com a obrera o com a pagesa: totes les ànimes són iguals. Solament que a vegades són més belles les ànimes de les persones més senzilles, i sempre són més agradables al Senyor aquelles qui es tracten amb més intimitat amb Déu Pare, amb Déu Fill i amb Déu Esperit Sant.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Amb aquesta Escola que s'ha obert a Madrid, es poden fer moltes coses: una autèntica i eficaç ajuda a la societat, en una tasca important; i una labor cristiana en el si de la llar, duent alegria, pau i comprensió a les cases. Jo parlaria hores d'aquest tema, però ja n'hi ha prou amb el que he dit per a veure que jo entenc el treball a la llar com un ofici d'una transcendència molt particular, perquè amb ell es pot fer molt de bé o molt de mal a la mateixa entranya de les famílies. Esperem que sigui molt de bé: no mancarà qui, amb categoria humana, amb competència i amb il·lusió apostòlica, farà d'aquesta professió una feina alegre, d'eficàcia immensa en tantes llars del món.

—Circumstàncies d'índole molt diversa, i exhortacions i ensenyances del Magisteri de l'Església, han creat i estimulat una profunda inquietud social. Es parla molt de la virtut de la pobresa, com a testimoniatge. ¿Com pot viure-la una dona de sa casa, que ha de proporcionar a la seva família un just benestar?

110 *S'anuncia l'Evangeli als pobres* (Mt 11, 6), llegim en l'Escriptura, precisament com un dels signes que fan conèixer l'arribada del Regne de Déu. Qui no ami i visqui la virtut de la pobresa, no té l'esperit de Crist. I això val per a tothom: tant per a l'anacoreta que es retira al desert, com per al cristià corrent que viu enmig de la societat humana, usant dels recursos d'aquest món, o bé mancant-li'n molts.

Aquest és un tema en el qual m'agradaria deturar-me una mica, perquè no sempre es predica avui la pobresa de forma que el seu missatge arribi a la vida. Sens dubte amb bona voluntat, però sense haver copsat del tot el sentit dels temps, hi ha qui predica una pobresa que és fruit d'una elucubració

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

intellectual, que té certs senyals aparatosos exteriors i alhora enormes deficiències interiors i a vegades també externes.

Fent-me ressò d'una expressió del profeta Isaïas —*discite benefacere* (1, 17)—, m'agrada dir que *cal aprendre a viure tota virtut,* i potser molt especialment la pobresa. Cal aprendre a viure-la, per tal que no quedi reduïda a un ideal sobre el qual es pot escriure molt, però que ningú no realitza seriosament. Cal fer veure que la pobresa és invitació que el Senyor adreça a cada cristià, i que és, doncs, una crida concreta que ha d'informar tota la vida de la humanitat.

Pobresa no és misèria, i molt menys encara brutícia. Primer, perquè allò que defineix el cristià no són tant les condicions exteriors de la seva existència, com l'actitud del seu cor. Però a més, i aquí ens acostem a un punt molt important del qual depèn una recta comprensió de la vocació laical, perquè la pobresa no es defineix per la simple renúncia. El testimoniatge de pobresa que es demana als cristians pot ser, en determinades ocasions, el d'abandonar-ho tot, el d'afrontar un ambient que no té altres horitzons que els del benestar material, i proclamar així amb un gest estentori que no hi ha res que sigui bo si s'avantposa a Déu. Però, ¿és aquest el testimoniatge que d'ordinari demana avui l'Església? ¿No és veritat que exigeix de donar també testimoniatge explícit d'amor al món, de solidaritat amb els homes?

A vegades es reflexiona sobre la pobresa cristiana, tenint com a principal punt de referència els religiosos, dels qui és propi, sempre i a tot arreu, donar un testimoniatge públic, oficial; així es corre el risc de no adonar-se del caràcter específic d'un testimoniatge laical, donat des de dintre, amb la senzillesa de les coses ordinàries.

Tot cristià corrent ha de fer compatibles, en la seva vida, dos aspectes que a primer cop d'ull poden semblar contradictoris. *Pobresa real,* que es noti i es toqui —feta de coses concretes—, que sigui una professió de fe en Déu, una manifestació que el cor no es satisfà amb les coses creades, sinó que aspira al Creador, que desitja omplir-se d'amor de Déu, i donar després a tothom aquest mateix amor. I, al mateix

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

temps, *ésser un més entre els seus germans els homes,* en la vida dels quals participa, amb els quals s'alegra, amb els quals col·labora, estimant el món i totes les coses bones que hi ha en el món, utilitzant totes les coses creades per resoldre els problemes de la vida humana, i per establir l'ambient espiritual i material que facilita el desenvolupament de les persones i de les comunitats.

Assolir la síntesi entre aquests dos aspectes és, en bona part, qüestió personal, qüestió de vida interior, per jutjar en cada moment, per trobar en cada cas allò que Déu ens demana. No vull, doncs, donar regles fixes, però sí unes orientacions generals, referint-me especialment a les mares de família.

111 Sacrifici: és aquí on rau, en gran part, la realitat de la pobresa. És saber prescindir del que és superflu, mesurat no tant per les regles teòriques com pel que ens diu aquesta veu interior, que ens fa adonar que s'està infiltrant l'egoisme o la comoditat indeguda. El confort en el seu sentit positiu, no és luxe ni voluptuositat, sinó fer la vida agradable a la pròpia família, i als altres, per tal que tots puguin servir Déu millor.

La pobresa està en veure's veritablement deslligat de les coses terrenals; en soportar amb alegria les incomoditats, si n'hi ha, o la falta de mitjans. A més, és saber tenir tot el dia *fermat* a un horari elàstic en el qual no manqui, com a temps principal —ultra les normes diàries de pietat— el repòs degut, la tertúlia familiar, la lectura, l'estona dedicada a una afició d'art, de literatura, o de qualsevol altra distracció noble: omplint les hores amb una feina útil, fent les coses el millor possible, vivint els petits detalls d'ordre, de puntualitat, de bon humor. En una paraula, trobant espai per al servei als altres i per a si mateixa: sense oblidar que tots els homes, totes les dones —i no sols els materialment pobres— tenen l'obligació de treballar: la riquesa, la situació de benestar econòmic és un senyal que s'està més obligat a sentir la responsabilitat de la societat entera.

És l'amor que dóna sentit al sacrifici. Tota mare sap bé

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

què és sacrificar-se pels seus fills: no està solament a concedirlos unes hores, sinó a gastar en llur benefici tota la vida. Viure pensant en els altres, usar de les coses de tal manera que hi hagi quelcom a oferir als altres: tot això són dimensions de la pobresa, que garanteixen el deseiximent efectiu.

Per una mare, és important no sols viure així, sinó ensenyar a viure així els seus fills: educar-los, fomentant en ells la fe, l'esperança optimista i la caritat; ensenyar-los a superar l'egoisme i a ocupar una part del seu temps amb generositat al servei dels menys afortunats, participant en tasques, adients a la seva edat, en les quals es posi de manifest un afany de solidaritat humana i divina.

Resumint: que cadascú visqui complint la seva vocació. Per mi, els millors models de pobresa han estat sempre aquests pares i aquestes mares de família nombrosa i pobra, que es desfan pels seus fills, i que amb el seu esforç i amb la seva constància —moltes vegades mancats de veu per a dir a ningú que pateixen necessitats— fan anar els seus endavant, creant una llar alegre on tots aprenen a estimar, a servir, a treballar.

—En el curs d'aquesta entrevista hi ha hagut ocasió de comentar aspectes importants de la vida humana i específicament de la vida de la dona; i d'advertir com els avalua l'esperit de l'Opus Dei. ¿Podria dir-nos, per acabar, com considera que s'ha de promoure el paper de la dona en la vida de l'Església?

112 No puc amagar que, en respondre a una pregunta d'aquest tipus, sento la temptació —contrària a la meva pràctica habitual— de fer-ho d'una forma polèmica. Perquè hi ha algunes persones que empren aquest llenguatge d'una manera clerical, usant la paraula Església com a sinònim d'alguna

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

cosa que pertany a la clerecia, a la Jerarquia eclesiàstica. I així, per participació en la vida de l'Església, entenen solament o principalment l'ajuda prestada a la vida parroquial, la collaboració en associacions *amb mandat* de la Sagrada Jerarquia, l'assistència activa en les funcions litúrgiques, i coses d'aquesta mena.

Els qui així pensen obliden en la pràctica —encara que ho proclamin en la teoria— que l'Església és la totalitat del Poble de Déu, el conjunt de tots els cristians; que, per tant, allà on hi ha un cristià que s'esforça a viure en nom de Jesucrist, allà està present l'Església.

Amb això jo no pretenc pas de minimizar la importància de la collaboració que la dona pot prestar a la vida de l'estructura eclesiàstica. La considero, al contrari, imprescindible. He dedicat la meva vida a defensar la plenitud de la vocació cristiana del laicat, dels homes i de les dones corrents que viuen enmig del món, i, per tant, a procurar el ple reconeixement teològic i jurídic de llur missió en l'Església i en el món.

Només vull fer notar que hi ha qui promou una *reducció injustificada* d'aquesta collaboració, i assenyalar que el cristià corrent, home o dona, pot complir la seva missió específica, també la que li correspon dins l'estructura eclesial, solament si no es *clericalitza,* si continua essent secular, corrent, persona que viu en el món i que participa en els afanys del món.

És als milions de dones i homes cristians que omplen la terra que els correspon dur Crist a totes les activitats humanes, anunciant amb llurs vides que Déu estima tothom i que vol salvar tothom. Per això, la millor manera de participar en la vida de l'Església, la més important i la que, en tot cas, ha d'anar pressuposada en totes les altres, és la de ser íntegrament cristians allà on són en la vida, on els ha dut llur vocació humana.

Quant que m'emociona pensar en tants de cristians i cristianes que, potser sense proposar-s'ho d'una manera específica, viuen amb senzillesa la seva vida ordinària, procurant

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

encarnar-hi la Voluntat de Déu! Donar-los consciència de l'excelsitud de la seva vida; revelar-los que això, que apareix sense importància, té un valor d'eternitat; ensenyar-los a escoltar més atentament la veu de Déu, que els parla a través d'esdeveniments i de situacions, és cosa de la qual l'Església té avui una necessitat urgent: perquè és a això que Déu l'apressa.

Cristianitzar des de dins el món sencer, mostrant que Jesucrist ha redimit tota la humanitat; és aquesta la missió del cristià. I la dona hi participarà de la manera que li és pròpia, tant en la llar com en les altres ocupacions que tingui, realitzant les peculiars virtualitats que li corresponen.

Així, doncs, el principal és que com Santa Maria —dona, Verge i Mare— visquin de cara a Déu, pronunciant aquest *fiat mihi secundum verbum tuum* (Lc 1, 38), faci's en mi segons la teva paraula, del qual depèn la fidelitat a la personal vocació, única i intransferible en cada cas, que ens farà ésser cooperadors de l'obra de salvació que Déu realitza en nosaltres i en el món sencer.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ESTIMAR EL MÓN APASSIONADAMENT (*)

113 Acabeu d'escoltar la lectura solemne dels dos textos de la Sagrada Escriptura corresponents a la Missa de la Domínica XXI després de la Pentecosta. L'haver escoltat la paraula de Déu ja us situa dins l'àmbit en el qual es volen moure aquestes paraules meves que us estic adreçant, paraules de sacerdot, dites davant d'una gran família de fills de Déu en la seva Església Santa. Paraules, doncs, que desitgen ser sobrenaturals, missatgeres de la grandesa de Déu i de les seves misericòrdies envers els homes: paraules que us preparin per a la impressionant Eucaristia que avui celebrem al *campus* de la Universitat de Navarra.

Considereu per uns instants aquest fet que us acabo d'esmentar. Celebrem la Sagrada Eucaristia, el sacrifici sacramental del Cos i Sang del Senyor, aquest misteri de fe que lliga a si mateix tots els altres misteris del Cristianisme. Celebrem, doncs, l'acció més sagrada i transcendent que els homes, per

(*) Homilia dita al «campus» de la Universitat de Navarra el 8-10-1967.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

la gràcia de Déu, podem realitzar en aquesta vida: combregar amb el Cos i la Sang del Senyor ve a ser, en un cert sentit, com desfer-nos de les lligadures de terra i de temps, per arribar ja a estar amb Déu en el Cel, on el mateix Crist eixugarà les llàgrimes dels nostres ulls i on no hi haurà ni mort, ni plor, ni clams d'angoixa, perquè el món vell s'haurà acabat [1].

Aquesta veritat tan consoladora i profunda, aquesta significació escatològica de l'Eucaristia, com solen denominar-la els teòlegs, podria, amb tot, ésser malentesa: ho ha estat sempre que hom ha volgut presentar l'existència cristiana com a cosa solament *espiritual* —espiritualista, voldria dir—, pròpia de gent *pura,* extraordinària, que no es fa amb les coses menyspreables d'aquest món, o bé que les tolera, tirant llarg, com a cosa necessàriament juxtaposada a l'esperit, mentre vivim aquí.

Quan hom veu les coses així, el temple esdevé el lloc per antonomàsia de la vida cristiana; i ser cristià és, llavors, anar al temple, prendre part en cerimònies sagrades, incrustar-se en una sociologia eclesiàstica, en una mena de *món* segregat, que es presenta a si mateix com l'antesala del cel, mentre el món corrent fa la seva via. La doctrina del Cristianisme, la vida de la gràcia, passarien, així, com gairebé fregant el progrés atrafegat de la història humana sense, però, trobar-s'hi.

Aquest matí d'octubre, mentre ens preparem a endinsarnos en el memorial de la Pasqua del Senyor, responem *que no,* simplement, a aquesta visió deformada del Cristianisme. Reflexioneu, un moment, en el marc de la nostra Eucaristia, de la nostra Acció de Gràcies: ens trobem en un temple singular; diria's que la nau és el *campus* universntari; el retaule, la Biblioteca de la Universitat; allà, la maquinària que alça nous edificis; i a dalt, el cel de Navarra...

¿No us confirma aquesta enumeració, d'una manera plàstica i inoblidable, que el veritable *lloc* de la vostra existència és la vida ordinària? Fills meus, allà on hi ha els vostres

1. Cf Ap 21, 4.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

germans els homes, allà on són les vostres aspiracions, el vostre treball, els vostres amors, allà és el lloc del vostre encontre quotidià amb Crist. És enmig de les coses més materials de la terra on hem de santificar-nos, servint Déu i tots els homes.

14 Ho he anat ensenyant constantment amb paraules de la Sagrada Escriptura: el món no és dolent, perquè ha sortit de les mans de Déu, perquè és criatura seva, perquè Jahvè l'esguardà i veié que era bo[2]. Som nosaltres els homes que el fem dolent i lleig, amb els nostres pecats i les nostres infidelitats. No en dubteu, fills meus: qualsevol mena d'evasió de les honestes realitats diàries és, per a vosaltres, homes i dones del món, cosa oposada a la voluntat de Déu.

Al contrari, heu d'entendre ara —amb claredat nova— que Déu ens crida a servir-lo *en i des de* les feines civils, materials, seculars de la vida humana: en un laboratori, al quiròfan d'un hospital, a la caserna, a la càtedra universitària, a la fàbrica, al taller, al camp, a la llar familiar, i en tot l'immens panorama del treball, és allà on Déu ens espera cada dia. Sapigueu-ho bé: en les situacions més comunes hi ha quelcom de sant, de diví, amagat que pertoca a cadascun de nosaltres de descobrir.

Jo solia dir a aquells universitaris i a aquells treballadors que venien a mi cap allà els anys trenta, que havien de saber *materialitzar* la vida espiritual. Els volia apartar així de la temptació, tan freqüent llavors i ara, de portar com una doble vida: d'una banda, la vida interior, la vida de relació amb Déu; i de l'altra, diferent i separada, la vida familiar, professional i social, plena de petites realitats terrenals.

Que no, fills meus! No hi pot haver una doble vida, no podem ser com esquizofrènics si volem ser cristians: hi ha una vida única, feta de carn i d'esperit, i és aquesta que —en l'ànima i en el cos— ha de ser santa i plena de Déu. Aquest Déu invisible ens el trobem en les coses més visibles i materials.

No hi ha cap altre camí, fills meus: o bé sabem trobar

2. Cf Gn 1, 7 i ss.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

el Senyor en la nostra vida ordinària, o bé no el trobarem mai. Per això us puc dic que la nostra època necessita restituir, a la matèria i a les situacions que semblen més vulgars, el seu sentit noble i original, posar-les al servei del Regne de Déu, espiritualitzar-les i fer-ne un mitjà i una ocasió del nostre encontre continu amb Jesucrist.

115 L'autèntic sentit cristià, que professa la resurrecció de tota carn, s'ha encarat sempre, com és lògic, amb la *desencarnació,* sense por de ser titllat de materialisme. És lícit, doncs, parlar d'un *materialisme cristià* que s'oposi audaçment als materialismes tancats a l'esperit.

¿Què són els sagraments —vestigis de l'Encarnació del Verb, com van dir els antics— sinó la més clara manifestació d'aquest camí que Déu ens ha triat per santificar-nos i durnos cap al Cel? ¿Que no ho veieu que cada sagrament és l'amor de Déu, amb tota la seva empenta creadora i redemptora, que se'ns dóna fent servir mitjans materials? ¿Què és aquesta Eucaristia —ja imminent— sinó el Cos i la Sang adorables del nostre Redemptor que se'ns ofereix a través de la humil matèria d'aquest món —vi i pa—, a través dels *elements de la naturalesa, conreats per l'home,* tal com el darrer Concili Ecumènic ha volgut recordar? [3]

Hom entén, fills, per què l'Apòstol va poder escriure: *Tot és vostre, vosaltres sou de Crist, i Crist de Déu* [4]. Es tracta d'un moviment ascendent que l'Esperit Sant, difós en els nostres cors, vol provocar en el món: des de la terra fins a la glòria del Senyor. I per tal que es veiés ben clar que, en aquest moviment, hi va inclòs fins i tot allò que sembla més prosaic, Sant Pau també va escriure: Tant si mengeu com si beveu, feu-ho tot a glòria de Déu [5].

116 Aquesta doctrina de la Sagrada Escriptura que es troba —com sabeu— dins el mateix moll de l'esperit de l'Opus Dei, us ha de dur a fer el vostre treball amb perfecció, a

---

3. Cf *Gaudium et Spes,* 38.
4. 1C 3, 22-23.
5. 1C 10, 31.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

estimar Déu i els homes posant amor a les coses petites de la vostra jornada habitual, descobrint aquesta *cosa divina* que s'amaga en els detalls. Que bé que s'hi encaixen, aquí, aquells versos del poeta de Castella: Despacito y buena letra: / el hacer las cosas bien / importa más que el hacerlas[6]. Poc a poc i bona lletra: el fer les coses bé és més important que el fer-les.

Us asseguro, fills meus, que quan un cristià fa amb amor allò que és més intranscendent de les accions de cada dia, justament allò traspua la transcendència de Déu. Per això us he repetit, amb un martelleig constant, que la vocació cristiana consisteix a fer hendecasíllabs amb la prosa de cada dia. Sembla, fills meus, que és a la línia de l'horitzó on s'ajunten el cel i la terra; mes no és així: on veritablement s'ajunten és en els vostres cors, quan viviu santament la vida ordinària...

Viure santament la vida ordinària, us acabo de dir. I amb aquests mots vull referir-me a tot el programa del vostre quefer cristià. Deixeu-vos, doncs, de somnis, de falsos idealismes, de fantasies, d'allò que acostumo a dir la *mística del tant de bo* —tant de bo que no m'hagués casat, tant de bo que no tingués aquesta professió, tant de bo que tingués més salut, tant de bo que fos jove, tant de bo que fos vell! ...— i, en canvi, ateniu-vos sòbriament a la realitat més material i immediata, que és on es troba el Senyor: *Mireu-me les mans i els peus, que sóc jo mateix,* va dir Jesús ressuscitat. *Palpeu-me i mireu, que un esperit no té carn ni ossos com veieu que tinc jo*[7].

Són molts els aspectes de l'ambient secular, dins el qual us moveu, que s'il·luminen partint d'aquestes veritats. Penseu, per exemple, en la vostra actuació com a ciutadans en la vida civil. Un home sabedor que el món, i no solament el temple, és el lloc del seu encontre amb Crist, estima aquest

---

6. A. Machado. *Poesías completas.* CLXI. - *Proverbios y cantares* XXIV. Espasa-Calpe. Madrid, 1940.
7. Lc 24, 39.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

món, mira de tenir una bona preparació intellectual i professional, va formant-se —amb llibertat plena— els seus propis criteris sobre els problemes del medi en què actua i pren, conseqüentment, les seves pròpies decisions que, a més, en ser les d'un cristià, provenen d'una reflexió personal que prova humilment de copsar la voluntat de Déu en tots aquests detalls de la vida, grans i petits.

117 Però a aquest cristià mai no li passa pel cap de creure o de o de dir que ell baixa del temple al món per representar l'Església, i que les seves solucions són les *solucions catòliques* d'aquells problemes. No pot ser, això, fills meus! Això fóra clericalisme, *catolicisme oficial* o com vulgueu anomenar-ho. Sigui com sigui, és fer violència a la naturalesa de les coses. Cal que difongueu pertot arreu una veritable *mentalitat laical* que vagi a parar a tres conclusions:

a tenir prou honradesa per afrontar la pròpia responsabilitat personal;

a ser prou cristians per respectar els germans en la fe que proposen, en matèries opinables, solucions altres que la que cadascun de nosaltres sosté;

i a ésser prou catòlics per no servir-se de la nostra Mare l'Església, barrejant-la amb bàndols humans.

Es veu clar que en aquest terreny, com en tots, no podríeu pas dur a terme aquest programa de viure santament la vida ordinària, si no gaudíssiu de tota la llibertat que us reconeixen, alhora, l'Església i la vostra dignitat d'homes i de dones creats a semblança de Déu. La llibertat personal és essencial en la vida cristiana. No oblideu, però, fills meus, que jo sempre parlo d'una llibertat responsable.

Interpreteu, doncs, els meus mots com el que són: una crida perquè exerciu, cada dia! i no solament en situacions d'emergència, els vostres drets; i perquè compliu noblement les vostres obligacions com a ciutadans —en la vida política, econòmica, universitària, professional— assumint amb valentia totes les conseqüències de les vostres decisions lliures bo i carregant la independència personal que us pertoca. I aquesta cristiana *mentalitat laical* us permetrà de fugir de tota

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

intolerància, de tot fanatisme —ho diré d'una manera positiva—, us farà conviure en pau amb tots els vostres conciutadans, i també us farà fomentar la convivència en els diversos ordres de la vida social.

118 Sé que no cal que faci memòria d'allò que fa tants anys, vaig repetint. Aquesta doctrina de llibertat ciutadana, de convivència i de comprensió, és part molt principal del missatge que l'Opus Dei difon. ¿És que hauré d'afirmar novament que els homes i dones que volen servir Jesucrist a l'Obra de Déu són, simplement, *ciutadans com els altres,* que s'esforcen a viure amb una seriosa responsabilitat, fins a les últimes conclusions, la seva vocació cristiana?

Res no distingeix els meus fills dels seus conciutadans. Altrament, fora de la Fe, no tenen res en comú amb els membres de les congregacions religioses. Estimo els religiosos, i en venero i admiro les clausures, els apostolats, l'apartament del món —el seu *contemptus mundi*—, que són *altres* signes de santedat a l'Església. Però el Senyor no m'ha donat vocació religiosa i desitjar-la per a mi fóra un desordre. Cap autoritat de la terra no podrà obligar-me a fer-me religiós, com tampoc cap autoritat no em podrà forçar a contreure matrimoni. Sóc sacerdot secular: sacerdot de Jesucrist, que ama el món amb apassionament.

119 Aquells qui han seguit Jesucrist —amb mi, pobre pecador— són: un petit tant per cent de sacerdots, que abans han exercit una professió o un ofici laical; un gran nombre de sacerdots seculars de moltes diòcesis del món —que així confirmen la seva obediència als seus Bisbes respectius, i el seu amor i l'eficàcia del seu treball diocesà—, sempre amb els braços estesos en creu per fer cabre totes les ànimes dins els seus cors, i que estan com jo, enmig del carrer, en el món, i l'estimen; i la gran multitud formada per homes i dones de diferents nacions, diferents llengües, diferents races, que viuen del seu treball professional, casats la majoria, solters molts d'altres, els quals participen, amb els seus conciutadans, en la greu tasca de fer més humana i més justa la societat temporal; en la lluita noble dels afanys de cada dia, amb res-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

ponsabilitat personal —ho torno a dir—, experimentant amb els altres homes, colze a colze, èxits i fracassos, fent per complir els seus deures i per exercir els seus drets socials i cívics. I tot amb naturalitat, com qualsevol cristià conscient, sense mentalitat de selectes, fosos en la massa dels seus collegues, mentre procuren captar les lluïssors divines que reverberen en les realitats més vulgars.

Les obres que, quant a Associació, promou l'Opus Dei, també tenen aquests trets eminentment seculars: no són obres eclesiàstiques. No gaudeixen de cap representació oficial de la Sagrada Jerarquia de l'Església. Són obres de promoció humana, cultural, social, dutes a terme per ciutadans que procuren il·luminar-les amb la claror de l'Evangeli i caldejar-les amb l'amor de Crist. Un detall us ho farà veure clar: l'Opus Dei, per exemple, no té ni tindrà mai com a missió el regir Seminaris diocesans, on els Bisbes, *instituïts per l'Esperit Sant*[8] preparen els seus futurs sacerdots.

120 En canvi, l'Opus Dei fomenta centres de formació obrera, de capacitació camperola, d'ensenyança primària, mitja i universitària, i tantes i tan variades altres labors, arreu del món, perquè el seu afany apostòlic —ho vaig escriure fa un grapat d'anys— és una mar sense vores.

Però, ¿com em puc estendre en aquesta matèria si la vostra mateixa presència ja és més eloqüent que un llarg discurs? Vosaltres, Amics de la Universitat de Navarra, sou part d'un poble que sap que està compromès en el progrés de la societat, a la qual pertany. El vostre cordial encoratjament, la vostra oració, el vostre sacrifici i les vostres aportacions no segueixen els camins d'un confessionalisme catòlic: aportant la vostra cooperació, sou un testimoniatge clar d'una recta consciència ciutadana, que es preocupa pel bé comú temporal; doneu fe que una Universitat pot sorgir de les energies del poble i ésser sostinguda pel poble.

En aquesta ocasió vull agrair una altra vegada la colla-

---

8. Ac 20, 28.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

boració que presten a la nostra Universitat la meva nobilíssima ciutat de Pamplona, la gran i ferma regió navarresa; els Amics que han vingut de tota la geografia espanyola i —ho dic amb una emoció particular— els no espanyols, i fins i tot els no catòlics i els no cristians, que han entès, demostrant-ho amb fets, la intenció i l'esperit d'aquesta empresa.

A tots es deu el que la Universitat sigui un focus, cada cop més viu, de llibertat cívica, de preparació intellectual, d'emulació professional, i un estímul per a l'ensenyament universitari. El vostre sacrifici generós rau a la base de la labor universal que cerca l'increment de les ciències humanes, la promoció social, la pedagogia de la Fe.

Això que acabo d'assenyalar, ho ha vist clarament el poble navarrès, que reconeix també en la seva Universitat aquest factor de promoció econòmica per a la regió i, especialment, de promoció social, que ha permès a tants fills seus un accés a les professions intellectuals, cosa que altrament fóra àrdua i, en certs casos, impossible. L'haver entès el paper que la Universitat hauria de fer en la seva vida, és segur que ha estat la causa del suport que Navarra li ha prestat des del començament: suport que, no cal dir-ho, haurà de ser cada cop més ample i generós.

121 Continuo mantenint l'esperança —perquè respon a un criteri just i a la realitat vigent a tants països—, que arribarà un moment en el qual l'Estat espanyol contribuirà pel seu cantó a alleujar les càrregues d'una tasca que no persegueix cap mena de profit privat, sinó que, al contrari, per estar consagrada totalment al servei de la societat, procura treballar eficaçment per la prosperitat present i futura de la nació.

I ara, fills i filles, deixeu que em deturi en un altre aspecte —particularment entranyable— de la vida ordinària. Em refereixo a l'amor humà, a l'amor net entre un home i una dona, al prometatge, al matrimoni. He de dir un altre cop que aquest sant amor humà no és res que sigui permès, tolerat, al costat de les veritables activitats de l'esperit, tal com es podria insinuar en els falsos espiritualismes alludits abans. Ja fa prop de quaranta anys que vaig predicant tot el

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

contrari, de paraula i per escrit, i aquells qui no ho comprenien sembla que ja comencen a entendre-ho.

L'amor que porta al matrimoni i a la família, pot ser també un camí diví, vocacional, meravellós, canal per a una completa dedicació al nostre Déu. Feu les coses amb perfecció, us he recordat, poseu amor en les petites activitats de la jornada, descobriu —insisteixo— aquest *quelcom diví* que s'amaga en els detalls. Tota aquesta doctrina troba un lloc especial en l'espai vital, on s'encasta l'amor humà.

Ja ho sabeu, professors, alumnes, i tots els qui consagreu el vostre quefer a la Universitat de Navarra: he encomanat els vostres amors a Santa Maria, Mare del Bell Amor. I aquí teniu l'ermita que hem construït amb devoció, al *campus* universitari, porquè reculli les vostres oracions i l'oblació d'aquest amor estupend i net, que Ella beneeix.

¿Que no ho sabeu que el vostre cos és el temple de l'Esperit Sant, que heu rebut de Déu, i que no us pertanyeu?[9] Quantes vegades, davant la imatge de la Verge Santa, de la Mare de Déu del Bell Amor, respondreu amb una afirmació joiosa a la pregunta de l'Apòstol: sí! ho sabem i ho volem viure amb el vostre ajut poderós, oh Verge Mare de Déu.

L'oració contemplativa brollarà de vosaltres cada vegada que mediteu sobre aquesta realitat impressionant: una cosa tan material com el meu cos ha estat elegida per l'Esperit Sant per fer-hi estada... ja no em pertanyo... el meu cos i la meva ànima —tot el meu ser— són de Déu... I aquesta oració serà rica de resultats pràctics, derivats de la gran conseqüència que el mateix Apòstol proposa: *Glorifiqueu Déu en el vostre cos*[10].

122 D'altra banda, no podeu desconèixer que només d'entre els qui entenen i avaluen en tota la seva profunditat això que tot just hem considerat de l'amor humà, pot sorgir aquesta altra comprensió inefable de la qual parlava Jesús[11], que és

9. 1C 6, 19.
10. 1C 6, 20.
11. Cf Mt 19, 11.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

un pur do de Déu i que impulsa a lliurar el cos i l'ànima al Senyor, a oferir-li el cor indivís, sense la mediació de l'amor terrenal.

123 He d'acabar, ja, fills meus. Al començament us he dit que la meva paraula volia anunciar-vos alguna cosa de la grandesa i de la misericòrdia de Déu. Em penso que ho he aconseguit parlant-vos de viure santament la vida ordinària: perquè una vida santa enmig de la realitat secular —sense fressa, amb senzillesa, amb veracitat— ¿no és avui potser la manifestació més commovedora de les *magnalia Dei* [12], d'aquestes portentoses misericòrdies que Déu ha obrat sempre i que mai no deixa d'obrar, per la salvació del món?

Ara jo us demano amb el salmista, que us uniu a la meva oració i a la meva lloança: *Magnificate Dominum mecum, et extollamus nomen eius simul* [13]; magnifiqueu amb mi el Senyor, i enaltim el seu nom tots plegats. És a dir, visquem de la Fe, fills meus.

Prenem l'escut de la Fe, el casc de salvació, i l'espasa de l'esperit que és la Paraula de Déu. Així ens anima l'Apòstol Sant Pau en l'epístola als Efesis [14], que fa uns moments que es proclamava litúrgicament.

Fe, virtut de la qual n'estem tan necessitats els cristians, especialment aquest Any de la Fe que ha promulgat el nostre estimadíssim Sant Pare el Papa Pau VI: perquè sense la Fe, manca el mateix fonament per a la santificació de la vida ordinària.

Fe viva, en aquests moments que ens acostem al *mysterium fidei* [15], a la Sagrada Eucaristia; perquè anem a participar d'aquesta Pasqua del Senyor, que resumeix i realitza les misericòrdies de Déu envers els homes.

Fe, fills meus, per a confessar que d'aquí una mica, sobre aquesta ara, es renovarà *l'obra de la nostra Redempció* [16]. Fe

---

12. Ecli 18, 4.
13. Ps 33, 4.
14. Ef 6, 11 i ss.
15. 1Tm 3, 9.
16. Secreta de la Domínica IX després de la Pentecosta.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

per a assaborir el Credo i experimentar, entorn d'aquest Altar i en aquesta Assemblea, la presència de Crist, que ens fa *cor unum et anima una*[17], un sol cor i una sola ànima; i ens transforma en família, en Església una, santa, catòlica, apostòlica i romana, que per nosaltres és tant com dir universal.

Fe, finalment, filles i fills estimadíssims, per a demostrar al món que tot això no són cerimònies ni paraules, sinó una realitat divina, en presentar als homes el testimoni d'una vida ordinària santificada, en el Nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant i de Santa Maria.

17. Ac 4, 32.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

TAULA DE MATÈRIES (*)

A

AGGIORNAMENTO, 1, 26, 72, 100. Vegeu també Església.
AMISTAT, 62, 100, 102, 104. Vegeu també Apostolat, Fills.
AMOR DE DÉU, 55, 92, 105.
AMOR al món, 66, 70, 111, 112, 116; al proïsme, 29, 54, 98, 106; conjugal, 91, 92, 95, 107, 108, 111; en el prometatge, 105, 121.
APOSTOLAT, 51, 58, 59, 62, 96, 104, 109; a la llar, 89, 91, 92; missió canònica, 20, 21. Vegeu també Amistat, Baptisme, Santedat, Laics.
ASSOCIACIONS d'estudiants, 78; de sacerdots, 7, 8.
AUTORITAT, 2. Vegeu també Església, Obediència.

B

BAPTISME, 21, 24, 47, 58, 91. Vegeu també Santedat.
BEATERIA, 102.

C

CARITAT, 62, 75, 96.
CASTEDAT, 121, 122. Vegeu també Celibat, Matrimoni.
CATÒLICS, 29, 47, 58, 59, 113.
CELIBAT, 45, 92. Vegeu també Castedat, Apostolat, Matrimoni.
CLERICALISME, 2, 4, 12, 34, 59, 66, 112, 113, 117.
COMPRENSIÓ, 91, 98, 100, 101, 108, 117.

---

* Els números que segueixen cada matèria corresponen a les xifres marginals que figuren en el text.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

CONCILI VATICÀ II, 1, 7, 8, 11, 15, 21, 23, 26, 47, 55, 72, 81 94.
CONSECRATIO MUNDI, 9, 10, 58, 60, 61.
COSES PETITES, 88, 107, 116, 121.

D

DESCANS, 111.
DIRECCIÓ ESPIRITUAL, 93.
DOCTRINA, 2.
DONA en la vida familiar, 87, 88, 89; en la vida de l'Església, 14, 112; en la vida social, 13, 87, 89, 90, 109; feminitat, 87, 90; esposa, 107; mare, 89; promesa, 105. Vegeu també Família, Matrimoni.

E

ECUMENISME, 22, 27, 29, 44, 46, 47, 56, 85. Vegeu també Opus Dei: apostolat amb no catòlics.
EDUCACIÓ CRISTIANA, 73, 99, 102, 103; universitària, 73; familiar, 89, 100; confessional, 84.
EMANCIPACIÓ DE LA DONA, 87, 90. Vegeu també Família, Matrimoni.
EMPLEADES DE LA LLAR, 109.
ESGLÉSIA, 1, 23, 29, 58, 59, 87, 90, 112; autoritat en l'Església, 16, 17. Vegeu també Aggiornamento, Concili, Romà Pontífex, Sacerdots.
ESPERANÇA, 88.
ESPERIT SANT, 8, 23, 31, 40, 55.
ESPIRITUALISME, 113, 115.
EUCARISTIA, 113, 115, 123.

F

FAMÍLIA, 98, 99, 103, 111; família nombrosa, 89, 94, 95; dona a la família, 87-92; llibertat, 104. Vegeu també Amor, Fills, Matrimoni.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

FE, 44, 58, 68, 71, 90, 95, 123.
FIDELITAT, 1, 107.
FILIACIÓ DIVINA, 3, 102.
FILLS, 89, 92, 97, 101, 103. Vegeu també Família, Matrimoni. Educació.

G

GENEROSITAT, 85, 94, 95.
GRÀCIA, 97, 108.

H

HUMILITAT, 40, 72, 88, 108.

I

INSTITUTS SECULARS, 24, 25.
INTEGRISME, 23, 44.

J

JERARQUIA, 2, 8, 11, 21, 58, 59, 61. Vegeu també Autoritat, Església.
JESUCRIST, 10, 24, 55, 70, 72, 102.
JOVENTUT, 75, 100, 101, 102, 104. Vegeu també Educació, Fills, Universitat.
JUSTÍCIA, 29, 48, 52, 75.

L

LAICS, 9, 10, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 58, 59, 60, 61, 110, 111, 112, 117; dona, 90. Vegeu també Apostolat, Baptisme, Treball.

LL

LLAR, 87, 91, 103, 111. Vegeu també Fills, Família.
LLIBERTAT, 7, 8, 12, 56, 59, 77, 98, 104; amor a la lliber-

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

tat, 30, 33, 34, 50, 100, 101; llibertat responsable, 29, 48, 59, 77, 90, 117; llibertat de les consciències, 29, 44, 59, 73; llibertat en allò que és opinable, 28; llibertat d'ensenyament, 79, 81; llibertat dels joves, 100, 104. Vegeu també Opus Dei: llibertat i responsabilitat personals.

M

MADURESA HUMANA, 2, 12, 101, 104.
MAGISTERI, 47, 58, 93, 94, 95. Vegeu també Jerarquia, Església.
MATERIALISME CRISTIÀ, 113, 114.
MATRIMONI, 45, 96, 98; vocació i camí divins, 91, 92, 93, 100, 101; fidelitat, 107; indissolubilitat, 97; formació, 92, 99, 107; relacions entre marit i muller, 107; educació dels fills, 100, 103, 104, 108, 111; mitjans anticonceptius, 93, 94, 95. Vegeu també Amor, Família, Fills, Matrimoni.
MÍSTICA DEL TANT DE BO, 88, 116.

O

OBEDIÈNCIA, 2. Vegeu també Autoritat, Església.
OPINIÓ PÚBLICA, 2. Vegeu també Església.
OPUS DEI
Naturalesa, 16, 24, 25, 29, 70.
Caràcter sobrenatural, 17, 24, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 39, 40, 54, 56, 64, 65, 66, 67, 68, 70.
Caràcter universal, 32; internacionalitat, 18, 24, 31, 33, 37, 42, 56, 71; en tots els àmbits de la societat, 18, 40, 49, 56; pluralisme, 29, 30, 33, 35, 38, 48, 49, 64, 67, 98, 109, 119.
Caràcter laical, 20, 21, 22, 24, 30, 34, 43, 49, 51, 52, 54, 60, 61, 62, 70, 72, 118, 119.
Fins, 10, 18, 24, 26, 28, 32, 39 49, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 68, 116.
Membres, 18, 24, 26, 27, 28, 38, 39, 40, 45, 51, 52, 56, 60,

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

61, 64, 65, 66, 67, 69, 90, 119. Sacerdots, 4, 6, 16, 24, 69, 119.
Llibertat i responsabilitat personals, 18, 27, 28, 29, 30, 35, 38, 39, 48, 49, 50, 52, 64, 65, 66, 67, 118.
Organització, 19, 35, 53, 63.
Apostolat personal, 27, 31, 41, 48, 51, 61, 71, 84.
Apostolats corporatius, 18, 27, 31, 33, 41, 42, 51, 56, 82, 83, 84, 88, 109, 119, 120. Apostolat amb no catòlics, 22, 27, 29, 44, 46.
Història, 17, 24, 26, 30, 57, 72.
ORACIÓ, 3, 102, 121.

P

PACIÈNCIA, 100, 101.
PATENITAT RESPONSABLE, 93, 94, 96. Vegeu també Fills.
PERIODISME, 30, 31.
POBLE DE DÉU, 2, 9, 11, 12, 14, 20, 21, 58, 59, 92, 112. Vegeu també Baptisme, Església.
POBRESA, 110, 111.
POLÍTICA, 76, 77.
PREMSA, 30.
PRIMERS CRISTIANS, 24, 89, 103.
PROGRESSISME, 23.
PROMESOS, 105.

R

RELIGIOSOS, 11, 13, 25, 30, 43, 54, 62, 110, 118.
RESPONSABILITAT, 47, 93, 117.
ROMÀ PONTÍFEX, 34, 46, 56; Joan XXIII, 22, 46; Pau VI, 8, 46, 94, 95; Pius XII, 46, 95. Vegeu també Església.

S

SACERDOTS, 47, 48, 69, 93; consagració, 16; santedat, 8, 16; missió, 3, 4, 5, 59; existència sacerdotal, 3, 4, 7, 8; sacerdots obrers, 4; del Tercer Món, 6.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

SACRIFICI, 91, 97, 111.
SAGRAMENTS, 113, 115.
SANTEDAT, 31, 60, 61, 91, 99; crida universal a la santedat, 26, 34, 47, 55, 57; en el treball, 24, 31, 55, 114, 116.
SERENITA, 88.
SINCERITAT, 102.
SOLIDARITAT SOCIAL, 76.

T

TOTALITARISME, 33, 50, 99.
TREBALL, 10, 24, 55, 109, 114, 116; valor humà i social, 10, 31, 56; camí de santificació, 10, 24, 26, 55, 56, 57, 70. Vegeu també Laics, Opus Dei.

U

UNITAT, 56, 57, 61, 67; unitat familiar, 10, 98.
UNITAT DE VIDA, 113, 114.
UNIVERSITAT, 73-86; inquietud social, 75, 76, 77; càtedra universitària, 80; Universitat de Navarra, 51, 71, 82, 120.

V

VERGE MARIA, 85, 87, 105, 112, 121.
VERITAT, 33.
VIDA CRISTIANA, 36, 47, 102, 110, 111.
VIDA ORDINARIA, 87, 91, 99, 112, 113, 114, 116, 123.
VIDA DE PIETAT, 102, 103, 107, 114.
VIRTUTS HUMANES, 102.
VOCACIÓ, 104, 121, 122.
VOCACIÓ CRISTIANA, 24, 27, 55, 58, 60, 61, 70, 90, 92, 97, 112, 113, 116. Vegeu també Baptisme, Laics.
VOLUNTAT DE DÉU, 93, 97, 106, 112, 114.

UNIVERSIDAD DE NAVARRA
BIBLIOTECA DE HUMANIDADES

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei

NIHIL OBSTAT: DR. BENET BADRINAS PVRE. BARCELONA, 25 FEBRER DEL 1970. IMPRIMEIXI'S: DR. JOSEP CAPMANY, BISBE AUXILIAR I VICARI GENERAL.

AQUEST LLIBRE, PUBLICAT PER EDICIONES RIALP, S.A., PRECIADOS, 44, MADRID-13, ES VA ACABAR D'IMPRIMIR ALS TALLERS DE TIPOGRAFIA CATÒLICA CASALS, C/. CASPE, 75, BARCELONA-13 EL 18 DE MARÇ DEL 1970, VIGILIA DE LA FESTA DE SANT JOSEP.

Biblioteca Virtual Josemaría Escrivá de Balaguer y Opus Dei